NATIONAL LIBRARY
JUN 23 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

192/A/20/4

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, JUNE 4, 1969

LATVIJA
AMERIKĀ

45. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 4. JŪNIJS 19. GADS

Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121.
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Murņikova neveiksmīgā misija

PAD. SAVIENĪBAS SŪTNIECĪBAS MĒĢINĀJUMS AIZKAVĒT „THE BALTIC STORY" IZRĀDI

Aizvadītajā nedēļā Toronto pāris dienu uzturējās Pad. savienības sūtniecības Otavā atašejs Murņikovs, kas, kā tagad noskaidrojies, bija ieradies speciālā pret baltiešiem vērstā misijā.

Kā mūsu redakciju informē, Murņikovs 28. maijā telefoniski uzņēmis sakarus ar kanadiešu rakstnieku Džonu Hovardu, kurš, kā zināms, BTFK Edmontonas nodaļas uzdevumā visu laiku strādājis pie uzveduma „The Baltic Story", kura manuskriptu tagad pabeidzis. Murņikovs paskaidrojis, ka ļoti interesējoties par teātru dzīvi un darbu, un izteicis vēlēšanos ar Hovardu satikties un aprunāties, personīgi iepazīties. Kanadiešu autors tomēr kļuva aizdomīgs par šādu neparastu vēlēšanos un lūdza skaidri un atklāti pateikt, ko zvanītājs īsti vēlas. Tad Murņikovs arī vairs ilgāk nekavējās ar aplinkus runām un paskaidroja: „Mums ir zināms, ka jūs rakstiet lugu par baltiešu likteni. Bet — jūs zināt tikai vienu pusi, es jums parādītu otru." Uz to Hovards mierīgi atbildēja, ka nav šai „otrā pusē" ieinteresēts, jo savā darbā rakstījis to, ko zina, ko jūt un par ko ir pārliecināts. Murņikovs tomēr neatlaidās un lūdza dot ieskatam vismaz vienu manuskripta eksemplāru. Arī to Hovards noraidīja ar paskaidrojumu, ka nav parasts neizrādīta, vai nepublicēta darba manuskriptus dot citiem ieskatam, bez tam visi manuskripta eksemplāri atrodas bankas seifā un pie advokāta „Ja jūs par šo izrādi tik ļoti interesējaties, ieteicu jums to noskatīties, kad iestudējums būs paveikts," Hovards aicināja padomju atašeju. Aizbildinājies, ka tas viņam nebūs iespējams, Murņikovs pārgāja uz vilināšanu un apvaicājās, vai Hovards nevēlētos pusdienot kopā ar Pad. savienības sūtni Otavā, kurš esot gatavs ierasties Toronto, lai iepazītos ar kanadiešu autoru. Varētu pārrunāt teātra jautājumus vispār, varbūt būtu iespējams izkārtot arī Hovarda apciemojumu Maskavā, kur viņš varētu apmeklēt slavenā „Boļšoi" teātra izrādes, iepazīties ar krievu kultūras dzīvi. Murņikovs nekautrējās pat uzsvērt, ka angļi un krievi otrā pasaules karā taču esot bijuši sabiedrotie, tādēļ saprasties un sadarboties vajadzētu arī tagad. Šī iemesla dēļ viņš esot ar mieru izkārtot Hovardam kopīgas pusdienas ar padomju sūtni. Telefona sarunas nobeigumā Murņikovs aicināja Hovardu dot atbildi līdz 30. maijam.

Tūlīt pēc šīs vilinājumu sarunas Hovards sazinājies ar LNAK valdes pr-sēdi J. Niedru, informējot par dīvaino sarunu un piedāvājumu, kā arī piebilstot, ka Murņikovs uzdevies ne vien par Pad. savienības sūtniecības atašeju, bet arī par igauni, taču viņa izteikti krieviskais akcents liekot par to šaubīties. J. Niedra ieteica kanadiešu autoram ar padomju sūtni netikties. Hovards sazinājās arī ar igauņu pārstāvi BTFK Aruju un lietuviešu laikraksta „Teviškes Žiburiai" redaktoru Dr. P. Gaidu, kas tāpat ieteica nekādās sarunās ar Pad. savienības sūtniecības reprezentantiem neielaisties.

Pēc konsultēšanās ar baltiešu pārstāvjiem Hovards piezvanīja Murņikovam un viņa laipno piedāvājumu noraidīja. Tā padomju „teātŗa draugam" neatlika nekā cita, kā atzīt savas speciālās misijas neveiksmi un doties atceļā uz Otavu, aizvedot līdz mācību, ka ne visi kanadieši ir tik naīvi, lai iekristu padomju „draudzīgajās" vilinājumu lamatās.

Kā šī laikraksta numura citā vietā ziņots, Džons Hovards „The Baltic Story" manuskriptu jau pabeidzis, bet tas vēl nedaudz pārstrādājams, tādēļ uzveduma pirmizrāde, kas bija paredzēta šoruden, uz vienu gadu atlikta.

Rd.

LONDONAS LATVIEŠU JAUNATNES PULCIŅA SAKTA 15. GADASVĒTKOS

Augšā pa kreisi: Pulciņa pašreizējais valdes priekšsēdis Anlris Aukmanis dejo ar puķu meiteni BaibuNiedru. — Augšā pa labi: Uzrunu teic pulciņa pirmais priekšsēdis un pašreizējais DV Londonas noda-ļas priekšsēdis Guntars Brikmanis. — Apakšā pa kreisi Gadasvētkos apsveic LNJAK valdes priekšsēdis Vilnis Pētersons. — Apakšā pa labi: Trio „Mēs no Toronto" priekšnesumu laikā; no kreisās Egils Fogels, Alze Maiseriece un Namejs Batraks (skat. rakstu 28. maija numurā).

Jaunie vadītāji un darbu veicēji

ATSKATS UZ AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS 18. KONGRESU FILADELFIJĀ

Aizvadīto ALAs kongresu Filadelfijā mēdz apzīmēt par nemiernieku vai revolūcionāru kongresu, bet, neatkarīgi no apzīmējuma, tas ALAs darbībā radīja jaunu pagriezienu. Kongress oficiāli sākās 16. maijā, tomēr dažiem delegātiem pirmā darba diena sākās jau 15. maijā, jo daļa jaunās un vidējās paaudzes pārstāvju un nedaudz vīru ar sirmiem matiem bija ieradušies jau dienu agrāk, lai pārrunātu iespējas, kā nākt ar labākiem ieteikumiem vai kādā veidā darbs sekmīgāk veiktos ALAs valdē un arī kongresā. Tā nebija oficiāla sēde, tomēr katrs, kam bija kāds priekšlikums, varēja runāt. Priekšlikumus atzīmēja, pēc tam tos vēlreiz apsprieda un tikai trešajā lasījumā pieņēma labākos. Ja nu vēlāk tomēr radās vēl labāki ieteikumi, tad jau pieņemtos labākos atkal grozīja. Pārrunāja arī kandidātus kuŗi darbus varētu paveikt. Runāja līdz rīta stundai, un arī tad vēl viss nebija izrunāts. Tā pārrunas turpinājās vēl 16. maija priekšpusdienā un pēc kongresa pirmās dienas darba sēdes nobeiguma. 17. maija rītā kandidāti darbu veikšanai beidzot bija izraudzīti. Atlika tikai gaidīt vēlēšanas.

Ierodoties kongresā 16. maija rītā, varēja manīt, ka valda citāds noskaņojums nekā iepriekšējos gados. Likās vairāk sprieguma, delegāti mazos pulciņos sarunājās vai pārsprieda kongresa darba kārtas iespējamos jautājumus. Vienas domas atbalstītāji jau skaitīja iespējamās balsis un pretbalsis, spekulējot uz tiem, kuŗi vēl nebija izšķīrušies. Šķita, neviens nezināja kuŗai domai vairāk piekritēju, bet delegātiem bija zināms, ka pastāv ieskatu dažādība. Runāja par „Katskiļu nemierniekiem", citi stāstīja par labāko darba metožu meklētājiem, atkal citi sprieda par līdzšinējiem darbu veicējiem. Gaisā varēja manīt saspriegumu, par kuŗu tomēr neviens atklāti nevēlējās runāt. Visiem tomēr bija zināms, ka vidējā paaudze Katskilos pārrunājusi labākus darba veikšanas plānus un pieņēmusi dažus ieteikumus.

Mazliet lielāka skaidrība radās pēc nominācijas komisijas ievēlēšanas, ar krietnu balsu vairākumu „uzvarot" 4 vidējās paaudzes pārstāvjiem. Sekojošās nakts pārrunās noskaidrojās kandidāti dažiem ALAs valdes posteņiem.

Arī līdzšinējie darba veicēji skaitīja balsis bet 17. maija sēdes pusdienu pārtraukumā nācās atzīt, ka „jauniešiem" ir pārsvars un tie ievēlēs savus kandidātus. Vidējā paaudze tomēr neapzinājās savu pārākumu, tikai katram gadījumam aplēsa iespējas, kas varētu notikt vai nenotikt. Nominācijas komisijas sarakstā bija gandrīz tikai vidējās paaudzes pārstāvji. Pārējie varēja izšķirties par kandidēšanu, gaidot sava vārda minēšanu no delegātu rindām vai arī nekandidēt. Daļa līdzšinējās valdes locekļu dažādu iemeslu dēļ uz amatiem ALAs valdē arī vairs nekandidēja, tikai nedaudzi tomēr vēlējās „spēkoties" ar pretkandidātiem.

Pēc notikušajām vēlēšanām atmosfaira atkal šķita mainījusies: delegāti bija atguvuši parasto omu, pat humoru, vēlējās runāt un smaidīt. Dažiem likās, ka vēlēšanu iznākums nav gluži tāds, kādu vēlējušies, citiem sirds dziļumos, varbūt, vēl bija kāda rūgtena pile. Bet kad pienāca kopīgo vakariņu laiks, galda runās dzirkstīja humors, kāds nebija piedzīvots gandrīz nevienā no iepriekšējiem kongresiem

Sākoties deju priekiem, daļa kongresa dalībnieku atkal bija pazudusi. Mināja, ka tie aizgāju ši svinēt „uzvaras svētkus" un dzert šampanieti. Un patiešām, tie bija vidējās paaudzes delegāti, kuŗi dejošanas vietā šai stundā apsprieda veidus un metodes, kā darboties turpmākajos mēnešos, lai nepievīltu savus vēlētājus un tos, kas cerējuši uz vairāk panākumiem ALAs valdes darbā. Jaunievēlētie valdes locekļi savu darbu vēlas veikt nopietni, bet gaidot ieteikumus arī no citiem, lai tos izvērtētu un izlietotu labākos.

Jau kopš šāgada sākuma bija mnāms, ka latviešu sabiedrībā noticis kāds pagrieziens, it sevišķi vidējā paaudzē, kuŗa pulcējās no tuviem un tāliem ASV novādiem, lai apspriestu labāku darbu veikšanu. Tādēļ viņu sanāksme Katskilos izpelnījusies dažādus apzīmējumus, bet ar jauno ALAs valdes locekļu maiņu tā iezīmē jaunu posmu Amerikas latviešu centrālās organizācijas darbībā. Ar samērā lielo balsu skaitu jaunajiem darba veicējiem dota uzticība.

Tagad ALAs valde sastāva ziņā jūtami mainījusies, jo vairs tikai 4 valdes locekļi veiks līdzšinējos pienākumus. No iepriekšējā sastāva 5 valdes locekļi vairs nekandidēja vai palika neievēlēti bet 4 veiks citus pienākumus. Ja pēc iepriekšējiem kongresiem varēja teikt, ka ALAi ir jauna valde vecajā sastāvā, tad tagad patiešām jāatzīst, ka ALAs darbībā sākusies jauna ēra.

Jau pirms pagājušā gada rudens kongresa Vašingtonā bija zināms, ka veselības stāvokļa dēļ no valdes aizies ALAs kultūras biroja ilggadējais vadītājs Dr. P. Norvilis, kas šai amatā darbojās 10 gadu. Tādēļ nevienam nebija pārsteigums, ka viņš Filadelfijā vairs nekandidēja. Kopš ASV DV apvienību delegātu sapulces Kalamazū izšķiršanās DV delegācijas vadību uzticēt prof. J. Penīķim, kandidēt vairs nevēlējās arī A. Puķīte. Tāpat Ivars Bērziņš izšķīrās vairs nekandidēt, neminot iemeslus, bet varētu pieņemt, ka viņa turpmākie nodomi personīgajā darbā prasīs vairāk laika, neatliekot vaļai veikt pienākumus ALAs valdē. Līdz kongresa

(Nobeigums 5. lpp.)

Šoreiz balle jauniešiem nebija galvenais

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU 8. JAUNATNES DIENAS SIDNEJĀ (2)

Sports Austrālijas latviešu jaunatnes dienās šoreiz nebija „sevišķā godā celts", paredzot tikai basketbola turnīru, kuŗā ciemiņi bija tikai melburnieši. Paši Sidnejas jaunie sportisti arī nekādu lielo aktīvitāti neparādīja, dažām kopām nemaz nepiedaloties. Tādēļ, laikam, ciemiņi — Melburnas Kursa — sasparojās un turnīrā uzvarēja. Maz padarīts, par maz, lai vairāk rakstītu.

Tā kā dienas laikā sports nekādu lielo piepūli vai enerģijas patēriņu nebija prasījis, rīkotāji cerēja, ka vakarā balle būs „stāvgrūdām pilna", gaidot ap 400 apmeklētāju. Bet — ieradās tikai mazliet vairāk nekā puse no cerētā skaita... Protams, tie, kas ieradās, jutās gaužām priecīgi: mūzika laba, dejošanai vietas daudz, ēdienu pārpilnība, vīna tik daudz, ka nenodzerties. Tikai rīkotāji neko priecīgi nebija. Kasieŗa vienīgais komentārs: „Iekritām!" Mazais apmeklētāju skaits, varbūt, daļēji izskaidrojams ar to, ka vecākie jaunieši (30-gadnieki un pāri) bija mazliet maldīgos ieskatos, ka šī balle vairāk domāta „bērniem", kā viens otrs dēvē padsmitniekus, tādēļ tur nav ko „maisīties pa kājām". Rīkotāji gan bija domājuši citādi un gādājuši par labu „balles atmosfairu". Piemēroti balles nosaukumam — iedzimto izpriecu vārdā „Korroboree" — zāles sienas bija greznotas ar Miķeļa Brača darinātiem iedzimto stila zīmējumiem. Izraudzīja arī balles karalieni, un šai godā tika Baiba Pumpura no Sidnejas kaimiņpilsētas Volongongas. Loterijā lidmašīnas

(Nobeigums 5. lpp.)

Pēteris Aigars

Vārdu maģiskā vara

Britu politiskais nedēļas žurnāls „New Statesman" 25. aprīlī publicēja rakstu „Vai Pad. savienība var izturēt līdz 1980. gadam?". Trimdinieku paregojumiem parasti ir niecīgs īpatais svars taču šo rakstu sniedzis žurnāls, kas stāv tuvu valdības — strādnieku partijai. Iztirzājis pēdējos notikumus Čechoslovakijā un raksturojis Dubčeku kā pēdējo čechu politiķi, kas pat pagājušā gada 21. augustā nevarējis ticēt, ka krievi un reizē komūnisti tā izrīkosies ar viņu, ar Čechoslovakiju un viņa komūnistiskajiem domu biedriem vispār (Dubčekam neesot bijusi prātā sacelšanās pret komūnisma Mekku, tikai sakarsēto prātu nomierināšana pašu zemē, tādēļ viņš pat slēpis kollēgām partijā un valdībā krievu draudus, lai neizraisītu pretkrievu noskaņu tautā), žurnāls turpina:

Husaks jau pirmajā dienā, kad pārņēma amatu, proklamēja, ka individuāliem partijas biedriem un vadītājiem nav nekādu tiesību iztulkot centrālkomitejas rezolūcijas pēc sava prāta. Šāda monolīta disciplīna pieder pagātnei — staļinismam, bet Čechoslovakijā pašreiz tai ir aizvēstures piegaršа. Bet apspiežot Dubčeka kluso vidutājību, viņa pēcniekiem nav izdevies partiju par jaunu saliedēt. Viņi vienkārši padzinuši pagrīdē visus tos komūnistus, kuŗi raugās uz parādībām citādi nekā Brežņevs, Grečko un viņu pašu nozīkātais Husaks." Un tālāk: „Krieviem, bez šaubām, būs dārgi jāsamaksā par to un ne tikai Čechoslovakijā. Staļina mantinieki paši ir pierādījuši, ka ir nespējīgi turpināt viņa misiju un likt lietā viņa metodes. Viņi pilnīgi aizmirsuši, kas tiem agrāk mācīts, kā saskaldīt opoziciju vai kā katru izdarību ietērpt partijas doktrīnas drānās. Citiem vārdiem, viņi ir pilnīgi politiski nemākuļi, kuŗi savu politiku aizstāvējuši ar brutālu varu, kas nespēj pārliecināt pat pašus krievus."

Maskavā jauns intelektuālis tikko atzinies laikraksta „Washington Post" pārstāvim, ka viņš iecerējis grāmatu „Vai Pad. savienība var izturēt līdz 1980. gadam?" Citi krievi, kas bijuši klāt, ļoti uzmanīgi klausījušies sarunā, kuŗā paregots, ka sarkanā Ķīna, bez šaubām, uzbruks Pad. savienībai: „Maocetungam un viņa domu biedriem pret mūsu vadītājiem ir tikai naids un nicināšana. 1960. gadā, atsaukdami no Ķīnas visus padomniekus un pamezdami puspabeigtas fabrikas, mēs rīkojāmies nepiedodami. No Ķīnas un Pad. savienības kaŗa profitēs tikai Vācija, atgūdama savas zaudētās pozicijas Centrāleiropā. Nekrieviskās padomju republikas — Latvija, Lietuva, Grūzija, Ukraina un visas pārējās sacelsies pret krievu koloniālismu. Mēs esam iemantojuši ienaidniekus divās frontēs, kura ir 7000 jūdžu gaŗa, un esam sarūgtinājuši visas tautas pasaulē, kuŗas varētu palīdzēt. Jūs dēvējat mūsu partijas vadītājus par staļinistiem, bet Staļins nekad nebija tik akls."

Tādas ir jaunā krievu intelektuāļa domas, kuras izriet no tīra pašuzturēšanās instinkta, no sašutuma par to, ka partijas vadība pieļauj vienu kļūdu pēc otras. Tā nav pretkomūnistu, bet partijas reformātoru un skaidro principu piekritēju sacelšanās pret birokratiem un mīkstčauļiem. Būtībā notiek tas pats process, kas notika, katoļu baznīcas varenībai brūkot reformācijas sākuma periodā. Komūnisma pastāvēšanas galvenie ienaidnieki nav gāztas iekārtas pārstāvji, tādu būtībā arī vairs nav, bet proletāriāta diktātūra ir izaudzinājusi pati sev jaunus pretiniekus, kuŗi ir simtreiz bīstamāki par pilsoniskajiem epigoņiem.

Ņemsim par piemēru kaut vai Latvijā dzimušo poli Janu Jakimoviču. Viņš dzimis Daugavpilī, runā latviski, poliski un krieviski, visas trīs valodas pietiekami labi. Viņš bijis pat rados ar Kirchenšteina ģimeni — māsa precējusies ar Kirchenšteina brāļa dēlu. Jakimoviča tēva brālis kā komūnists neatkarīgās Latvijas laikā pavadījis cietumā 8 gadus. Viņš pats jau 10 gadu vecumā bijis komjaunietis un partijas biedrs 8 gadus (no partijas izslēgts pagājušā gada 18. martā). Savā pēdējā vēstulē, kuŗa rakstīta dažas stundas pirms apcietināšanas, Jakimovičs raksta:

„Mani apvaino pēc Latvijas padomju sociālistiskās republikas kriminālkodeksa 183. panta 1. paragrāfa. Mana vēstule biedram Suslovam it kā esot pretpadomju propaganda, par ko draud 3 gadi cietuma, 1 gads spaidu darbu nometnē vai 100 rubļu naudas sods. 1968. gada 27. septembrī, izkratot manu dzīvokli, paņēma visus laikrakstus, žurnālus, Ļeņina rakstu izvilkumus un burtnīcas ar piezīmēm par notikumiem Čechoslovakijā, arī manas sievas dienasgrāmatas... 5. februārī, 19. un 24. martā mani aicināja ierasties pie Ļeņina rajona prokurora Rīgā, kaut dzīvoju Jurmalā. Mani apvainoja par to, ka esmu apmeklējis Maskavā Pāvelu Ļitvinovu, ierunājis vēstuli Suslovam skaņu lentē, lai to nogādātu ārzemēs. Es sapratu: agrāk vai bija jautājums, vai mani tiesās vai netiesās, ja tiesāt, tad — sodīt vai nesodīt, bet tagad palikusi jautājuma pēdējā daļa — tiesāt un sēdināt cietumā."

Tālāk Jakimovičs raksta: „Bertrand Rasel, Jūs esat filozofs, varbūt Jums skaidrāks priekšstats par to, uz kā dibinās viņu apvainojumi? No kāda redzes viedokļa viņi rīkojas? No šķiras? Bet es esmu strādnieks pēc sociālās izcelsmes, kā arī tagad pēc nodarbības. Kādus likumus esmu pārkāpis? Latvijas padomju sociālistiskās republikas konstitūcija un Cilvēka tiesību deklarācija atļauj rakstīt un izplatīt savus uzskatus, demonstrēt par tiem. Varbūt viņi baidās, ka kļūšu kapitalists? Bet kamēr biju kolchoza priekšsēdis, man nebija ne piemājas zemes, ne govs, ne aitas, pat ne vistu. Dzīvoju no algas. Man nav ne personīgas mājas, ne mašīnas, ne krājkases grāmatiņas. Mans vienīgais īpašums ir grāmatas un trīs bērni. Varbūt viņiem liekas, ka neesmu strādājis un vēl tagad nestrādāju sociālismam. Kādai citai iekārtai tad varēju strādāt? Ko apdraud mana dzīve, ka viņi draud man to atņemt?"

Tad Jakimovičs griežas pie Pāvela Ļitvinova un Larisas Danielas, notiesātā rakstnieka Jūlija Daniela (kuŗš sarakstījis satiru par padomju režīmu „Brīvo slepkavību diena") sievas. Arī viņi abi jau notiesāti.

„Pāvel un Larisa, mēs apsveicam Jūsu drosmi ar gladiātoru sveicienu: Cēzar, nāvei nolemtie tevi sveicina!" Un atkal tālāk: „Kolchoza ‚Jaunā gvarde' zemnieki, ar jums es strādāju kopā astoņus gadus. Tas ir pietiekami ilgs laiks, lai izprastu cilvēku. Spriežiet par mani, un lai jūsu spriedums pakalpo patiesībai. Neļaujiet sevi piekrāpt. Ļeņingradas, Maskavas, Rīgas strādnieki, ostas strādnieki Odesā, Liepājā, Tallinā, glābiet savas šķiras godu! Strādnieks Vladimirs Dremļuga izgāja Sarkanajā laukumā, lai pateiktu — nost ar Čechoslovakijas okupāciju! Viņu apcietināja. Apvainots kārtības traucēšanā, cietumā iemests ostas strādnieks Anatolijs Marčenko (viņa grāmata „Es apsūdzu" tikko iznā-

(Nobeigums 8. lpp.)

Skaidras un pareizas dikcijas mācīšana

LUDVIGA VĪKA REFERĀTS KANADAS LATVIEŠU SKOLOTĀJU KONFERENCĒ

Iekām pāreju pie tiešā temata, gribu izvirzīt un īsumā iztirzāt kādu radikālu problēmu latviešu valodas mācīšanā, kas ir pašreiz aktuāla un no kuŗas atrisinājuma atkarīga arī skaidras un pareizas dikcijas kultivēšana skolēnos. Vai pašreizējos apstākļos mācīt jaunatnei mūsu valodu kā svešvalodu, vai kā dzimto valodu, kuŗa veidojusies tautā gadsimtos un pauž latviešu tautas garu?

Mūsu bērni auguši angliskā vidē, mācījušies angļu skolās un daudzi jau sākuši domāt angļu valodā. Mūsu jaunie lingvisti atzīst, ka mūsu jaunatnē angļu valoda jau faktiski aizstājusi mātes valodu. Tāpēc dzimtā valoda jāmāca pēc modernās lingvistikas principiem un valodām kā svešvaloda. Šo ieskatu pamato ar to, ka valoda ir māka, kas pamatojas uz skaņu imitācijas. Imitācijas iespējas dzimtajā valodā kļūst arvien mazākas, kamēr angļu valodā pieaug. Tā, dabīgi, par svarīgāko valodu kļūst valoda, kuŗu biežāk imitē.

Tāds ir moderno mūsu tautības lingvistu ieskats. Man šķiet, ka te ignorēta milzīgā starpība, kuŗa ir starp svešvalodu un dzimto valodu. Svešvalodu mācoties, mēs to formāli tveŗam ar prātu, iemācāmies, tās prasme veidojas intelektuālā aspektā. Turpretim dzimtajā valodā mēs pamazām ieaugam, mēs to izjūtam, pārdzīvojam, tai ir emocionāla baze. Dzimtajā valodā mostas, veidojas izjūtas, priekšstati, kuŗi iedzimti mūsu tautas apziņā.

No moderno lingvistu viedokļa pret to varētu iebilst: „Vai atziņa, ka dzimtā valoda sakņojas tautas dvēseles dziļākajos slāņos, ka mēs to pārdzīvojam, nav tikai mīts — skaista, bet tukša iedoma, kuŗai nav reāla pamata.

Vai mūsdienu bērni un jaunieši maz spēj pārdzīvot savu dzimto valodu? Vai mēs neesam pārāk iedzīvojušies svešā vidē? Jāatbild, kaut arī mūsu jaunieši pa daļai asimilējušies svešajā kultūrā, ka viņi tomēr ir un paliek latviešu bērni. Angļi viņi nav, jo vēl nav pilnīgi iedzīvojušies angļu gara kultūras tradicijās; viņi vēl tā nejūt un nepārdzīvo dzīves norises kā dzimuši angļi, tādēļ gluži neiederas viņu kultūrā. Par pilnvērtīgiem latviešiem arī viņus bieži nevar atzīt, bet viņi ir latviešu vecāku bērni, viņu senči arī bijuši latvieši. Šādu gara dzīves ievirzi nevar izdeldēt samērā neilgs trimdas periods. Valodā ietvertās dvēseles dzīves rosmes beigušās viņu zemapziņā, bet tās izdevīgā situācijā atklājas dažādu dispoziciju veidā. Modināt, izkopt šīs valodiskās izteiksmes dispozicijas ir dzimtās valodas skolotāju svarīgākais uzdevums. Mācot dzimto valodu kā svešvalodu, tādu iespēju nav.

Lai mācītu latviešu valodu kā svešvalodu, izejot no angļu valodas, tā labi jāprot, labi jāpārzina tās struktūra, tādēļ šo paņēmienu mēdz apzīmēt par struktūrālo metodi. Šādā gadījumā fonētiski mēs izejam no pavisam citas skaņu sistēmas un atšķirīga veida to artikulācijā, kas, protams, nevar sekmēt skaidru un pareizu dikciju latviešu valodā.

Mūsu literārās valodas pamatā ir vidusdialekts. Tajā iespiesti garīga satura raksti. Rakstu valoda guvusi daudz jaunvārdu tautas atmodas laikā. Zinātniskus pamatojumus tā guvusi vēlākos laikos, galvenokārt prof. Endzelīna darbos.

No modernās lingvistikas viedokļa mūsu pašreizējā literārā valoda pilnīgi neatbilst tautas valodai, jo latvieši runā vairākos dialektos un dažādās izloksnēs. Nenoliedzot dialektu un izlokšņu vērtību valodas attīstībā, tomēr jākonstatē, ka mēs kā tauta vislabāk saprotamies literārī veidotajā un izkoptajā valodā. Šī valoda dibināta uz fonētiskas bazes — kā runājam, tā arī tiecamies rakstīt. Šī fonētiskā skaidrā baze ieklauta arī visā mūsu valodas morfoloģiskajā sistēmā. Ja mēs, piemēram, ierobežotu garumzīmju lietošanu, ko daži lingvisti propone, tad rastos sajaukums visā mūsu gramatiskajā sistēmā. Mēs vairs nespētu atšķirt daudzu verbu pagātni no tagadnes, nespētu nogrupēt zināmu verbu pašķiras, rastos neskaidrība priedēkļu un piedēkļu nozīmes izpratnē.

Tāpat mūsu valodas morfoloģiskai sistēmai kaitētu mīkstinātā „r" atmešana, kā tas jau izdarīts okupētajā Latvijā un kā to propone arī šejienes lingvisti. Konsekventi tad būtu jāatmet arī citu palatālo līdzskaņu jotēšana. Kā lai atšķiram daudzo verbu tagadnes vienskaitļa trešo personu no imperatīva, piemēram: viņš dzeŗ, imperatīvā dzer; ceļ — cel.

Tas pats notiek, ja ignorējam platā „e" izrunu: tagadne — viņš nes, imperatīvs — nes! Ja šīs prasības iederas valodas gramatiskajā sistēmā, kāpēc tad tās atmest?

Valodas tradīciju patvarīgai pārveidošanai var būt nevēlamas sekas, ar to valoda tiek sakropļota un vairs neierosina mūsos atbilstošus apziņas saturus. Ja mēs nesaglabāsim valodas tīrību un skaidrību, tad ar laiku svešumā izveidosies īpats valodas dialekts ar bezgala daudz izloksnēm atkarā no vietas.

Kāda ir mūsu pašreizējā situācija dzimtās valodas ziņā? Vai vēl ir maz iespējams saglabāt tīru un skaidru mūsu dzimto valodu? Ieklausoties mūsu jauniešu valodā uz teātra skatuves un publiskos priekšnesumos, jākonstatē, ka valodas fizioloģiskā baze, balss saikļi un skaņu artikulācijas paņēmieni nav daudz pārveidojušies. Dzird gan dažas nepareizi artikulētas skaņas, piemēram „t" vietā „th", nav arī labi dzirdami līdzskaņu jotējumi, dzirdams nepareizi lietots akcents, jūtama citu valodu ietekme, bet skaņu un vārdu artikulācija ir pietiekami skaidra. Saprotams, tas izskaidrojams ar zināmu piepūli vārdu izrunā publikas priekšā, bet valodas tīrība pa lielākai daļai saglabāta.

Citādi tas ir klasē vai savstarpējās sarunās. Tad dikcija dzimtajā valodā kļūst steidzīga, neskaidra, kluse, dažreiz pat čukstoša. Man šķiet, tas angļu valodas iespaids. Esmu dzirdējis, ka Kanadas skolās neprasot skaidri artikulētu izrunu. Angļu valodā tas saprotams, jo tās rakstības pamatā nav fonētiskais, bet vēsturiskais princips. Izruna neatbilst rakstībai. Latviešu valodā, ja skaidri neizrunāsim vārdus, tad arī tos rakstīsim nepareizi.

Mūsu valodā atšķirībā no lietuviešu valodas dominē krītošais ritms. Tas izveidojies lībiešu valodas ietekmē. Pirmais uzsvērtais balsiens garāks, akustiski spēcīgāks, turpmāko balsienu izrunas intensitāte, ja nav palīga akcenta, samazinās, kļūst akustiski vājāka, grūtāk sadzirdama. Tāpēc valodas skaidrības labā nepieciešams saglabāt arī vārda beigu balsienu skaidrību. Sevišķi tas svarīgi vārdu paplašināšanas gadījumos, jo piedēklim var būt kādreiz bijusi atsevišķa vārda nozīme, piemēram — galotnei „nieks", kuŗa, mazliet pārveidota, baltu pirmvalodā nozīmējusi cilvēks. Tāpat vārdu un teikumu izrunā jābūt fonētiskai skaidrībai. Garumi un literārās valodas parasti stieptā vai vāji krītošā intonācija mums jāsaglabā.

Tāpat jāsaglabā arī citas fonētiskas īpatības, kuŗas raksturīgas mūsu valodas gramatiskajai sistēmai. Tas jādara ja vien iespējams, jau no bērna mazotnes ne tikai ģimenē, bet jo sevišķi skolā. No bērniem jāprasa pietiekami skaļa, skaidri artikulēta izruna. Arī skolotājam jācenšas pietiekami skaļi un skaidri runāt, lai viņa izrunu ne tikai dzirdētu, bet arī redzētu. Nebūtu ieteicams runāt klases aizmugurē. Atbildot skolēniem jāpieceļas un garākas atbildes gadījumā jāpagriežas ar seju pret klasi. Ja sagatavoti referāti, tie jānorunā vai lēni jānolasa klases priekšā. Skolotājam ikvienā priekšmetā jāseko ne tikai atbildes saturam, bet arī skaidri artikulētai dikcijai. Tā rīkojoties, 8, 12 vai pat vairāk skolas gadu laikā mēs saglabāsim bērnos mūsu valodas artikulācijas fizioloģisko bazi un reizē ar to valodas tīrību un skaidrību.

Kas tad būtu sevišķi jāievēro, sekojot skolēnu dikcijai? Vispirms jāprasa izrunas skaidrība, reizē ar to sekojot, lai mūsu valodas *krītošais ritms nepārietu* angļu valodas ietekmē kāpjošajā. Tāpat jāievēro pauzes starp atsevišķajiem teikumiem un teikumu posmiem. Nebūtu pieļaujams veidot teikumu vienā elpas vilcienā. Jāievēro „r" mīkstināšana ne tikai vārdu saknēs, piemēram — garš, varš, kurš, bet arī visā deklinācijas un verbu konjugācijas sistēmā, piemēram: bēris — bēŗa, teātris — teātŗa, vai verbos: aŗu — aru, dzeŗu — dzēru. Svarīgi ievērot tagadnes un imperatīva formu atšķirību verbos, piemēram: viņš dzeŗ, bet dzeriet bez mīkstināta „r". Fonētiski mīkstinātais „r" ir tāpat kā mīkstinā-

(Nobeigums 6. lpp.)

LATVIJA

45. N-RS. TREŠDIENA, 1969. GADA 4. JŪNIJS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 25 Grandville Ave., Toronto 334, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesī $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Paaudze, kuŗu mēs nepazīstam

RĪGAS POLITECHNIKAS DZIESMU UN DEJU ANSAMBLIS VEKTORS VIESOJAS ANGLIJĀ

Ja nemaldos, tad latviešu pašdarbnieku ansamblis viesojas pirmo reizi šaipus dzelzs aizkara. Rīgas politechnikas tautas dziesmu un deju ansamblis dibināts 1958. g., 5 gadus vēlāk tas ieguvis tautas ansambļa nosaukumu. Tas viesojies Pad. savienībā, Austrumeiropas un Balkānu valstīs, gadā sniedzot ap 40 izrāžu. No ansambļa 70 dalībniekiem uz Angliju bija atbraukuši tikai 20, vismaz tā rakstīts oficiālajos paskaidrojumos.

Divdesmit jaunu latviešu no Rīgs, kuŗi nepazīst mūs un kuŗu centieni un vēlmes mums pa lielākai daļai sveši. Tā ir paaudze, izaugusi pēc Latvijas okupācijas, kuŗa tikai dzirdējusi par Latvijas neatkarību no vectēviem un vecmāmiņām; arī Staļina laika deportācijas un terrors tai liekas tāla atbalss, kaut arī režīms būtiski nav mainījies, mainījušies tikai terrora veidi, mainījušās dažas sīkdaļas, partijai pamazām zaudējot ideoloģisko autoritāti. Viņiem ir jādzīvo šajā vidē.

Kādēļ ansamblis Vektors vests tieši uz Angliju, tas mums nav zināms. *Zināms vienīgi, ka turneja* notiek britu un padomju kultūrālās apmaiņas ietvaros. Kādi tai politiskie iegansti, to, liekas, nezina arī paša ansambļa dalībnieki. Bet, varbūt, nav labi pārāk daudz minēt un pierakstīt pašsacerētus motīvus pasākumiem, kuŗu iemeslus nezinām. Politika vairās nosaukt parādības īstajā vārdā.

Man bija izdevība Vektora priekšnesumus noskatīties un noklausīties Līdsas augstskolā, kurp mani aicināja daži šīs augstskolas mācību spēki. Vai rīdzinieku programmā bija propaganda? Tās bija stilizētas latviešu tautas dejas — dejas ar tautas deju elementiem, dejas stilizētos tautas tērpos, kuŗas iestudējuši pat operas baleta režisori. Priekšnesumos virsroku ņēma tīri dejiskais prieks, ne etnografiskie apsvērumi. Atmiņā palikusi „Vecrīgas polka", „Rucavietis", „Ludzas kadriļa" un „Audēju deja". Ja bija kādi propagandas apakštoņi, tad tos varēja saklausīt gaišmatainās latviešu pieteicējas tekstā, kuŗu viņa sniedza, lietojot kanadiešu akcentu. Viņa esot angļu valodas skolotāja. Varbūt. Katrā ziņā viņas priekšnesums un uzstāšanās publikas priekšā neliecināja, ka pieteicēja pirmo reizi nāk saskarē ar ārzemniekiem.

Programmā bija iestarpinātas dziesmas, kuŗas atskaņoja Anna Ķeniņa un Uldis Bambe. Vietām juta padomju masu dziesmu līmeni, smeldzi, sentimentu. Protams, to nevar attiecināt uz Mediņa „Ir viens vakars" un tautas dziesmu sabalsojumiem. Anna Ķeniņa ir dzejnieka Ata Ķeniņa mazmeita.

Pēc priekšnesumiem bija izdevība tikties ar viesiem no Rīgas kādā Līdsas latviešu mājā, runāt brīvi; tik brīvi, cik viņi paši atrada par iespējamu. Nedomāsim, ka viņi nezina mūsu grūtības, bet būtu aplami pieņemt, ka rietumu pasaules vaibsti viņiem ir gluži skaidri. Kāds ansambļa dalībnieks cita vidū man vaicāja: „Vai angļi jūs neapspiež, nenobīda pie mazāk atalgotiem darbiem?" Protams, neviens Anglijā nevērtē cilvēku pēc viņa izcelsmes, bet pēc spējām; kam ir spējas, tam arī izredzes. Kāda jaunava man savukārt vaicāja: „Kā jūs uzglabājat augļus, ka pavasarī tirgū dabūjami āboli, apelsīni un vīnogas?" Atbilde atkal bija ļoti vienkārša: „Katrā gada laikā augļus un svaigos dārzeņus ieved no citas aizjūras zemes. Tā nav uzglabāšanas, bet sadales organizācijas problēma." Kāda cita ansambļa dalībniece jūsmoja par mākslīgās šķiedras veļu un drānām, kuŗas tagad Latvijā ražojot, kopš Daugavpilī darbojas mākslīgās šķiedras fabrika.

Beidzot, pēc pusnakts, sākām runāt par latviešu tautas eksistences izredzēm. Bija iemesls šos jautājumus skart, jo par to rakstījusi pat Rīgā izdotā „Literātūra un Māksla". Vaicāju ķimiķei, kuŗai jau 29 gadi un kuŗa trīs gadus jau pati pelna (labi pelnot — ap 180 rubļu mēnesī), kādēļ viņa nav apprecējusies? Šāds jautājums nebija sevišķi smalkjūtīgs, bet viņai pašai arī bija interese par šīm problēmām. Atbilde bija vienkārša: „Ja apprecēšos, vajadzēs izstāties no ansambļa, atteikties no ārzemju ceļojumiem, vīrs vēlēsies, lai esmu mājasmāte, arī ģimenes māte. Ja mājās vīrs un bērni, tad pie mājas arī jāpaliek."

Protams, ansambļa dalībnieku vidū bija arī precēti ļaudis, dažam labam jau bija bērni mājās. Taču vispārējais atzinums bija, ka latviešu inteliģencei ir lielākais divi vai pat tikai viens bērns. Latviešu jaunavām neesot arī aizspriedumu pret cittautiešiem. „Kas tur liels? Ja patīk, apprecas," atbildēja kāda rīdziniece.

Radās tāda nojauta, ka nevienam nav lielu bažu par to, ka pēc simt gadiem latviešu tautai, pastāvot pašreizējam dzimstības līmenim, draud dabīga nāve. Dzīvot šodienai, labi pelnīt, pēc iespējas labi ģērbties, ceļot — ja ne uz ārzemēm, tad uz Kaukazu un Krimu, tas viss liekas ideāls, pēc kā cenšas normāls jauns latvietis un latviete, kuŗi dzimuši pēc Latvijas neatkarības iznīcināšanas. Varbūt varēs atrast daudzus izskaidrojumus šim vitālitātes apsīkumam, šim materiālismam, bet man liekas, ka atliek tikai tautai atņemt nacionālos ideālus, lai tā pamazām pati aizietu bojā. Krieviem šos ideālus komūnisms nav atņēmis, bet latviešiem un citām mazām tautām nacionālie centieni vēl arvien ir krimināls pārkāpums.

Tā dēvēto rusifikāciju mūsu trimdas avīžnieki izskaidro pavisam aplami, piedēvē tai citas funkcijas bet pašu galveno — nacionālās pašapziņas degradēšanu — parasti mūsu acis nesaredz un ausis nesadzird. Lietuvieši un igauņi šai krizei tikuši vieglāk pāri, varbūt viņiem tās nemaz nav bijis, bet tagad latviešiem „visā" Pad. savienībā ir viszemākais dzimstības procents, liekas, arī viszemākais nacionālās pašsaglabāšanās in-

(Nobeigums 6. lpp.)

KĻŪDAS LABOJUMS

Mūsu laikraksta 21. maija numurā ievietotajā polemikas rakstā „Antiņš zelta zirgā droši dodas kalnup..." ieviesusies nepatīkama iespiedumkļūda. 6. lappusē 1. slejas sākumā pareizi jālasa: „Protokolu parakstījuši K. Dzelzītis (nevis K. Priedītis) un A. Cīrule."

SANDRA LAZDIŅA

Sirds jaunajās gaitās

STĀSTS

(7. turpinājums)

„Man, vecais, tagad liekas, ka tu esi tas, kas prātā sajucis! Saprotams, es redzu, ka šai āda balta, bet tas netaisa nekādu starpību. Taču mūsu cilvēki un arī tu pats pēdējā laikā skandini katru mīļu dienu, ka neesot nekādas starpības, vai ādai šāda vai tāda krāsa. Melna vai balta, visi esot vienādi, jo visi ir cilvēki. Nu tu man te sprediķosi pilnīgi pretējo, it kā Sallijai nedrīkstētu būt balta āda. Kur te loģika? Tagad es tev saku, ka ādas krāsai še nav nekādas nozīmes, jo tur, tai gultā, pukst Sallijas sirds. Vai tad tev nav nekādas saprašanas par īsto dzīvību? Vai tu nekā neizjūti, zinot, ka šai sievietē iekšā ir Sallijas sirds, kas pukst un dzīvo? Šai sievietei pieder sirds, kas ir puse tavas un puse manas sirds. Vai tad tas viņu nepadara par mūsu meitu? Vai tagad tu domā, ka āda ir svarīgāka par sirdi? Aizej pie mācītāja, parunājies ar viņu! Redzēs, vai viņš arī tev nepasacīs, ka sirds ir galvenā un ka tā sieviete tagad ir tas pats, kas Sallija!"

Slimnīcas darbinieki, dodoties savās gaitās, atskatījās un ziņkārīgi aplūkoja nēģeru pāri, kas tik agrā rītā slimnīcas gaitenī tik degsmīgi strīdējās.

* * *

Tiklīdz svešie nēģeri atstāja istabu, slimnieci pārklāja auksti sviedri, drebuļi sāka kratīt visu ķermeni un kļuva tik slikti, tik slikti...

Neiedomājami! Stāvoklis bija pilnīgi neiedomājams! Neskaidri kā sapnī atmiņā uznira kaut kad slimības laikā dzirdētas runas par jaunas sirds pārstādīšanu kā pēdējo un vienīgo līdzekli viņas dzīvības glābšanai. Kas īsti pēc tam norisinājās, viņa nekā vairs nezināja. Tikai pirms pāris dienām ārsts pavēstīja, ka viņai izdarīta operācija, un nu viņa būšot pilnīgi vesela, nebūšot vairs nekādu likstu un ciešanu sirds dēļ.

Atrodoties vēl daļēji narkozes iespaidā, atmiņa par notikušo bija piesūknēta it kā ar miglu. Līdz šim brīdim slimniece neatcerējās valodas par dzīvības briesmām un jaunu sirdi. Tādēļ arī nekā netaujāja, iekām dīvainais nēģeru pāris nule pašķīra miglaino priekškaru, aiz kuŗa vēl bija snaudusi viņas skaidrā apziņa.

Slimniece drebošām rokām spieda zvanu un nelaida to vairs vaļā, kamēr atsteidzās slimo kopēja.

„Ārstu! Pasauciet dakteri Šēneru! Tūlīt, lūdzu!" viņa satrauktā balsī dvesa.

Kopēja plēsu plēsumis skrēja meklēt slimnieces ārstu. Jaunu siržu īpašnieki pirmajā laikā pēc operācijas bija ļoti uzmanāmi. Lai cik sirds pārstādīšanas jau bija nostabilizējušās kā operācijas ar labiem panākumiem, tomēr visāda veida katastrofas bija viegli iespējamas.

Rīta agruma dēļ Šēneru varēja viegli atrast. Arī viņš nu naski vien mēroja platiem soļiem nebeidzami garos slimnīcas gaiteņus, atstādams aiz sevis stūri aiz stūŗa, kas ieveda vienmēr atkal jaunā gaitenī milzīgās slimnīcas labirintiskajā būvē.

Šēners steidzās itin norūpējies, jo kopēja nezināja pasacīt, kas par lietu, kas vainas slimniecei. Esot visai satraukta un balss skanējusi it kā izmisumā, kad viņa prasījusi pēc ārsta.

Kad Šēners iegāja, slimā bija saknupusi pār gultas malu un raustīdamās rīstījās. Viņa mocījās ar sliktu dūšu. Dzirdot ienākam savu ārstu, viņa iztaisnojās, paceldama galvu ar seju sniega baltumā.

„Jūs... esot... manī ievietojuši... nēģeŗa sirdi," slimniece rīstīšanās atstarpēs vājā balsī stomījās.

„Kas jums to teica?" Šēners nemierīgi jautāja.

Viņš, bez šaubām, slimniecei būtu izstāstījis visu, kas noticis, tikai kādas pāris dienas vēlāk, kad viņa būtu pilnīgāk atkopusies un ārpus briesmu loka. Viņas vīrs, protams, zina, ka viņa dabūjusi jaunu sirdi. Vispār jaunu sirdi. Vīrs netaujāja, no kā sirds ņemta, un Šēners tādēļ arī neklāstīja operācijas sīkdaļas. Acīm redzot, vīrs par to īpaši neinteresējās, kur un kā sirds dabūta. Nozīme bija tikai tam, ka viņa sievai un viņa bērnu mātei dzīvība izglābta. Tādi arī bija Šēnera ieskati, un viņš pat ieprātoties nevarēja, ka svarīgs būtu apstāklis, no kā sirds ņemta. Ka tā nāk no miroņa, to taču visi zina.

Par ko gan slimniece pašlaik tik uzbudināta? Savā jautājumā viņa kaut kā uzsvēra vārdu „nēģeris". Nēģeŗa vai nenēģeŗa... Jā, kas īsti ir slimajai prātā? Un vai šis viņas vājums un nelabuma sajūta būtu sakarā ar to? Interesanti arī, kas slimnīcā palaidis muti bez viņa ziņas un atļaujas?

Slimniece saņēmās:

„Kas teica? Kādēļ jūs turējāt par noslēpumu to, ko esat ar mani izdarījis? Vai man nebija tiesības zināt? Te tikko bija atnākuši divi nēģeŗi, šausmīgi melni un ļoti tipiskām citām rases īpatnībām, un sieviete mani dēvēja par savu meitu, jo es esot dabūjusi viņu meitas sirdi. Viņa arī vakardien te sēdēja un teicās nākt atkal. Kad es iedomājos, ka nu man iekšā tik melna sirds... nēģeŗa sirds... tas tik derdzīgi... man kļūst nelabi..."

Slimniece strauji pārliecās atkal pār gultas malu un atbrīvojās no uznākušā sliktuma. Kad viņa atkal atlaidās spilvenos, bālā seja bija klāta sviedriem, un pulss strādāja [illegible]ām nevienmērīgi.

Šāda problēma Šēneram jaunajā darba laukā vēl nebija gadījusies, un viņš sāka raizēties. Slimnieci par katru cenu vajadzēja nomierināt. Ne tikai ar medicīnas palīdzību, bet arī mentāli. Jāstāsta un jāpūlas pārliecināt, ka nav taču nekādas starpības starp nēģeŗa un baltā cilvēka sirdi, ka pilnīgi vienalga, no kā sirds ņemta.

„Kundze, jūsu domu gājiens ir maldīgs, nepareizs, tādēļ jums šis uztraukums un sliktā dūša. Tas jums ir kaitīgi, tādēļ neņemiet savā galvā tādas aplamības. Kālab jūs domājat, ka jums krūtīs tagad melna sirds? Tā jums tikpat sarkana jeb iesārta kā vecā sirds. Visas sirdis ir vienādas — iesarkanas, kā baltajiem cilvēkiem, tā melnajiem. Nēģeŗiem tikai āda ir melna, nevis sirds. Tikai āda, kundze!"

„Tiešām? Vai jūs sakāt man taisnību, dakter, vai gribat tikai mani nomierināt?"

„Taisnību, kundze! Vai vēlaties, lai atsūtu jums kādu anatomijas grāmatu? Tur jūs to tad nepārprotami redzēsit pati savām acīm."

„Jā?" slimā jau mošāk lūkojās ārstā. „Liekas, ka jums ticu. Jā, ticu. Tomēr diezgan derdzīgi tik un tā iedomāties, ka man krūtīs kāda sveša cilvēka, miruša ķermeņa sirds. Un ja vēl tāda melna, baiga izskata cilvēka..."

„Kādēļ, kundze? Sirds ir tikai pumpis, motors. Vai nav vienalga, kāds tas ir, kad tikai jums atļauts dzīvot un izaudzināt savus bērnus? Šim priekam vajadzētu būt lielākam un spēcīgākam par visām pārējām iedomām un izjūtām!"

„Jā... jā... jums taisnība, dakter! Es visu tā uzreiz nepaguvu izdomāt, jo pretīgums un uztraukums sagrāba prātu pārāk pēkšņi, kad nēģeriete še saukāja mani par savu meitu. Nu tikai attopos. Paldies jums. Svarīgāk par visu, bez šaubām, ir tas, ka nu varēšu dzīvot. Tiešām vienalga, kas tā par sirdi tur, man iekšā. Vēlreiz — paldies."

Slimniece tikai tagad pilnībā apjēdza, ka viņa izglābta no nāves, ka melnās meičas sirds viņu atdevusi dzīvei un ka šo sirdi viņai uzdāvinājis tikko redzētais svešais nēģeru pāris. Viņai vajadzēja melnajiem cilvēkiem pateicībā roku noskūpstīt, nevis riebumā piegānīt istabas grīdu.

(Turpinājums sekos)

Skanīgie ansambļi

KLĪVLENDAS VĪRU ANSAMBLIS TĒVZEME UN ČIKAGAS VANADŽU ANSAMBLIS VIESOJAS KALAMAZŪ

Ir jau jau pagājušas vairākas nedēļas, kopš Kalamazū latviešu koloniju ar dziesmām iepriecināja, gan katrs savā reizē, divi skanīgi ansambļi, bet viņu sniegums nav tik viegli aizmirstams, pēc lielākas laika atstarpes, varbūt, arī vislabāk vērtējams, lai tādēļ piedots, ka par tiem raksta tik vēlu.

Kalamazū latviešu biedrība savu ziemas sezonas sarīkojumu ciklu pabeidza 19. aprīlī ar Klīvlendas vīru ansambļa Tēvzeme koncertu pilsētas koledžas dailo mākslu nama mazajā zālē. Tēvzemes vīrus tur kopā enerģisks un neatlaidīgs mūzikālais vadītājs — Edvīns Štelmanis. Dažos gados šai vienībai jau pielocīts bagāts latviešu komponistu dziesmu pūrs — un ne jau no vieglākajām.

Šobrīd Tēvzemes 8 vīri ir visai rosīga koncertētāju vienība, un turklāt tās dziedātāji ir labi balsti ne tikai Jēkaba Ūdra vadītā Klīvlendas latviešu biedrības koŗa rindās, bet arī Apvienotās draudzes korī, kas nesen nonācis mecosoprāna Valijas Melliņas rokās un ar panākumiem dziedāja nedēļu iepriekš pirmo reizi Grand Rapidos un Kalamazū.

Ka latviešu sabiedrībā Tēvzemes dziedātāju balsis jau labi pazīstamas, liecināja apmeklētāju pilnā zāle un atsaucība aplausos un ziedu veltēs, jo tēvzemieši bija atveduši visai smagu mūsu vīru koŗu repertuāra izlasi — 16 dziesmu, to skaitā dažas gluži jaunas Jāņa Norviļa laikmetīgāk tērptas tautas melodijas.

Programmā Jāzeps Vītols bija pārstāvēts ar dziesmām „Dieva lūgums", „Mežezers" un „Krīvu krīvs", A. Kalniņš ar „Kas tie tādi spēka vīri", V. Baštiks ar „Latvija!", H. Pavasars ar „Lāčplēša sauciens" un „Apsegloju biržu sesku", E. Dārziņš ar „Pie tēvu zemes", J. Kalniņš ar „Es izvedu meitu mātī", E. Melngailis ar „Jūrnieku dziesma", J. Straume ar „Pie Baltijas jūras" un J. Norvilis ar turpat trešdaļu programmas — „Latgales puiša mīla", „Balsis" un „Pār purviem, pār mežiem".

Tēvzemes tenoru fronti tur jaunas, spēcīgas balsis, bet basos piedzīvojuši vīri, kā to tikai varam vēlēties. Viņi negrēko intonācijā, dikcijā vai elpas iekārtojumā. Bet — omnia nostra dumna scuntur placent— visas mūsu lietas tai brīdī, kad tās rodas, mums patīk. Liekas, ka līdz šim galvenokārt vērība pievērsta forte dziedāšanas attīstībai, it kā piemirstot vai paejot garām piano noslēpumiem. „Mežezerā" meklējamā klusuma burvība un „Spēka vīru" varas maiņas nestāvēja lielos attālumos. Pirmo eksistence visā koncertā robežojās ar gluži mērenu mecoforti, un tādēļ jāapbrīno šo vīru spēka rezerves un izturība.

Nevar nepieminēt tenoru Andri Ūdri, kas ne tikai dzied, bet citkārt spēlē un komponē, būdams šai vienībai zelta vērts. Taču viņa balss šai vienībā liekas par lielu, varenu, vēl gluži neiekļaujas kopīgajā ansambļa tonī un diezgan jūtami izdalās, kopīgo dziedājumu neturot tālu no solo pārējo pavadībā. Tembru saskaņošana un spēku nolīdzināšana ir ikviena koŗa „sāpju bērns", un visvairāk tas apdraud mazākās vienības.

Tēvzemes vīri nestāv neatrisināmu problēmu priekšā, viņiem netrūkst nekā, kas sākotnēji nepieciešams. Pieminētā sadarbība ar Valiju Melliņu šai vienībai jau liek drošas laipas nākotnes ceļā. Varētu iebilst arī pret dažu nemotīvētu paātrinājumu (Krīvu krīvā) vai palēninājumu (Biržu seskā), kā arī teksta atšķirībām no parastā (Dieva lūgums). Šīs draudzīgās piezīmes lai nemazina Tēvzemes vīru sparu dziesmu kaŗavīru gaitās. Mums sakāms vēl lielāks paldies par paveikto.

Sv. Jāņa draudzes Ziedoņa svētku sarīkojumā 3. maijā Kalamazū savukārt viesojās DV apvienības Čikagā vanadžu ansamblis ar savu programmu. Šī deviņu balsu vienība pastāv jau ilgāku laiku, un tās līdzšinējais darbs ar mūzikālo vadītāju T. Ozoliņu uzrāda nopietnu ievirzi. Balsu sastāvs visumā labs. Varētu vēlēties papildinājumu pirmajam soprānam kas nosegtu reizēm jūtamu tremolāciju. Jāpriecājas par otru altu, kas godam notur vienības pamatus.

Koncerta sākumā bija trīs V. Bērzkalna un pa vienai V. Delles—Grāvītes, L. Garūtas un J. Kalniņa tautas melodiju apdarei, kuras, izņemot dažu nemotīvētu palēninājumu, izskanēja sirsnīgā dziesmu garā. Veiksmīgāka bija programmas otra daļa ar trim V. Ozoliņa un pa vienai J. Vītola un Ā. Ābeles oriģinālkompozicijai.

Koncerta vidusdaļā A. Zaļinska izteiksmīgi skandēja A. Čaka dzejoļus, bet Z. Bērziņa un J. Šmita četrrocīgi uz klavierēm atskaņoja Grīga „Anitras deju", bet M. Paudrupes vadītā jauniešu deju kopa iepriecināja ar tautas dejām.

Roberts Zuika

Kārlis Kurbads

CEĻINIEKS

No tumša sila krēslas putni ceļas
Un zilos spārnus pleš. Viss ēnās grimst.
Kur tālāk iet man? Diena galā,
Un soļi piekusuši ceļa malā rimst.

Bij diena nemiera un satraukuma pilna,
Nu atnāk ciemos miers un klusums, nakts.
Pār ceļu putekļaino, aizstiepjas kas tālē,
Lej sidrabainu gaismu mēness sakts.

Klusībā paveikts liels darbs

Sarunā ar režisoru Aleksi Vildi, kuŗš dzīvo Filadelfijā, noskaidrojas, ka viņš veicis ļoti sīku un rūpīgu pētniecības darbu. Viņš pamatīgi salīdzinājis un izvērtējis „Latvju enciklopēdijas" datus par dažādām latviešu dzīves nozarēm, kā arī sīki pārbaudījis un analizējis „Aizvesto sarakstus". Liekas, ka šo pētījumu iznākums var interesēt mūsu sabiedrības visplašākās aprindas.

Visumā A. Vilde ļoti rūpīgi izrakstījis un salīdzinājis vērtīgus un interesantus datus par katra pagasta saimniecisko un sabiedrisko kultūrālo dzīvi. Tā, piemēram, šai rūpīgajā darbā noskaidrots katra pagasta iedzīvotāju tautību, zemes sadalījuma un dažādo sējumu procents, bez tam minēti vissīkākie saimnieciskie pasākumi, kā arī skolu, bibliotēku, ārstu, slimnīcu un sanatoriju skaits; atzīmēti ne tikai pilskalni un pilsdrupas, bet arī senkapi un dažādu atradumu vietas.

Apstrādājot datus par sējumiem pagastos, A. Vilde aplēsis arī šo sējumu caurmēru katrā apriņķī un vispārējo Latvijas caurmēru. Speciālā diagrammā katra apriņķa pagasti sarindoti zināmā secībā, lai uzskatāmi parādītu katra pagasta iedzīvotāju, lauku sētu un zemes daudzuma procentuālās attiecības. Citā diagrammā aplēsts, cik katrā apriņķī caurmērā uz katru lauku sētu iznāk bišu saimju, mājputnu, cūku, liellopu, zirgu, augļu koku un aŗamzemes hektāru. Ir arī diagramma, kuŗā rūpīgi aplēsta ražotās labības vērtība latos pēc atsevišķajiem apriņķiem. Latvijas caurmēru ar 175 latiem uz katru iedzīvotāju ievērojami pārsniedz Jelgavas, Kuldīgas, Tukuma un Valmieras, mazliet arī Liepājas, Talsu, Rīgas un Valkas apriņķi. Latvijas caurmēru ar 3160 latiem uz katru kvadrātkilometru lielā mērā pārsniedz Jelgavas un Tukuma, mazliet arī Ilūkstes, Liepājas, Ludzas un Rēzeknes apriņķi.

Atsevišķā lapā salīdzināta Vidzemes, Latgales, Zemgales un Kurzemes teritoriālā platība, kā arī iedzīvotāju skaits, kas pēc tam savukārt salīdzināts arī pa atsevišķajiem apriņķiem. Bet sevišķi interesanti ir dati par to, cik un kādus sabiedriskos darbiniekus devis katrs pagasts. Tie ne tikai vārdiski izrakstīti, bet arī klasificēti pa atsevišķām nozarēm. Tā radušies ne tikai ļoti interesanti, bet arī vērtīgi statistiski dati. Tā, piemēram, Rīgas apriņķī pati Rīga devusi 355 sabiedriski - kultūrālos darbiniekus, Rīgas jūrmala 25, Kokneses pagagasts 15, Nītaures 12, Ādažu un Vidrižu pa 11, Madlienas un Taurupes pa 10. Rīgas apriņķī no 10 pagastiem nav nācis neviens sabiedriskais darbinieks.

Līdztekus noskaidrots, no cik pagasta iedzīvotājiem vismaz viens ir minēts Latvju enciklopēdijā. Izvērtējot datus no šī viedokļa, Rīgas apriņķī pirmajā vietā izvirzījies Nītaures pagasts. Kopsummā vislielāko sabiedrisko un kultūras darbinieku skaitu devusi Rīga — 355, seko Cēsu apriņķis ar 249, Rīgas apriņķis (bez pašas Rīgas) ar 245, Valmieras apriņķis 224, Jelgavas 222, Madonas 213, Valkas 149, Liepājas 107, Bauskas 80, Jēkabpils 62, Tukuma 56, Kuldīgas 52, Daugavpils 50, Talsu 43, Rēzeknes 42, Ventspils 34, Ludzas 23, Ilūkstes 20, Aizputes 18 un Abrenes apriņķis 14.

Ir iespējams sabiedriskos un kultūras darbiniekus salīdzināt arī pa atsevišķajām nozarēm. Tā, piemēram, dzejnieki un rakstnieki cēlušies Cēsu apriņķī — 34, Madonas 30, Rīgas apriņķī 29, Rīgas pilsētā 26, Liepājas apriņķī 25, Valkas 23, Valmieras 21, Tukuma 13, Jēkabpils 12, Liepājas 10, Rēzeknes 6, Daugavpils, Bauskas un Kuldīgas pa 5, Ventspils 4 un Ludzas 3, bet Talsu, Ilūkstes, Aizputes un Abrenes apriņķi pa 2.

Rūpīgi pārbaudot sabiedriski-kultūrālo darbinieku dzimšanas vietas, Latvju enciklopēdijā konstatējamas pretrunīgas ziņas. Tā, piemēram, par prof. Annas Ābeles dzimšanas vietu LE 2. lappusē minēts Valmieras pagasts, bet 1029. lappusē Kocēnu pagasts. Tāpat par prof. Hermaņa Albāta dzimšanas vietu 38. lpp. minēta Valmiera, bet 2608. lpp. Vecpiebalga. Arī prof. Pauls Kundziņš pēc 1105. lpp. dzimis Smiltenē, bet 1644. lpp. minēts Mazsalacas pagasts. Šādas aplamības konstatētas par 40 sabiedriski - kultūrālajiem darbiniekiem.

Savukārt, rūpīgi pārbaudot „Aizvesto sarakstus" pa apriņķiem un pagastiem, izrādījies, ka daži deportētie sarakstā figurē divas reizes ar kādu sīku pārrakstījumu uzvārdā. Tā, piemēram, no Jelgavas deportētā Emīlija Budkus, dzim. 1922. gada 9. janvārī, no Lielās Ielas 99 - 10, un Emīlija Butkus ar pilnīgi tiem pašiem datiem. Tādēļ nav šaubu, ka tā ir viena un tā pati persona. Šādu piemēru ir visai daudz. Ir pat gadījums, ka Māris Gauja, arī no Jelgavas, minēts divas reizes ar to pašu vārdu un uzvārdu, ar tiem pašiem dzimša-

(Nobeigums 5. lpp.)

VIENOTA DZIESMA

SLAVĒJAMS MILVOKU DV VĪRU KOŖA KONCERTS

Krāšņi un pacilāti Eagle kluba zālē Milvokos 17. maijā izskanēja vietējā DV vīru koŗa koncerts, kas katrā ziņā bija viens no koŗa labākajiem sniegumiem, ja ne pats labākais visos 17 darbības gados. Jau ar pirmo dziesmu koris iegūva kontaktu, kas turpinājās līdz pat koncerta beigām, un plašo klausītāju saimi, kuŗā bez uzticamajiem koŗa cienītājiem ar daudziem sabiedriskās dzīves vadītājiem šoreiz bija arī daudz jaunās paaudzes pārstāvju.

Ar dziļu koncentrēšanos un uzmanību koris sekoja katram diriģenta V. Aparjoda žestam, apliecinot savā saliedētajā priekšnesumā, to lielo darbu, kuŗu dziedoņi ielikuši programmas iestudēšanā. Diriģents V. Aparjods, kuŗš, starp citu, šai gadā var atskatīties uz 40 latviešu dziesmai veltītiem gadiem, teicami apliecināja savu suverēnitāti koŗa vadībā un dziesmu interpretācijā. Cauri labajiem brīvības gadiem, kaŗa jukām, gūsta dienām un trimdas mainīgajiem ceļiem viņu uzturējusi jaunu latviešu dziesmu spēja „ieliet" savos dziedātājos. Sākot ar skolēnu, vēlāk aizsargu, kaŗa „kanaku", dažādu Vācijas nometņu koŗiem un beidzot ar Milvoku DV vīru kori, V. Aparjods audzis pats un aizrāvis līdz savus dziedātājus. Atšķirībā no citiem koŗu vadītājiem, viņš arvien meklē jaunas dziesmas, pat nevairoties no vismodernākajām, kuŗas tulkošanā rod jaunu pieeju, jo modernai dziesmai, lai tā iekļūtu klausītāja sirdīs un izpelnītos to atzīšanu, vairs neder trafarētais tulkojums. Reizēm šai darbā diriģentam jāsastopas ar daļu dziedātāju attūrību, bet, kad dziesma ieguvusi klausītāju atzinību, tā kļuvusi tuva arī koristiem.

Arī nule aizvadītā koncerta vairāk nekā trešā daļa bija pirmatskaņojumi, daļa ar augstām mākslinieciskām prasībām, bet tas vairs nekavēja vīrus dziesmu apgūšanā, jo turpat puse dziedātāju korī dzied vairāk par 15 gadiem, bet zem 5 gadu „izdienas" nav neviena.

Nenoliedzami, koŗa izaugšanai līdz šim līmenim nozīmīga arī ilggadējā koŗa priekšnieka K. Prūša aktivitāte, vadības izpratne un dziedātāju biedriskums, daudzajos gados saaugot par nedalāmu vienību — garīgu interešu klubu, ja tā var teikt.

Koncerta programma deva interesantu ieskatu, kā pārveidojās mūsu komponistu, arī vecāko, skaņu raksti. Tā, ieskaitot piedevas sniegto, programmā bija četras J. Norviļa dziesmas. Ja nu salīdzinām viņa „Pulkveža atgriešanos" un „Džeraipuisis" ar jaunāko „Pats", tad redzam, ka arī Norviļa skaņu valoda kļūst arvien skarbāka, disonantāka. Raksturīgi, ka dziesmā „Pats" neviena daļa nebeidzas ar konsonējošu akordu. Tas pats citās viņa jaunākajās dziesmās. Gan jāsaka, ka pagaidām vēl publiku un, liekas, arī dziedātājus šie disonantie nobeigumi kaitina. Bet kaut kā mūsu komponistus šāda maniere saista. Arī A. Kalnājs dziesmu „Aiz ezera augsti kalni" pabeidz ar visai asu disonējošu kopskaņu. Nav šaubu, ka laba daļa no koncertā dziedātajām dziesmām vēlāk apstaigās visus mūsu koŗus, pavisam droši B. Skultes „Mūzika" (bija jāatkārto), bet arī tā paša autora „Desmit sarkani kraukļi", A. Purva „Zobens", H. Pavasara „Skaisti, skaisti meitas dzied", V. Baštika „Gaŗa, gaŗa šī naksniņa" (šai dziesmā solo dziedāja E. Paeglis) un I. Saksa „Izauga ieviņa".

Par atskaņojumiem runājot, jāsaka, ka dziedājumā nebija „vienaldzīgu nošu". Interpretācija bija rūpīgi pārdomāta, loģiska, blakus tam V. Aparjods diriģēja ar aizrautību, un koris nemaldīgi viņam sekoja. Gan dažās vietās (piemēram, A. Purva „Zobenā") šīs centības dēļ intonācija nedaudz sasvārstījās.

Dziesmu lielākā daļa bija jaunas, tādēļ — diriģenta uztveri neietekmēja agrāki paraugi, bet arī dažās agrāk dziedātās dziesmās, kā J. Zālīša „Karavīri, drošie tēvzemes dēli", K. Kažociņa „Vakars" un J. Graubiņa „Padziedami nu, bāliņi", bija atrasta jauna patstāvīga pieeja. Pēdējā kopā ar J. Norviļa „Pulkveža atgriešanos" atzīstama par vislabāko sniegumu. Pēdējo un E. Vīgnera „Kā Daugava vaida" klavieru pavadījumus uzmanīgi un piekļāvīgi spēlēja Ināra Prūse. „Pulkveža atgriešanās" solo daļu dziedāja jaunie baritoni I. Gaģainis un A. Peniķis.

Koncerta beigās bija daudz ziedu, aplausu un trīs dziesmas piedevām. ASV DV zemes valdes un apvienības vārdā kori sveica un par uzticamo ilggadējo kalpošanu latviešu dziesmai pateicās ASV DV revīzijas komisijas priekšsēdis E. Peniķis, pasvītrojot, ka ne velti koris saņēmis DV augstāko apbalvojumu — organizācijas zelta nozīmi, ko dziedoņi godam pelnījuši. Sekojot ilggadējai tradīcijai, E. Peniķis pasniedza grāmatas G. Aulim, I. Gagainim un J. Vanagam, kuŗi korī dzied 5 gadus, bet rozes saņēma J. Bēdelis, H. Misiņš, P. Rudzītis, V. Zāžītis un pianiste I. Prūse par uzticamu kalpošanu koŗa sastāvā vairāk nekā 10 gadu. Tautiskus alus kausus savukārt saņēma O. Blūms, E. Cakāns, E. Paeglis, A. Peniķis, O. Peniķis un koŗa priekšnieks K. Prūsis, kuŗi koŗa sastāvā darbojas vairāk nekā 15 gadu.

Pēc koncerta zāle „piebira" ar vairāk nekā 60 DV apvienības tautas deju kopas Metieniņš dejotājiem, kuŗi vadītājas Lijas Pētersones vadībā, I. Prūsei spēlējot klavieru pavadījumus, skaisti un izteiksmīgi nodejoja sešas tautas dejas. Šī deju vienība ir otrs DV apvienības lepnums. Pateicoties L. Pētersones mākai un aktīvitātei, kopas sastāvs arvien vēl pieaug.

Egus

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ" II DAĻA

(4. turpinājums)

To teicis, Imre nodzēsa spuldzi un izģērbies ieritinājās gultā. Česlavs brīdi vilcinājās, tad sekoja viņa priekšzīmei, kaut nevarēja tik drīz iemigt kā Imre. Viņš apbrīnoja šo cilvēku, kuŗš ar gribas spēku pat miegam varēja pavēlēt ierasties laikā un laikā atkal aiziet. Imres priekšā Česlavs apzinājās nespēcīgs un nenozīmīgs.

2.

NOMODS PUSNAKTĪ

Cilvēka domas ir neizdibināms viesulis, kas nāk nepieteikts, sagriež visu vērpetēs — kokus, ēkas, vislabākos nodomus un atstāj aiz sevis postažu. Šāds domu viesulis pārsteidza Česlavu Dombrovski pēdējā naktī pirms šķiršanās no negribētās, bet viesmīlīgās garīdznieka pajumtes. Jo vairāk viņš pūlējās aizmigt, jo domu brāzmas viņam uzbruka ar zvēriskāku nežēlību. Likās, šajās nedaudzajās stundās, kuŗas atlikušas pavadīt lielā ezera krastā ar skatu uz tāliem idilliskiem vīna kalniem, viņam vajadzētu noslēgt visus kontus ar pagātni un tagadni. Neviens nevarēja paredzēt, kāda būs rītdiena. Pat nebija jausmas, kurp vajadzēs doties.

Česlavs ilgi valstījās no vieniem sāniem uz otriem, centās lietot skaitīšanas sistēmu, lai nogurdinātu sevi un piejaucētu miegu, bet viss bija veltīgi. Jautājums sekoja jautājumam, cits par citu neatlaidīgāk. Pats neatlaidīgākais bija Vanda.... Ko viņa tagad dara, kā viņa pārcietusi šķiršanās mēnešus, nesaņemdama ziņas no viņa? Varbūt daimoniskā lorda vietā tagad ir cits daimons, kas tīko viņas dvēseli? Sievietes sirds nepanes tukšumu, arī visuzticamākā, neziņas mākta, pakļaujas šaubām, tāpat kā viņš brīžiem bija gaišmatainās ungārietes apburts, kuŗa nesa viņiem ēdienu un tīru veļu. Jo mazrunīgāka šī nejaušā atnācēja likās, jo vairāk viņam tiktos ar viņu patērzēt, vienkārši tādēļ, lai īsinātu laiku, lai atbrīvotos no neteikto vārdu sloga.

Lielais sienas pulkstenis garīdznieka istabā lejā nosita trešo stundu. Česlavs ilgāk neizturēja. Viņš strauji piecēlās, apģērbās un, aizdedzis sveci un aizklājis tās liesmu ar grāmatu, nosēdās pie nelielā galdiņa un rakstīja Vandai pirmo vēstuli pēc šķiršanās pērnruden. Starplaikā bija atklājušies ceļi, kā vēstules nogādāt pāri robežai, iekām tās nokļuva cenzūras rokās.

„Vanda, piedod, ka tik ilgi klusēju, bet es nedrīkstēju rakstīt, lai nenodotu savu paslēptuvi un savus draugus. Tagad man jāšķiras no šīs vietas, un nav zināms, kur turpmāk atradīšu pajumti. Varbūt gaitas vedīs mani uz Poliju, varbūt citur. Tas viss atkarīgs no apstākļiem, kuŗus nespējam grozīt. Es jūtos brīžam tā, kā palos ierauts koks, straume mani nes, bet man pašam nav spēka mainīt tās virzienu, es pat nevaru vairs izvēlēties, gar kuŗu krastu peldēt. Ir neiespējami izstāstīt visu, kas šajos mēnešos pieredzēts. Bet arvien, lai notiktu kas notikdams, arvien paturēju prātā Tavu vārdu un Tavu padomu. Es zinu tagad labāk nekā toreiz, kad mēs strīdējāmies, ka pārgalvība ir akla, ka pārvērtības tikpat lēni nobriest, kā zemē iekaisīta sēkla sāk dzīt asnus. Tu zini, es nepiederu tai pasaulei, kuŗā Tu paliki, bet es neesmu atradis arī jauno pasauli, kuŗu biju iecerējis. Liekas, tāda pasaule mīt tikai manās iedomās. Arī šajā pusē nav vienīgi varoņi un gļēvie, bet vairums tikai cilvēciņi, kam visos apstākļos tuvāks savs krekls un dārgāka sava āda. Tie, kas atrada patvērumu pēc revolūcijas Rietumos un uzdodas par brīvības cīnītājiem, lielum lielais vairums ir tikai nožēlojami aktieŗi, kas pūlas tēlot varoņu lomas. Varonīgie cīnītāji vai nu nepārnāca no kaujas lauka, vai arī mira no bendes rokas, vai vergo Sibirijā, kur viņus tūkstošiem aizveda pērnruden „draudzīgā" sarkanā armija. Nav tiesa, ka varmāka Staļins ir miris, viņa dvēsele ir iemājojusi tā amata turpinātājos, jo tā nebija viņa, bet lielās nedalāmās slavu imperijas dvēsele, kuŗa pukstēja šī renegāta krūtīs. Es zinu, ka lielais vairums mūsu draugu Londonā to nekad nesapratīs, viņiem Krievija nozīmē Puškinu, Tolstoju, Dostojevski, bet mums tā nozīmē karātavas, cietumus, badu, postu. Padomju tanki Budapeštā neienāca pēc revolūcijas apspiešanas kā tautas samierinātāji, bet kā jauna jūga nesēji. Tērauds nepazīst ideoloģiju, nepazīst cilvēcību, tas pazīst tikai pavēles, kuŗas visas nozīmē uguni un iznīcību. Tanka un lielgabala tērauds klausa katram, kam ir vara. Protams, to darbināšanai nepieciešami cilvēki, augsti apmācīti cilvēki, bet lielajai imperijai tādu ir gana. Šie cilvēki ir vienīgi tās iekārojumu garantētāji."

Rakstītājs, pielicis spalvaskātu pie lūpām, brīdi domāja, tad turpināja: „Pēc revolūcijas sabrukuma pārdzīvoju morālisku sabrukumu. Likās, ka viss, ko runājam un prātojam, ir tikai aklas illūzijas, kuŗas sašķīdīs kā ziepju burbuļi, bet pamazām, pašam negribot, pārliecinājos par vecās patiesības nemaldību, ka tautas ir stiprākas par kaŗavīriem. Daudzi ir miruši, bet revolūcija nav mirusi; tā ir dzīva katrā ungārā, vienīgi paslēpusies aizsegā. Kad šis pelnos ieraustās ogles uzliesmos no jauna, to mēs neviens nezinām, bet tās kvēlo, tās ik dienu atgādina savu versmi. Un šīs ogles arī man ir ļāvušas izturēt gaŗo bezcerīgo ziemu bez Tevis. Bet pacietība ir atskabargaina. Brīžam es maldos skaidrā dienā kā mēnessērdzīgais. Liekas, ka Tu pēkšņi nāksi man pretim, sniegsi roku, visu piedevusi. Ilgas satrauc tik neatvairāmi, ka nevaru mieru atrast. Esmu bieži domājis, vai tā nav ģeķība gaidīt brīvību, kuŗa, varbūt, nāks pēc piecdesmit gadiem, ja mēs vairs paši nespēsim to baudīt, varbūt pat to nepieredzēsim? Diemžēl, neesmu tā lējuma vīrs kā mans istabas kaimiņš, kuŗš strādā kā automats, nekad neapkūst un nekad nekrīt šaubās. Manī ir par daudz jūtu, par daudz tīri cilvēcīgu vēlēšanos, lai būtu labs cīnītājs. Mani enerģijas uzplūdi ir īslaicīgi.

Varbūt Tu pati to biji atklājusi, bet es tagad atkārtoju, lai redzētu, ka neesi maldījusies. Es esmu tikai puse kāda lieluma, to otru pusi Tu glabā. Trūkstot otrai pusei, visi mani nodomi gāžas kā galds, uz divām kājām atstāts. Domā biežāk par mani, es zināšu, kad Tu būsi domās pie manis. Tu kļūsi mans ceļa spieķis, mans rīta gaišums un mans vakara miers. Brīžam liekas, ka pēkšņi pametīšu visu un, par spīti robežsargiem, došos pie tevis. Ilgām ir kāda neizdibināma vara. Kaut visu to būtu jau agrāk atskārtis! Daudz kas varēja būt citādi. Bet es izraušos no šīm lamatām agri vai vēlu, es būšu atkal reiz pie Tevis, pats nezinot, pa kādiem ceļiem atradīšu Tevi."

Česlavs brīdi raudzījās laukā mēnesnīcas piesātinātajā miglājā. Likās, dārzā kustētos kādi stāvi, bet jo ilgāk viņš vēroja, jo vairāk viss saplūda un izkusa. Tās bija tikai iedomas, baiļu uzzīmēti rēgi. Viņš paņēma atkal spalvu un rakstīja sīkā rokrakstā, izvilkdams katru burtu:

„Esmu pārtulkojis no ungāru valodas dažas rindas, kuŗas it kā būtu, it kā nebūtu dzeja. Bet tas nav svarīgi. Šīs rindas atklāj manas patiesās izjūtas, tās apliecina manu vientulību un bezcerību. Varbūt īsts rakstnieks tā nerakstītu, viņš censtos savām izjūtām piegriezt spožāku formas tērpu, bet es rakstu, nepacietības, neziņas un nepieciešamības mākts. Kaut raugos it kā pagātnē, bet viss notikušais ir šodiena.

(Turpinājums sekos)

Ieteic padomes ārkārtas sesiju rudenī

LATVIEŠU NACIONĀLĀS APVIENĪBAS KANADĀ VALDES SĒDE TORONTO

Vispusīgu ziņojumu par savu apmeklējumu Otavā, piedalīšanos Amerikas latviešu apvienības kongresā Filadelfijā un Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonda valdes sēdē LNAK valdes sēdē 28. maijā Toronto sniedza pr-dis J. Niedra. Kā jau mūsu laikrakstā ziņots, LNAK valdes priekšsēdis Otavā uzturējās 30. aprīlī un 1. maijā, lai pasniegtu Latvijas 50 gadu medaļu „Pro Merito" bijušajam Kanadas ministru prezidentam Dž. Difenbēkeram un pazīstamajam žurnālistam L. Zinkam, kā arī apmeklētu valdības iestādes. Šis brauciens uzskatāms par sekmīgu un guvis it plašu publicitāti kanadiešu presē. Tāpat mūsu laikrakstā jau ziņots par Amerikas latviešu apvienības kongresa norisi un Kultūras fonda piešķirtajām goda balvām un līdzekļiem. Fonda valdes sēdē bez J. Niedras no Kanadas piedalījās arī mākslinieki Z. Jursevskis un J. Zuntaks, pie kam pēdējais izraudzīts par tēlotājas un lietišķās mākslas izstādes vērtēšanas komisijas locekli.

Plašākas pārrunas sēdē izraisīja līdzekļu vākšanas akcija Kultūras fonda vajadzībām, kuŗa Kanadā šogad devusi tikai 570,73 dol. Kā izteicās J. Niedra, tā ir apkaunojoši maza summa. Par spīti Kultūras fonda lielajai nozīmei un LNAK pieliktajām pūlēm akcijas organizēšanā, ziedotāji bijuši ļoti neatsaucīgi, kas ir neizprotama parādība. Pārsteidz arī fakts, ka neziedotāju vidū ir pat tādi, kas paši pretendē uz fonda balvām un atbalstu. Apspriežot vairākas iespējas, kā turpmāk stāvokli uzlabot, valde vienojās šogad lūgt Daugavas Vanagus un citas organizācijas no savām budžeta summām kādu daļu atvēlēt Kultūras fonda vajadzībām.

Ziņojot par Toronto latviešu kreditsabiedrības 10 gadu darbības atzīmēšanas sarīkojumu, A. Rāviņš izteicās, ka LNAK visus līdzekļus vajadzētu noguldīt pašu „bankā". No kasieŗa K. Taņņa paskaidrojuma izrietēja, ka līdzekļu lielākā daļa, ap 10.000 dol., jau noguldīta kreditsabiedrībā, bet tikai ap 3000 dol. kādā kanadiešu bankā, kas saimnieciski izdevīgāk t. s. ikdienas vajadzībām.

Galvenie priekšdarbi latviešu līdzdalībai Toronto tautas mākslas padomes rīkotajam etnisko grupu plašajam sarīkojumam „Metro International Caravan 69" jau uzskatāmi par paveiktiem, — ziņoja rīcības komitejas pr-dis I. Alksnis. Latviešu centru ar nosaukumu Rīga iekārtos Latviešu namā Toronto, kur visi apmeklētāji varēs iegādāties arī īpašas „pases" ar speciālu zīmogu, kuŗa metu zīmējis mākslinieks O. Grebže. Latviešu nama pagrabstāvā būs iekārtota ēdnīca un kafejnīca ar latviskiem ēdieniem, nama galvenā zāle paredzēta etnografiskiem uzvedumiem, bet augšzālē būs iekārtota mākslas un daiļamatniecības izstāde. Šim sarīkojumam nopietni gatavojas visas etniskās grupas, un paredzams, ka Toronto tautas mākslas padome to turpmāk izveidos par nozīmīgu gadskārtēju pasākumu. LNAK valde vienojās latviešu rīcības komitejai aizdot līdz 500 dol. nepieciešamo priekšdarbu segšanai.

Līdzšinējā LNAK pārstāvja Otavā A. Sprudža vietā, kas darba apstākļu dēļ atlūdzies no pienākumiem, valde izraudzīja un apstiprināja J. Kazaku. Ontario provinces valdība paziņojusi, ka jaunajā provinces paviljonā Kanadas nacionālajā izstādē Toronto paredzēta arī plaša etnisko grupu piedalīšanās. Ievadītās sarunas par latviešu piedalīšanos turpmāk uzņēmās kārtot izglītības nozares vadītājs J. Mežaks.

Par gadskārtējās BTFK rīkoto aizvesto piemiņas sarīkojumu ziņoja T. Kronbergs. Šogad šis sarīkojums paredzēts kopīga dievkalpojuma veidā, piedaloties visu tautību un konfesiju augstākajiem garīdzniekiem. Dievkalpojums notiks 12. jūnijā plkst. 8 vakarā Sv. Paula katedrālē Toronto, kur vietu ap 2000 baznīcēniem. No latviešu garīdzniekiem dievkalpojumā piedalīsies archibīskaps A. Lūsis, prāv. Dr. B. Kokins, māc. A. Čops un māc. R. Ekšteins

J. Niedra sēdes tālākajā gaitā ziņoja, ka BTFK Edmontonas nodaļas iecerētais un kanadiešu autora Dž. Hovarda uzrakstītais uzvedums „The Baltic Story", kuŗu bija paredzēts iestudēt un izrādīt šai rudenī, dažu technisku apstākļu dēļ atlikts uz vienu gadu. No TLB sestdienas skolas saņemta pateicības vēstule par piešķirtajiem 100 dol. J. Niedras ieteikumā valde vienojās pasūtināt 10 eksemplārus Latviešu korporāciju apvienības izdevuma „Sadarbība Baltijas problēmu pētījumos", ieteicot to kā vērtīgu un nozīmīgu izdevumu pasūtināt arī citām organizācijām.

Sēdes turpinājumā J. Niedra, iepriekš aicinot klātesošo „Latvija Amerikā" pārstāvi un DV organizācijas darbiniekus to neņemt ļaunā, norādīja, ka ir spiests vērsties pret kādu rakstu, kas ievietots Toronto latviešu jaunatnes pulciņa Stabu rags izdevuma „6 K" (kaskākāpēckurkamko) 2. numurā un kuŗa autors ir Kanadas DV zemes valdes pr-dis E. Krūka. Rakstā minēti vairāki fakti par Kanadas DV līdzšinējo atbalstu jaunatnes darbam un izteikts aicinājums jaunatnei aktīvāk piedalīties DV organizācijas darba dažādajās nozarēs. Šis raksts, — uzsvēra LNAK valdes pr-dis J. Niedra, — esot vienpusējs un apvainojot LNAK un citas organizācijas. Jau sen radies iespaids, ka notiekot it kā sacensība par „pirmo vietu" sabiedriskajā darbā un jaunatnes piesaistīšanā, kas sadarbībai ir kaitīgi. Citējot raksta pēdējo teikumu: „DV organizācija šodien ir lielākais reālais latviešu cīņas spēks, kas kopā ar jauno audzi varētu palīdzēt izcīnīt tēvzemei nolaupīto brīvību." J. Niedra to atzina par apvainojumu LNAK un citām organizācijām.

Dr. E. Upenieks izteicās, ka LNAK kā centrālā organizācija nevar sevi salīdzināt ar DV, kuŗa pazīstama kā neapšaubāmi stipra cīņas organizācija. Kad izglītības nozares vadītājs J. Mežaks atbildēja, ka tas ir novecojis uzskats, „Latvija Amerikā" pārstāvis kā Kanadas DV valdes loceklis jutās spiests sēdi atstāt.

Komentējot šo nepatīkamo starpgadījumu, jāpiebilst, ka līdzīgi, bieži vien nepamatoti un, manuprāt, arī nevajadzīgi iebildumi pret Kanadas DV saimi un tās darbiniekiem vai laikrakstu „Latvija Amerikā" LNAK valdes sēdēs jau dzirdēti iepriekš, ko atzīstu par nepiedienīgu Kanadas latviešu centrālās organizācijas vadībai. Kā viens no DV organizācijas darbiniekiem, dzirdot iepriekš jau minēto aicinājumu neļaunoties un sekojošos pārmetumus, jutos arī personīgi aizkarts un pazemots, tādēļ atzinu par pareizāko šo sēdi atstāt.

Pēc vēlāk iegūtas informācijas, LNAK valde, skarto jautājumu īsi izdebatējot, pieņēmusi šādu lēmumu: „Valde nolemj aicināt visas Kanadas latviešu organizācijas cieši un draudzīgi sadarboties mūsu jaunatnes ievadīšanai nacionāli sabiedriskajā darbā."

Valdes sēdes nobeigumā A. Rāviņš vēl ziņoja par neseno etnisko grupu pārstāvju un Ontario sociālo iestāžu darbinieku paneļdiskusiju veco ļaužu sociālās un kultūras aprūpes uzlabošanas iespējām un nepieciešamībām. Kasieris K. Tannis ziņoja, ka no budžetā paredzētajiem 6000 dol. šāgada pirmajā ceturksnī jau ieņemti 2150 dol. un izdoti 2000 dol. Izglītības nozares vadītājs J. Mežaks iepazīstināja valdi ar izstrādātajiem noteikumiem LNAK dokumentu kvalifikācijai, uzglabāšanai, tālāk nodošanai un iznīcināšanai, kuŗus valde pieņēma bez iebildumiem. Archīvāra pagaidu pienākumus uzņēmās J. Mežaks.

No Latviešu biedrību sadarbības centra saņemts paziņojums, ka LNAK valdes pr-dim J. Niedram piešķirta Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas 10 gadu atceres medaļa, ar to atzinīgi novērtējot viņa darbu nacionālpolitiskajā laukā un apspiesto tautu labā veltītos centienus. J. Mežaks vēl ziņoja par TLTA organizēto praktisko skolotāju semināru, kuŗu valde atzina par vērtīgu pasākumu un tajā nolasīto lekciju izdošanai īpašā brošūrā piešķīra 100 dol. B. Senkeviča ieteica apsvērt iespēju radīt īpašu balvu jaunatnei, kuŗa jau skolas laikā iesaistījusies sabiedriskajā darbā un uzrāda teicamas sekmes. LNAK pārstāvjiem savukārt ieteicams plašākā apmērā piedalīties latviešu skolu izlaiduma aktos, cenšoties tos padarīt svinīgākus.

LNAK biroja vadītājs J. Rolavs ierosināja rudenī sasaukt LNAK padomes ārkārtas sesiju, lai plašāk pārrunātu atsevišķo organizāciju sadarbības jautājumus, kā arī ziedojumu vākšanas saskaņošanu, kā to ieteica A. Rāviņš.

Valdes sēdē piedalījās priekšsēdis J. Niedra, viņa vietnieki T. Kronbergs un A. Rāviņš, sekretārs J. Skrastiņš, kasieris K. Tannis, biedrznis I. Alksnis, izglītības nozares vadītājs J. Mežaks, valdes loceklis E. Upenieks, biroja vadītājs J. Rolavs, palīdzības nozares vadītājs K. Priedītis un revīzijas komisijas sekretāre B. Senkēviča.

Rūdolfs Norītis

DV Edmontonas nodaļas pārstāvji noliek ziedus pie organizācijas biedru Bruno un Marijas Saušu kapa vietas: no kreisās — R. Vilks, M. Laipenieks, E. Zvejnieks un Z. Stepermane.

Jau gandrīz 1500 dziedātāju

PAR NĀKOŠĀ GADA KANADAS LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKIEM LIELA INTERESE ARĪ EIROPĀ

Kanadas latviešu 5. dziesmu svētku pēdējā rīcības komitejā sēdē izlēma ieejas karšu cenas atsevišķajos svētku sarīkojumos: kopkoŗa koncertam 2—6 dol., tautas deju lieluzvedumam 2—4 dol., tautas deju sacensībai 1 dol., garīgajam koncertam 3 dol., rakstnieku cēlienam 2 dol., simfoniskajam koncertam 2,50—5 dol. un svētku ballei 5 dol. Teātra izrādei (Raiņa „Pūt, vējiņi" O. Uršteina režijā) ieejas maksa pašreiz plānota 3—4 dol., bet tā varētu eventuāli vēl mainīties. Šīs ieejas karšu cenas rīcības komiteja izplānojusi ar vislielāko rūpību, lai nevienam tautietim nebūtu jāpaliek mājās tikai financiālu apsvērumu dēļ. Pat ātra aplēse rāda, ka jau par 20,50 dol. iespējams apmeklēt visus svētku sarīkojumus. Biļešu iepriekšpārdošanu uzsāks jau šāgada oktobrī, par to ziņojot gan presē, gan ar īpaši sagatavotu svētku skrejlapu.

Starplaikā dziesmu svētkiem vēl pieteikts Ņujorkas latviešu apvienotais koris, studentu biedrības Dziesmuvara koŗa vienības no Ņujorkas un Toronto. DV Demoinas apvienības vanadžu dubultkvartets Gaujmalietes un viena atsevišķa dziedātāja — Laima Lange no Otavas. Reizē ar to jau pieteikto koŗa vienību skaits pieaudzis uz 42 ar 1426 dziedātāju kopskaitu. Šai skaitā, protams, vēl nav ielēsti no Eiropas gaidāmie dziedātāji. Līdz šim līdojumam uz Toronto īpašā lidmašīnā, kuŗu organizē Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā, jau pieteikušies ap 80 latviešu dziesmu draugi. Tā kā pieteikšanās turpināsies līdz šāgada septembrim, tad paredzams, ka dziedātāju skaits no Eiropas vēl palielināsies.

Garīgais koncerts, kurā piedalīsies Toronto Sv. Andreja ev.-lut. draudzes koris un simfoniskais orķestris diriģenta A. Purva vadībā, kas sākumā bija plānots svētdienas rītā, bija jāpārceļ uz piektdienas vakaru. Tas kļuva nepieciešams, lai nodrošinātu pietiekami plašas un akustiski piemērotas baznīcas telpas ar labām ērģelēm.

Tautas deju komitejā pr-sēža A. Bāliņa vadībā darbojas G. Bāliņa, kuŗa pārzinās deju sacensības, L. Morusa (tekstus un mūziku), K. Brasliņš (apgaismojums un sacensības) un Z. Miezītis (tekstus un mūziku). Līdz šim pieteiktas 23 tautas deju grupas, to vidū 9 bērnu grupas, ar kopskaitā 728 dejotājiem. Šis ir lielākais dejotāju skaits visā dziesmu svētku vēsturē, tādēļ, kaut lieluzvedumam noīrēta plašā Maple Leaf arēna, dejotāji uzstāsies, iedalīti trīs grupās. Pašreiz paredzēts, ka vispirms dejos puse no visiem pieaugušajiem dejotājiem, šai programmas daļā iestarpinot arī atsevišķo kopu „ciema kukuļus", pēc tam bērnu grupas — pagaidām 178 dejotāji, bet pēdējā daļā pārējie pieaugušie dejotāji, kā arī tautas deju sacensības uzvarētāji ar saviem solo priekšnesumiem. Lieluzvedums beigsies ar „Gatves deju", dejotājiem veidojot uz dejas grīdas un piedaloties visiem dalībniekiem.

Tautas deju sacensība notiks sestdienas rītā pirms kopkoŗa koncerta Royal York viesnīcā. Lai dotu lielākas iespējas arī mazākajām dejotāju kopām, arī sacensība paredzēta divās grupās. A grupā kopām jāsagatavo 10 programmas deju, kuŗas visas dejojamas 8 pāŗu sastāvā, bet B grupā jāsagatavo tikai 5 dejas no programmas pirmās daļas. Sacensību „tiesāšanu" tautas deju komiteja plānojusi, vadoties no vislielākās objektīvitātes principa. Viens no apsvērtajiem projektiem paredz par tiesnešiem 7 kopu vadītājus no tām grupām, kuŗas sacensībā nepiedalās, bet otrs, ka sniegumu izvērtētu visu kopu vadītāji, tātad — ap 20 tiesnešu, kuŗi pašu kopas nevērtētu, bez tam apmēram četrus augstākos un zemākos vērtējumus neskaitītu. Abi šie projekti paziņoti atsevišķajām dejotāju kopām atsauksmei.

Kā jau ziņots, DV teātŗa Kanadā vadība paziņojusi, ka dziesmu svētku teātŗa izrādēm izvēlēta Raiņa luga „Pūt, vējiņi", kuŗu iestudēs režisors Osvalds Uršteins. Kā paskaidro teātŗa vadība, lugas izvēli apgrūtinājis tas, ka aizvadītajos gados Toronto izrādīts jau liels lugu skaits, DV teātrim vien sniedzot 35 iestudējumus. Arī „Pūt, vējiņi" Toronto jau izrādīta, bet tas noticis piecdesmito gadu sākumā, kad to Mildas Bērziņas režijā sniedza toreizējais Toronto latviešu nacionālais teātris. Ja DV teātris tomēr izvēlējies šo Raiņa darbu, tad izšķirošais faktors bijusi lugas izcilā kvalitāte. Režisors Uršteins to dziesmu svētkiem vēlas iestudēt plašā inscenējumā ar īpašu prologu un epilogu, ar kori un dejotājiem. Režisors arī ir ieskatos, ka nepieciešamā ansambļa komplektēšana tikai no DV teātŗa dalībniekiem grūtības neradīs. Lugas iestudēšanu paredzēts uzsākt nākošā gada agrā pavasarī, bet līdz tam laikam jābūt jau nokārtotiem mūzikas, dziesmu, deju, dekorāciju un citiem techniskajiem jautājumiem. Pašiem torontiešiem lugu domāts izrādīt jau maijā, bet dziesmu svētku laikā notiks divas izrādes.

I. B.

AICINĀJUMS PIETEIKTIES DAIĻAVĀM

Toronto etnisko grupu lielsarīkojuma „Metro International Caravan 69" latviešu grupas rīcības komiteja paziņojusi, ka latviešu skaistumkaralieni vēlākajai sacensībai ar pārējo etnisko grupu daiļavām izraudzīs Kanadas DV, LNJAK un LSAK kopīgi rīkoto jaunatnes un sporta svētku ietvaros 7. un 8. jūnijā Sidrabenē. Vēlama kandidāšu ierašanās tautas tērpā. Kandidātes aicinātas pieteikties pie Ingridas Bošas (tālr. 485—2026), kuŗa arī sniedz tuvāku informāciju.

TORONTO ZIŅAS

● Kanadas DV valdes, LNJAK un LSAK 7. un 8. jūnijā kopīgi rīkoto jaunatnes un sporta svētku rīcības komtiejas pēdējā sēdē 28. maijā pr-dis E. Ozols ziņoja, ka volejbola turnīrā piedalīšanos apsolījušas vienības no Toronto, Hamiltonas, Sirakūzām, Kolumbusas un Milvokiem. Spēles sāksies 7. jūnijā plkst. 12. dienā un risināsies divos laukumos. DV Hamiltonas nodaļas ierosinājumā atzina, ka sacensība virves vilkšanā rīkojama arī jauniešiem vecumā līdz 18 gadiem, par šīs spēkošanās vadītāju izraugot A. Civzeli. V. Brasliņš informēja, ka šacha turnīram pieteikušies 7 dalībnieki, kuŗi spēles uzsāks 7. jūnijā plkst. 12 dienā. Dalībnieki tomēr vēl varēs pieteikties arī pirms turnīra sākuma. A. Grīnbergs savukārt informēja par paredzēto futbola spēli, kuŗas starplaikā futbolisti sniegs „akrobatiskas izdarības". Sacensību ievadīt aicināta šāgada latviešu futbolistu karaliene Sarmīte Reichmane. Svētku dievkalpojumā, kuŗu 8. jūnijā Sidrabenes brīvdabas baznīcā vadīs māc. A. Čops, bez rīkotāju organizācijām ar karogiem piedalīsies skautu un gaidu vienības, kā arī tuvākās DV nodaļas.

● Latviešu katoļu draudzes lauku īpašumā Mežciemā uzpošanas talkas vasaras sezonai notiks 7. un 14. jūnijā. Tāpat talku veidā paredzēta ceļu, laukumu, peldētavas un ezermalas uzturēšana, sola izgatavošana, ēku krāsošana un citi darbi, tādēļ katram Mežciema saimniecības kopas loceklim jānostrādā vismaz 8 stundas vai jāatpērkas ar 10 dol. Kopas dalībnieku maksa šogad ir 10 dol., bet viss budžets 2000 dol. Pārvaldes mājas vienu galu ar mēbelēm un ledusskapi interesenti var nomāt par 6 dol. parastajā, 8 dol. gaŗajā nedēļas nogalē un par 15 dol. visai nedēļai. Laivas iznomā par 50 centiem stundā vai 3 dol. uz visu dienu. Automašīnas novietošana maksā 75 centi, laivas ievešana 1,25 dol., bet telts vai dzīvojamās piekabes novietošana 1,25 dol. par diennakti vai 6 dol. par nedēļu. Interesenti, kuŗi nesastāv kopā, par 10 dol. var iegādāties sezonas kartes.

EDMONTONĀ

● DV Edmontonas nodaļa 3. maijā atzīmēja 15. gadadienu, sarīkojumu apvienojot ar latviešu karavīru gada un plkv. O. Kalpaka atceres svinībām. Svētku dienas rītā nodaļas pārstāvji nolika ziedus uz mirušo biedru kapu vietām. Sarīkojumu vakarā atklāja nodaļas pr-dis A. Stepermanis, bet svētku runu par latviešu karavīru likteņgaitām teica E. Ezergailis. Programmas daļā runas koris Daina noskandēja L. Breikša „Virsaiša ļaudis", Edmontonas koklētāju ansamblis atskaņoja trīs latviešu tautas dziesmas, jaunais pianists M. Bickis sniedza V. Dārziņa aranžētās tautas dizesmas, bet L. Plūmīte — E. Dārziņa „Melancholisko valsi". Daudzo apsveicēju virknē bija Kanadas DV valdes pr-dis E. Krūka, Kanadas vanadžu pr-ce M. Jonāne, Kanadas DV valdes sekretārs A. Taube un Edmontonas nodaļas „akreditētais" pārstāvis pie zemes valdes O. Kļavenieks, kā arī daudzas Kanadas DV nodaļas, kas visi bija sveikuši rakstveidā. Personīgus sveicienus no vietējām organizācijām teica Edmontonas latviešu biedrības Imanta pr-ks J. Birzgalis, vietējās Sv. Jāņa draudzes pr-ks V. Brūzis un Edmontonas igauņu biedrības pārstāvis. Par rosīgo darbību Kanadas DV valde ar atzinības rakstiem bija apbalvojusi vanadzes G. Plūmīti, Dz. Vilku un M. Valvadu, kā arī vanagus P. Heinbergu, E. Zvejnieku un A. Stepermani, bet DV centrālā valde atzinības rakstus piešķīrusi Z. Stepermanei un J. Plūmītim. Par mielastu, kuŗā bija vairāk nekā 80 dalībnieku, bija gādājušas nodaļas vanadzes E. Brūzes vadībā.

E. F.

SKAUTI POŠAS NOMETNEI

Kanadas latviešu skautu jendas 17. lielajai nometnei Spēkavots, kuŗa notiks laikā no 28. jūnija līdz 6. jūlijam pie Uksbridžas, pa nometnes priekšnieku izraudzīts jendas pr-ks E. Dāvidsons, par viņa palīgu un skautu nozares vecāko S. Leimanis, bet par nometnes komandantu E. Ozols. Nometnes saimnieka pienākumus veiks A. Budrēvics, dižskautu nozares vecākais būs L. Goba, bet mazskautu nozares vecākais G. Kārkliņš.

Jendas pr-ks E. Dāvidsons bija aicinājis visus skautu vadītājus un vadītāju vietniekus 31. maijā plkst. 10 rītā ierasties nometnes vietā, lai veiktu nepieciešamos sagatavošanas darbus.

Jendas priekšnieks visām skautu vienībām devis arī norādījumu piedalīties Kanadas DV, LNJAK un LSAK kopīgi rīkotajos jaunatnes un sporta svētkos 7. un 8. jūnijā Sidrabenē. Šai sakarā visas vienības lūgtas ar saviem karogiem piedalīties šo svētku dievkalpojumā 8. jūnijā plkst. 10 rītā Sidrabenes brīvdabas baznīcā.

E. O.

Iegūtas vērtīgas zināšanu pērles

HAMILTONAS LATVIEŠU SKOLAS ĢIMNAZIJAS KURSA IZLAIDUMA AKTS

Hamiltonas latviešu skolas ģimnazijas kursa 4. izlaiduma aktu 24. maijā pēc karoga ienešanas ievadīja māc. E. Pavasars ar svētbrīdi, uzsveŗot, ka absolventi ar šo brīdi sasnieguši augstāko pakāpi trimdas latviešu skolā, tādēļ tālākā latviskā izglītība būs atkarīga tikai no pašiem. Mācītājs aicināja absolventus jautāt pašiem sev, vai viņi skolā kaut ko mantojuši: „Vai esat kļuvuši iekšēji bagātāki? Vai esat ieguvuši tās idejas — Dievs, Latvija un audzināšana, kuŗas latviešu skola centusies jūsu sirdīs ierakstīt? Šai brīdī, varbūt, atbilde nebūs skaidra, bet, tāpat kā sēkla tikai uzdīgst pēc ilgāka laika, arī skolas darbs ilgst gadiem. Tikai tad skolas īstā vērtība izjūtama!"

Vecāku padomes pārstāvis E. Bitmanis uzrunā cita vidū sacīja: „Kaut avīzēs varam lasīt, ka daudzi latvieši aiziet no tautas, mēs tomēr varam priecāties par tiem, kuŗi pie mūsu tautas vēl turas, it sevišķi par jauniešiem, kuŗi vēl vēlas un spēj pabeigt latviešu skolas. Bet tas ir tikai iesākums viņu turpmākajā latviskajā dzīves ceļā." Pārskatu par ģimnazijas kursa darbību sniedza skolas pārzine E. Gulbe. Ģimnazijas 4 klasēs mācījušies 24 audzēkņi, kuŗi izkārtojuši Toronto latviešu ģimnazijas pulciņa viesizrādi „Jaunaudze", kā arī piedalījušies skolas 20. gadasvētkos un Latvijas valstssvētku sarīkojumos. Pabeidzot uzrunu, E. Gulbe pateicās vecākiem, ev.-lut. Kristus draudzei, visām organizācijām un atsevišķajiem skolas atbalstītājiem.

Toronto viešņa, rakstniece Biruta Senkēviča, uzrunā uzsvēra, ka šai brīdī kopā ar dabu gavilē arī latviešu sirdis, jo atkal pieaudzis jauniešu skaits, kuŗi beiguši ģimnaziju. Par to priecājas visa latviešu sabiedrība, jo ar to reiz būs aizstājēji vecākajai paaudzei, kuŗi turpinās sākto darbu. „Jums jāpaliek īsteniem latviešiem, jo no jums atkarīga latviešu tālākā pastāvēšana svešumā, tādēļ jūsu uzdevums ir ļoti liels. Šodien jums tikai aizveŗas skolas durvis, kuŗā smēlāties zināšanas no skolas akas turpmākajam darbam un dzīvei," norādīja runātāja. Sveicot absolventus no LNAK valdes un izglītības nozares vadītāja J. Mežaka, B. Senkēviča aicināja skolas beidzējus staigāt varoņu pēdās, lai saglabātu latviešu tautu.

Kad visi akta dalībnieki bija vienojušies Latvijas himnā, ģimnazijas beigšanas apliecības absolventiem Kārlim Bražam, Ivaram Kopam, Aleksandrai Šteinbergai Uģim Ziemelim un Ingridai Zvaigznei pasniedza rakstniece B. Senkēviča, bet skolas pārzine E. Gulbe grāmatu veltes no skolas. Gadskārtējo B. Senkēvičas naudas balvu par izcilām zināšanām latviešu valodā un tās lietošanu ikdienā saņēma Ingrida Zvaigzne, kuŗai nodeva arī LNAK izglītības nozares balvu par teicamām sekmēm. B. Senkēviča ar īpašu velti pateicās arī skolas vadītājai E. Gulbei par pašaizliedzīgo darbu. Kristus draudzes veltes absolventiem nodeva I. Krūziņš, DV nodaļas pr-sēdis E. Pulciņš pasniedza veltes A. Šteinbergai un U. Ziemelim, bet brošūru par Kanadas DV saimes darbu visiem beidzējiem. Latviešu biedrības pārstāvis J. Martinovs apbalvoja I. Zvaigzni un K. Bražu, bet I. Kops saņēma no A. Smiltnieka studentu korporācijas Vendia velti.

Par labām sekmēm mācībās skolas pārzine E. Gulbe pasniedza skolas balvas 3. ģimnazijas klases audzēkņiem Brigitai Grāvītei un Pēterim Zvaigznem, 2. klases skolniecēm Astrīdai Ķiķaukai, Sarmītei Bultei un Inesei Tuklerei, kā arī 1. klases audzēkņiem Dzintrai Rudzītei, Inārai Kurmītei un Kārlim Grāvītim. Ar grāmatu skolas pārzine sumināja arī skolotāju Maiju Zemīti par 10 gadiem skolas darbā.

Absolventu klases audzinātājs E. Lūķis, atvadoties no saviem audzēkņiem, norādīja, ka „mēs dzīvojam pārmaiņu laikmetā, kuŗai mainījušies arī cilvēku sabiedriskie uzskati. Reiz skolās un universitātēs valdīja stingra kārtība, bet tagad notiek nemieri un demonstrācijas. Latviešu skolas absolventi nedrīkst pievienoties šiem nemieru veicinātājiem, bet tiem jāmācās vēl arvien par Latviju un latviešu tautu." Uzrunas nobeigumā E. Lūķis aicināja absolventus turpināt interesēties par savu tautu un sniegt tālāk zināšanas, kuŗas ieguvuši latviešu skolā. Arī klases audzinātājs skolu beigušajiem pasniedza grāmatu veltes.

Beidzēju vārdā runāja I. Kops, pateicoties vecākiem par mudinājumiem pabeigt latviešu skolu, kā arī skolotājiem, kuŗi „kārdināja mūs ar zināšanu pērlēm nedēļu pēc nedēļas, gadu pēc gada". Šīs pērles nenāca tikai no mācību grāmatām, bet arī no pašu pieredzes; un tieši šīs pēdējās pērles izrādījās vērtīgākās, — atzina I. Kops, salīdzinot iegūto cienību pret latviešu tautu un tās gara mantām ar māju, kuŗu nevar uzcelt, ja nav javas, kas satur ķieģeļus kopā. „Pabeidzot ģimnazijas kursu, skolas durvis aiz mums aizveŗas, bet mēs tās gribam atstāt vaļā ceribā, ka jūs savus padomus mums neliegsit arī mūsu turpmākajās gaitās latviešu sabiedrībā," pabeidza I. Kops. Atvadoties no skolas, Ingrida Zvaigzne pasniedza pārzinei E. Gulbei ziedus, bet Uģis Ziemelis klases audzinātājam E. Lūķim grāmatu un puķes. Ar ziediem absolventiem pateicās arī pārējie skolotāji.

Vecāku padomes pārstāvis E. Bitmanis nolasīja saņemtos rakstveida apsveikumus no vietējās Kristus draudzes, Aiviekstes (39.) skautu vienības, DV nodaļas, Latviešu mednieku un makšķernieku kluba, studentu korporācijas Vendia, Ventas (10.) gaidu vienības un Kanadas latviešu gaidu jendas.

Pēc īsa pārtraukuma sekojošajā programmas daļā trīs pirmo ģimnazijas klašu meitenes nodziedāja tautas dziesmu „Kas man bija nedzīvoti" un „Tumsa, tumsa", bet Brigita Grāvīte — „Šūpo mani, māmuliņa", klavierpavadījumus spēlējot Sarmītei Bultei. Ģimnazijas audzēkņi sniedza skolotājas E. Fogeles sagatavoto izvilkumu no Raiņa „Uguns un nakts", galvenās lomas tēlojot Uģim Ziemelim, Ingridai Zvaigznei, Valdai Andersonei un Kārlim Grāvītim. Izlaiduma akta nobeigumā bija saviesīgs vakars absolventiem, audzinātājiem un viesiem.

Balba Šmita-Kalēja

Jaunie vadītāji un darbu veicēji

(Pārnesums no 1. lpp.)

dienai nebija dzirdēts, ka vairs nekandidēs Alfreds Bērziņš, bet viņš delegātiem paskaidroja, ka šo nodomu auklējis jau pusotra gada, vēlēdamies tikai nogaidīt Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres aizvadīšanu. K. Balodis vēlējās kandidēt arī šoreiz, bet nominācijas komisija viņu neizraudzīja. K. Balodi tomēr nominēja kongresa delegāti, bet nobalsošanā viņš ar 33 balsīm palika tikai valdes amata kandidāts.

Kā jau teikts, kopš marta sākuma zīmes liecināja, ka kongress Filadelfijā var izvērsties citādāks nekā visi iepriekšējie, jo bija radusies grupa vidējās paaudzes pārstāvju, kurai rūpēja ASV latviešu centrālās organizācijas aktīvāka un efektīvāka darbība. Tādēļ viņi pārrunāja problēmas t. s. Katskiļu sanāksmē, kura ilga veselu nedēļas nogali, lai labi sagatavotos kongresam, lai tajā ne tikai runātu, bet nāktu ar kaut ko konkrētu, ar priekšlikumiem un plāniem, ar ieteikumiem un vēlmēm. Daži viņus apzīmēja par nemierniekiem, citi par dumpiniekiem, bet tie, kas paši bija sanāksmē piedalījušies, uzsvēra, ka meklējuši tikai iespējas aktīvākai darbībai. Tādēļ viņi arī ieradās Filadelfijā jau dienu pirms kongresa sākuma, lai naktī vēlreiz apspriestu problēmas, mēģinot atrast arī darbiniekus, kas darbā varētu būt uzņēmīgāki un aktīvāki. Bija divi nogrupējumi: viens vēlējās radikālākas pārmaiņas darba veicējos, otrs gribēja stūrēt mērenāku kursu. Saskaņojot plānus, mērenāko grupai izrādījās vairāk piekritēju. Tā šai naktī arī pieņēma mērenāko projektus.

Kongresa pirmās dienas priekšpusdienā vidējā paaudze tomēr nelikās apmierināta. Šķita, ka tai nav īstas paļāvības uz saviem spēkiem. Ar jaunu delegātu ierašanos viņu drosme pamazām tomēr pieauga, bet vēl vienmēr nebija droši aplēšams spēku samērs. Tādēļ nolēma, ka par to varētu pārliecināties kongresā, panākot nobalsošanu kādā mazāk nozīmīgā jautājumā. Bija doma par darba kārtas maiņu, kuru varētu „likt" nobalsošanā, bet radās labāks atrisinājums: nominācijas komisijas vēlēšanas. No 7 izraudzītajiem kandidātiem 4 bija vidējās paaudzes pārstāvji, bet 3 ALAs valdes līdzšinējā darbības virziena atbalstītāji. Ievēlēja visus četrus vidējās paaudzes kandidātus, pie tam ar krietnu balsu vairākumu. Kongresa pirmās dienas pievakarē, paziņojot nominācijas komisijas vēlēšanu rezultātus, kongresa vadītājs prof. P. Lejiņš nenominēja balsu sadalījumu. To izdarīja tikai nākošajā rītā, kad to pieprasīja delegāts R. Turks. Jaunie bija saņēmuši 56 — 79 balsis, vecie tikai 14 — 26.

Pēc kopīgajām vakariņām Brīvo latvju biedrībā jaunie atkal sanāca „nakts sesijā", un agrā rīta stundā turpmākās rīcības plāns bija gatavs. Nebija runas par kāda valdes locekļa „gāšanu", ļoti uzmanīgi bija pieiets arī dažādajiem darbības ierosinājumiem. Bija domāts pat par to, lai vidējās paaudzes delegāti arī savus izteicienus rūpīgi apsvērtu, visam pieietu ar vislielāko uzmanību, ne priekšlikumos, ne runas veidā nevienu neaizkarot un neapvainojot. Pēc šīs nakts plāna, jauns kandidāts bija paredzēts arī ALAs valdes priekšsēža vietnieka amatam, kuru līdz šim bija veicis Alfreds Bērziņš, vēl nezinot, ka viņš vairs nevēlas kandidēt. Par kandidātu šim amatam izraudzīja līdzšinējo ilggadējo ALAs valdes sekretāru V. Klīvi cerībā, ka viņš būs pieņemams abām pusēm.

Kongresa otras dienas rītā sākās atsevišķo darba komisiju sēdes, kurās piedalījās daudzi delegāti. Tomēr gaiteņos notika arī „privātas apspriedes". Likās, arī „vecie" lēš iespējamās balsis, jo, spriežot pēc iepriekšējās dienas balsošanas rezultātiem, pārsvars bija jaunajiem. Tomēr vēl šīs dienas rītā „jaunie" nelikās pietiekami spēcīgi, lai bez bažām gaidītu vēlēšanas pēcpusdienā. Viņi runāja tikai par 48 „drošām" balsīm, jo daudzi vēl neesot izšķīrušies.

Pusdienas pārtraukumā bija paredzēta vainaga nolikšana Neatkarības namā. Pabeidzot kongresa priekšpusdienas darba cēlienu, priekšsēdis prof. P. Lejiņš paziņoja, ka šo vainagu nolika kongresa vicepriekšsēdis V. Hazners, jo viņam pašam kārtojami svarīgi jautājumi pēcpusdienas darba sesijai, tos tuvāk tomēr neminot. Bet pusdienas pārtraukuma sarunās jau bija dzirdams, ka „jaunajiem" esot pārsvars un tie izšķiršot valdes sastāvu. No dzirdētā varēja secināt, ka arī līdzšinējās ALAs valdes atbalstītāji pārrunājuši kandidātu jautājumu. Neoficiāli bija zināmi pat jau nominācijas komisijas izraudzītie kandidāti; vismaz divas trešdaļas no delegātiem zināja pastāvošo situāciju. Diezgan droši varēja arī secināt, ka ievēlēs nominācijas komisijas ieteiktos kandidātus. Vidējā paaudze paredzēja, ka, kandidātus nominējot, būs arī jūsmīgas runas, kurās atbalstīs līdzšinējos valdes locekļus, kuŗus nominācijas komisija kandidātu sarakstā nav uzņēmusi, tomēr nedomāja, ka runas varētu grozīt balsošanas iznākumu. Tie bija fakti un apstākļi, kurus abas puses izvērtēja pirms vēlēšanu sākuma.

Kā jau teikts, nominācijas komisijas kandidāts ALAs valdes priekšsēža amatam bija prof. V. Klīve. Tai pašā laikā komisija arī paziņoja, ka A. Bērziņš atteicies kandidēt. Vairāki delegāti aicināja A. Bērziņu pārdomāt un tomēr kandidēt (skat. iepriekšējos kongresa atreferējumos), bet viņš pie atteikšanās palika, jo esot par to domājis jau ilgāku laiku. A. Bērziņš pateicās delegātiem par līdz šim dāvāto uzticību, lielākajai daļai kongresa dalībnieku pieceļoties un aplaudējot. Uzrunas nobeigumā A. Bērziņa gan … ka daļa klātesošo delegātu vēloties darboties ALAs valdē, un tagad viņiem būšot izdevība pašiem piedzīvot, cik „salda" šī darbošanās. Var būt šis aizejošā priekšsēža vietnieka izteiciens bija zināms norādījums uz kaut ko, varbūt tas pauda tikai acumirkļa noskaņu, aizejot no ilggadējā darba. A. Bērziņa kandidātūras atbalstītāju runas liecināja, ka viņi nav sagatavojušies iespējai, ka priekšsēža vietnieka amatam varētu būt arī cits kandidāts. Bet notikumu gaita arī rādīja, ka vidējā paaudze apmēram 10 nedēļās sagatavojusi labu zemi savu priekšlikumu uzdīgšanai, darba nobeigumā gūstot iecerētos rezultātus vēlēšanās. Jauno valdes locekļu atbalstītāji un arī paši ievēlētie cer, ka jau darbības sākumā varēs jūtami aktivizēt ALAs valdes darbu.

Visās „nakts sesijās" un citās pārrunās bez jebkādiem ierobežojumiem varēja piedalīties arī mūsu laikraksta pārstāvis un pats savām acīm pārliecināties, ka „jauno" atbalstītāju vidū bija ne tikai vidējā paaudze vien, bet arī vecākā paaudze, kā liecināja bostonietis F. Hervarta un vašingtoniete A. Zāģera klātiene, tāpat ņujorkietis J. Blumbergs, kas vēlēšanās saņēma absolūti lielāko balsu skaitu — 92. Ja runājam par drāmatisku kongresu, tad drāmatisks tas bija tikai tādēļ, ka daļa latviešu bija izpratuši iepriekšējās sagatavošanās nepieciešamību.

Ja runā par iemesliem, kādēļ bija vajadzīgi jauni kandidāti ALAs valdei, tad jāatzīst, ka pirmais un galvenais iemesls bija nepieciešamība pēc darbiniekiem, kuri nebaidās no darba. Tos, kuri līdz šim sevi darbā bija apliecinājuši, neviens nedomāja „izbalsot", kā tas bija ar J. Blumbergu un A. Zāģeri. Nav arī noslēpums, ka ALAs valdes priekšsēdim bija ienākusi krietna kaudzīte rakstu par un pret (liekas, pēdējie lielākā skaitā) Tautas balvas piešķiršanas un pasniegšanas veidu pērnajā gadā, kā arī kandidātu izvēli. Nav arī noslēpums, ka daudziem līdzēja vismaz neparasti, ka Tautas balva piešķirta Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes loceklim, kas ir pretēji balvas noteikumiem. Šie raksti nekur nav iztirzāti, nav atstāstīti, kaut ALAs valdes priekšsēdis būtu sēdē par to ienākšanu ziņojis, nepakavējoties pie to satura. Tagad ar interesi jāgaida un jāvēro jaunās ALAs valdes darbība un jācer, ka jaunajiem valdes locekļiem būs kā idejas, tā arī griba tās īstenot.

Viktors Irbe

AINAS NO AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS KONGRESA FILADELFIJĀ

Augšā, Kongresa delegācija ar vainagu Neatkarības namā, kuŗu nolika pie Brīvības zvana; no kreisās — delegāts P. Skulte un kongresa vicepriekšsēži V. Hazners un J. Skujiņš. — Apakšā: Tautas meitu pavadīts, kongresā ierodas Pensilvēnijas pavalsts prokurors A. Spekters (vidū); no viņa pa labi T. Šulcs un Agita Ābena, pa labi — Gita Pērkone.

Foto: E. Vilnis

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Amerikas latviešu inženieŗu biedrības 2. maija gada sapulcē ievēlēja vadību 1969./70. gadam par priekšnieku izraugot līdzšinējo elektroinženieri F. Bērziņu (Ņujorkā), bet valdē inženieŗus A. Borkmani (Ņudžersijā), R. Mancu (Pensilvēnijā un V. Midziņu (Konektiketā). Revīzijas komisijā savukārt ievēlēja inženieŗus E. Jurēvicu, J. Kalniņu un V. Zenkēvicu (visi Ņujorkā). Biedrības sēdekli atstāja Ņujorkā, kur tas atradies jau kopš dibināšanas 1952. gadā. Pagājušajā gadā biedrība uzņemta Amerikas latviešu apvienībā. Biedrība katru gadu atbalstījusi Minsteres latviešu ģimnaziju; pie tās pastāv arī stipendiju fonds, kas atbalsta technisko zinātņu studentus ASV un citās valstīs. Biedrība arī piedalās Ņujorkas latviešu organizāciju padomes darbā, kuŗā tās pārstāvis K. Kitners jau vairākus gadus veic sekretāra pienākumus. Biedrība katru gadu rīko vairākus referātu vakarus, kuŗos par dažādiem techniskiem jautājumiem runā attiecīgo nozaŗu lietpratēji. No pagājušā gada izcilākajiem referātiem jāatzīmē prof. Dr. S. Gravas „Inženieŗu uzdevumi pilsētu plānošanā" un inž. ķīm. N. Bredža „Metallu noguruma iespaids uz lidmašīnu ātrumu". Abi referenti ir jau starptautiski pazīstami speciālisti savās nozarēs. Bez referātiem notiek arī technisku filmu izrādes par jaunākajiem sasniegumiem dažādās inženieŗzinātņu nozarēs un pasaules telpas pētniecībā. Jāatzīmē, ka šādas filmas parastajai publikai nav pieejamas, tādēļ visi interesenti aicināti apmeklēt šos biedrības rīkotos vakarus.

F. B.

ELIZABETE

● Elizabetes - Ņuarkas latviešu ev-lut. draudzes Ģimenes dienas dievkalpojumā ar dievgaldu 11. maijā Sv. Marka draudzes baznīcā amatā ieveda draudzes amatpersonas, kuŗas māc. T. Vēdzele svētīja ar vārdiem: „Esi uzticīgs līdz nāvei savai draudzei, tēvzemei un Jēzus Kristus baznīcai." Dievkalpojumu ar solodziesmām kuplināja Virdžinija Sommere, ērģeļpavadījumus spēlējot Zelmai Vēdzelei. Ģimenes dienas sarīkojumu baznīcas viesību zālē ievadīja draudzes pr-ks E. Krūmiņš. Priekšnesumos piedalījās visjaunākā paaudze — A. Veikšāne ar dziesmām, bet A. Lejniece un A. Priedīte ar deklamācijām. Programmas nobeigumā dziedāja soliste V. Sommere ar Z. Vēdzeli pie klavierēm. Draudzes mācītājs T. Vēdzele uzrunā pakavējās galvenokārt pie vecākās paaudzes, novēlot tai visu labu nākotnē, bet visjaunākās paaudzes meitenes dāmu komitejas pr-ces H. Briedes vadībā vecajām mātēm un tēviem pasniedza ziedus. Draudzes sekretārs V. Neimanis draudzes vārdā apsveica bijušo ilggadējo draudzes priekšnieku A. Medni, kam ap šo laiku bija dzimšanas diena, bet H. Briede jubilāru apveltija ar ziediem. Loterijā L. Hībneres dāvināto gleznu laimēja D. Lejniece, bet A. Frīdmanes dāvināto pieclatnieku M. Pļavgaile. Nobeigumā ap 120 sarīkojuma apmeklētāju pakavējās pie cienasta galda, kuŗu bija klājusi dāmu komiteja.

V. N.

Republikāņu partijas vadība atbalsta latviešu prasību

Kā mūsu laikrakstā jau ziņots, Amerikas latviešu republikāņu apvienības nacionālā komiteja ilgāku laiku uzturējusi ciešus sakarus ar partijas centrālkomiteju Vašingtonā, sūtot turp pat īpašu delegāciju, lai panāktu ASV kongresa 1959. gada lēmumam atbilstošas Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas publicēšanu šāgada jūlijā. Pēc delegācijas atgriešanās no Vašingtonas ALRA nacionālās komitejas pr-dis V. Korsts nosūtīja republikāņu partijas centrālkomitejas priekšsēža vietniekam Allisonam un partijas politiskās daļas vadītājam Garbetam īpašu memorandu, norādot uz šādas kongresa lēmumam atbilstošas Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas nepieciešamību ne tikai šauru nacionālitāšu grupu, bet visu ASV pilsoņu un brīvo tautu interesēs. Šī memoranda kopijas ar pievienotu kongresa attiecīgās rezolūcijas (S. J. Res.. 111) tekstu, kuŗā vārdiski minētas visas apspiestās tautas, to vidū arī Latvija, tāpat ar prezidenta Dvaita D. Eizenhauera Apspiesto tautu nedēļas proklamācijas tekstu, kuŗā Pad. savienība minēta kā tautu apspiedēja, V. Korsts nosūtīja arī vadošajiem republikāņu partijas pārstāvjiem kongresā, lūdzot viņu atbalstu, lai pretēji pēdējo gadu prezidenta Džonsona „atšķaidītajām" deklarācijām šogad proklamācija atkal atbilstu kongresa izteiktajai gribai.

Šī iesnieguma un personīgo sarunu rezultātā 22. maijā saņemta republikāņu partijas centrālkomitejas politiskās daļas vadītāja atbilde, adresēta V. Korstam kā ALRA nacionālās komitejas priekšsēdim, kuŗā paziņots, ka partijas vadība šo iesniegumu atbalsta un to ar savu ieteikumu virzījusi tālāk uz Balto namu prezidenta Niksona zināšanai. Tālāk atbildē norādīts, ka notikusi gaŗāka apspriede ar satiksmes ministru Volpi, kurš ir prezidenta Niksona padomdevējs nacionālitāšu grupu jautājumos. Pēc šīs apspriedes, — raksta R. Garbets, — viņš esot pārliecināts, ka ministrs Volpe prasību par izteiksmīgu un piemērotu Apspiesto tautu nedēļas deklarāciju sarunās ar prezidentu Niksonu nopietni aizstāvēs.

Ka republikāņu partijas centrālkomiteja ir ne tikai ieinteresēta nacionālitāšu grupu darbībā, bet arī apņēmusies atsevišķo tautību apdomātas un lietderīgas prasības un lūgumus atbalstīt, lieku reizi apliecina arī fakts, ka, sākot ar 2. jūniju, darbību uzsāks partijas nacionālitāšu nodaļa, kuŗas vadība nodota Lašlo Paštores (Laszlo Pasztore) rokās. Tas ir ļoti zīmīgi, jo Paštore bijis Ungārijas 1956. gada sacelšanās aktīvs dalībnieks un pazīstams kā izteikts cīnītājs pret padomju verdzību un komūnisma briesmām.

Arī Amerikas latviešu apvienības kongress Filadelfijā, kā mūsu laikrakstā arī jau ziņots, nosūtīja prezidentam Niksonam telegrammu, prasot efektīvu Apspiesto tautu nedēļas proklamāciju. Kaut republikāņu partijas vadība šo prasību atbalsta, ir tomēr nepieciešams katram latvietim, kuŗam rūp ne vien nākotnes nodrošinājums, bet arī Latvijas liktenis, rakstīt vēstules savu pavalstu senātoriem un tautas vietnieku nama locekļiem, prasot Apspiesto tautu nedēļas proklamāciju, kuŗas teksts atbilstu tam, ko savā rezolūcijā 1959. gadā izteica kongress. Nav taču noslēpums, ka pat visiespaidīgākais memorands īsto svaru iegūst tikai tad, ja to individuāli atbalsta arī ASV pilsoņi un vēlētāji.

As.

Šoreiz balle jauniešiem nebija galvenais

(Pārnesums no 1. lpp.)

biļeti uz kultūras dienām Pertā laimēja Dace Bobete no Kanberas.

Kā jau minēts, deju orķestris bija labs, un tā pavadījumā balles apmeklētāji arī dziedāja dažas dziesmas no „dziesmu lapiņām". Tās bija visai modernā „pop" stilā un ar „attiecīgu" tekstu. Kad šīs „dziesmu lapiņas" bija nokļuvušas dažu vecākās paaudzes dāmu rokās otrā dienā teātŗa izrādes laikā, tad sašutums bija nenovēršams. Vai tas bija satura, formas, stila vai „pareizrakstības" dēļ — nezinu, jo neiznāca sīkāk par šo lietu padebatēt. Kļūdu (visādu) jau nu netrūka, un daža laba rinda varēja būt arī citāda, bet tas viss notika ballē un pie tam akmens laikmeta izdarību gaumē. Ka mēs arvien vairāk sākam „atgriezties pie dabas", tas visiem zināms, un šo procesu, šķiet, varēs apturēt tikai visvarenais laiks. Pie tam latviešu jaunieši jau nepavisam nav tie, uz kuŗiem būtu jāmet pirmais akmens. Protams: „Tie dejos un iedzers un uzdzīvos/ Un nākamā dienā vēl ar'/ Un kad beidzot nāks atkal pie samaņas,/ Tie domās, ko tagad lai dar!" (Perša no vienas balles dziesmas). Un es ticu, ka viņi domās.

Tas jau pavisam skaidrs, ka pēc ballēšanās otrā rītā (pareizāk — tai pašā rītā) ceļš uz baznīcu ir gaužām grumbuļains, sevišķi, ja arī iepriekšējās diennaktīs nav daudz gulēts. Tādēļ arī svētdienas rītā luterticīgo dievkalpojumā, kuŗu vadīja mācītāji J. Krauklis un P. Laiviņš, ieradās tikai 40 baznīcēnu, to vidū ap 10 jauno. Tā kā jaunos „pārstāvējis" jaunatnes dienu rīcības komitejas vicepriekšsēdis J. Čečiņš, tad ar to jau esot „viss nokārtots", — sprieda jaunie.

Dievkalpojums ilga vienu stundu un māc P. Laiviņš savā svētrunā citā vidū norādīja, ka „laba slava der vairāk nekā liela bagātība, un labvēlīga nostāja no ļaužu puses ir labāka par sudrabu un zeltu". Viņš arī aizrādīja, ka visā pasaulē meklē Dieva zīmes un ka tās meklējamas arī tautā, atzīstot, ka mūsu tautas gara mantas ir bagātība, kas ir vairāk nekā sudrabs un zelts. Dziesmu teksti bija rūpīgi izmeklēti un gadījumam piemēroti. Žēl, ka bija tik maz dziedātāju.

Katoļu dievkalpojumā stundu vēlāk, kuŗu vadīja prāv. P. Bečs, situācija bija pavisam citāda. Še jaunatne bija ieradusies gandrīz simtprocentīgi, toties daudzi no vecākās paaudzes nebija atraduši par vajadzīgu pagodināt šo dievkalpojumu ar savu cienījamo klātieni. Silts jo silts paldies latviešu katoļu jaunatnei, bet es vēlētos, lai pārmetumi, kuŗus prāvests izteica tiem, kas bija ieradušies, sasniegtu arī to ausis, kuŗi nebija atraduši par vajadzīgu ierasties, jo pārmetumus tieši viņi ir pelnījuši.

Prāv. P. Beča runa bija bazēta uz „Arī jūs dosit liecību..." (Jāņa 15,27). Viņš uzsvēra, ka katrs aicināts apliecināt pozitīvo un to, kas viņš ir. Ticība jāapliecina ar darbiem, jo „ticība bez darbiem ir mirusi, neeksistējoša". Tad prāvests pievērsās Latvijai un latviešu tautai, aicinot: „Esiet lepni, ka jūsu vecāki nāk no senas tautas ar īpatu valodu, īpatu kultūru, savu vēsturi. Gādājiet, lai latvieši arī ārpus Latvijas nav pazuduši kā latvieši. Dodiet liecību, ka jūs esat latviešu pēcnācēji — tie jaunieši, kas ciena latviešu valodu, kas runā un raksta latviski, labprāt pulcējas latviešu organizācijās. Dodiet liecību ar darbiem un ar mīlestību visam latviskajam!" Draudze ērģeļu pavadījumā dziedāja dažas dziesmas, bija arī viens solo priekšnesums, kuŗu sniedza B. Adijāns.

Teātŗa izrāde bija, varbūt, visīpatākā, kāda līdz šim jebkur redzēta, jo vienu lugu spēlēja divi ansambļi. Izrādīja R. Blaumaņa „Trīnes grēkus", pirmo un otru cēlienu spēlējot melburniešiem (tos bija iestudējis Agnis Rozītis) bet trešo un ceturto cēlienu rādīja sidnejieši režisora K. Gulberga vadībā. Tā kā apsolīta speciālista recenzija, tad par izrādi vairāk neizteikšos.

Pašreiz varu vēl pavēstīt tikai to, ka nodibināta Austrālijas latviešu jaunatnes apvienība un tai ievēlēta valde, bet sīkāka informācija par šo svarīgo notikumu sekos vēlāk.

Attieksmē uz Austrālijas latviešu 8. jaunatnes dienām vēl būtu piebilstams, ka, izņemot balli, nekādas speciālas dekorācijas vai greznojumi nebija gatavoti (protams, par teātri še nav runa); skatuve vienmēr bija pati vienkāršība ar jaunatnes dienu emblēmu vidū un ozollapu vijumu priekšplānā. Ja saka, ka vienkāršībā ir skaistums, tad tas šoreiz tiešām tā arī bija.

Iznāca arī jaunatnes dienu avīze „Buļļa Tenkas" Kristapa Zariņa redakcijā. Par šo izdevumu vecākā paaudze bija dažādās domās. Daži ar sašutumu teica: „Kā nu tā var?", bet citi noslēpumaini smīnēja un neteica nekā, laikam baidīdamies no pārējiem dabūt „pērienu" par jauniešu ražojuma pozitīvu novērtējumu. Bija paredzēts arī otrs avīzes numurs nobeiguma dienā, bet neparādījās. Kad par to apjautājos redaktoram, saņēmu atbildi, ka visi materiāli bijuši sagatavoti, bet vienīgais „burtlicis" (vecās paaudzes pārstāvis) jauniešu ballē esot tik ļoti priecājies, ka otrā rītā nebijis spējīgs avīzi „salikt". Te nu mēs esam — vecā paaudze izjauc labu jauniešu pasākumu! Nākotnē jābūt daudz, daudz uzmanīgākiem.

Ed. Šmugajs

Amerikas latviešu republikāņu apvienības dalībnieki Filadelfijā no kreisās — Dr. G. Zeidenbergs (Ņujorka), Dr. I. Spilners (Pensilvēnija) un E. Ieviņš (Klīvlenda); vidū sēž — A. Dzirne (Deitona), A. Matuzele-Korbeta (Ņujorka), V. Korsts (Čikaga) un A. Šmita (Vašingtona); aizmugurē — A. Gulbis (Kolorado), Dr. A. Baidiņš (Delavare), J. Vanags (Ņujorka), prof. D. Hazners (Ņudžersija), U. Kalniņš (Filadelfija), prof. Dr. T. Šmits (Vašingtona), Dr. J. Bungs (Klīvlenda) un prof. A. Berķis (Virdžinija).

Foto: E. Vilnis

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
Ajax CHOO raidītājs (vilnis 1390)
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Jūnijā dievkalpojumi notiks ik svētdienu plkst. 11 rītā (15. jūnijā dievkalpojums būs veltīts Aizvesto piemiņai).

Jūlijā un augustā dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-8881, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2789.

Toronto Austrumu ev.-lut latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba bznīcā, 361 Danforth Ave.

14. jūnijā (sestdienā), plkst. 8 vakarā Aizvesto atceres dievkalpojums.

29. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums draudzes lauku īpašumā — Tālavā.

BRAMPTONĀ

15. jūnijā, plkst. 1.30 pēcp. Aizvesto atceres dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev. - lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

8. jūnijā, plkst. 11 dievkalpojums.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685 - 8190.

8. jūnijā, pl. 1.30 p.p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu, dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev. - lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

15. jūnijā, pl. 3 p.p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu, dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

22. jūnijā, pl. 1.30 p.p. jaunatnes iesvētīšanas dievkalpojums ar dievgaldu. Viesis māc. J. Vējiņš no Bafalo un draudzes māc. J. Prauliņš, dziesmu lapiņas.

MONTREALĀ

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484 - 8894. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

8. jūnijā, plkst. 11 no rīta draudzes lauku īpašumā, Tērvetē.

14. jūnijā (sestdien), plkst. 7 vakarā Montreālā. Aizvesto piemiņas dievkalpojums.

21. jūnijā Jāņu sarīkojums Tērvetē.

29. jūnijā, plkst. 11 no rīta dievkalpojums Tērvetē.

Māc. A. Voitkus, 8438 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9 - 8224.

Montrealas latviešu ev. - lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

8. jūnijā plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma Bībeles stunda.

14. jūnijā plkst. 6 vakarā latviešu tautas sēru dienas dievkalpojums.

15. jūnijā dievkalpojuma nebūs.

22. jūnijā plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 384 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VĒSTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Miķelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont. jaunatne.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

Sestdien, 7. jūnijā, skolu beigu akti — Ņuarkas skolai Oranžas YMCĀ; 8. jūnijā: 10,30 Salas baznīcā, pl. 11 Jonkeros; pl. 2 Bruklinā un pl. 2 Džamaikā.

ČIKAGA

Latvijas ev. lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 303 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

8. jūnijā pl. 10 dievkalpojums. Māc. A. Rautenšilds. Pēc tam zālē draudzes sapulce.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1886 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700, mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.-lut. Trīsvienības draudze. Māc. K. Kampe, 62 Mozart St., Jamaica Plain, Mass. 02130, telef. 522—9810.

Dievkalpojumi notiek katru svētdienu plkst. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St., Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznica — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA - 59468, māc. E. Caune, tālr. PO9 - 8679..

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā, 815 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 788.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..................
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa $2.00 par 1 mēn., $5.50 par 3 mēn., $10.00 par 6 mēn., $18.00 par gadu.

Latviešu pasaules apceļotājs Kārlis Pētersons ar masai nomādu cilts vīriem Afrikas augstākā kalna Kilimandžaro pakājē — Amboseli savanā.

Alana Po mājas pievārtē

VIESOS PIE LATVIEŠU PASAULES APCEĻOTĀJA KĀRĻA PĒTERSONA

Viens no runīgākajiem cilvēkiem, ko savā mūžā esmu sastapis, neapšaubāmi ir Kārlis Pētersons. Bet šis fakts vien neizsaka visu, ko gribu sacīt par šo latviešu grāmatu autoru, kurš, liekas, būtu apzīmējams par visai neparastu arī savā tematikā. Pasaules apceļošana reiz nu ir kaut kas tāds, ko parasti var atļauties vai nu bagāti, vai arī ļoti uzņēmīgi cilvēki. Pie bagātniekiem viņš, šķiet, nebūtu pieskaitāms, bet uzņēmīgs ir noteikti, pie tam apbrīnojami, jā pat gandrīz neticami enerģisks un uzņēmīgs.

Kārli Pētersonu satiku Bronksā, Ņujorkas pievārtē, kur kādreiz dzīvoja amerikāņu rakstnieks Alans Po. Tur Valentīnas ielā ar piecu un sešu stāvu namiem bez liftiem dzīvo ne vien Kārlis Pētersons, bet arī Henrijs Moors, Nikolajs Kalniņš un Kārlis Zutis — visi latviešu rakstnieki, kas nevar maksāt augstas īres par dzīvokļiem. Viņi, kaut arī tikai garā, sadraudzējušies ar Alanu Po jau dzimtenē, un tā tuvīnais parks ar šī amerikāņu rakstnieka māju ir it kā enkurs, pie kura turas šie latviešu literāti bangainā laikā. Miers ir kaut kur pazudis, kaut kur tas reiz bija. Bet tas vēl ir paslēpies dzīvokļos. Mieru es atradu arī Kārļa Pētersona dzīvoklī, kuru mājīgi iekārtojusi viņa dzīvesbiedre Maija ar dažādu zemju suvenīriem un latviešu grāmatām.

Apciemojuma brīdī uz galda tieši atradās Kārļa Pētersona jaunākā grāmata „Pasaule paveras" — 496 lappušu bieza ar 123 fotouzņēmumiem. Tā stāsta par autora ceļojumu 1967. gadā, kad viņš pabraukāja un aplidoja Dienvidpacifika salas, Austrāliju un Afriku, no Kapšates līdz Aleksandrijai, piedevām vēl šķērsojot Eiropu.

K. Pētersons, protams, neceļo kājām, kā to kādreiz darīja brāļi Kaudzīši, kas no Vecpiebalgas Kaibēniem devās „pasaules ceļojumā" uz Vāciju un Šveici. Bet toreiz, Kaudzīšu laikā, tā arī bija pasaule, kas pavērās lasītājiem. Tagad tomēr ir cits laiks — ar vilcieniem un lidmašīnām, par autobusiem nemaz nerunājot. Pēc agrāk izdotajām „Tāles tuvina" un „Apvāršņu aicina" šī ir jau trešā Kārļa Pētersona ceļojumu grāmata.

„Cik ilgā laikā uzrakstījāt šo grāmatu?" jautāju autoram.

„Šo grāmatu par savu pēdējo ceļojumu, kas ilga pusgadu, uzrakstīju deviņos mēnešos, protams — no darba brīvajās stundās un nedēļu nogalēs," atbildēja nenogurdināmais ceļotājs.

Še jāpiebilst, ka K. Pētersons savu no eksistences darba brīvo laiku vēl ziedo arī Latviešu preses biedrībai, kuras centrālajā valdē viņš veic kasiera pienākumus, kā arī Raiņa un Aspazijas pieminekļa komitejā, būdams tās prezidija vicepriekšsēdis. Šķildams spožus argumentus par mūsu trimdas lietām, viņš it bieži izvirzās mūsu sabiedriskās dzīves degpunktā. Rosības ziņā viņu var apbrīnot: kā kasieris viņš ir ciešā kontaktā ar mūsu rakstniekiem un žurnālistiem, bet kā „pieminekļa cēlējs" Rainim un Aspazijai atrodas rosīgā korespondencē ar Kastaņolu, kur jāizrauga vieta mūsu ievērojamākajam dzejnieku un brīvības cīnītāju pārim, skaidrojot un kārtojot dažādus jautājumus. Šī sarakste jāveic vācu valodā — diezgan pagrūta lieta Amerikā, kur šī valoda jau iemainīta pret angļu.

Kārli Pētersonu varētu apzīmēt arī par diplomātu. Kaut viņam šāda „titula" nav, tomēr, apceļodams pasauli, viņš tādu, varētu teikt, nopelnījis. Kā reti kāds cits latvietis viņš labi pazīst Afriku un tās tautas, kurām, kā visas pazīmes rāda, kādreiz piekritīs liela loma pasaules valstu korī. Viņam netrūkst vajadzīgās uzstāšanās, ir drosme un, kā jau teikts, apbrīnojama enerģija. Piekļūt kā privātpersonai pie apceļoto valstu ministru prezidentiem un runāt ar viņiem, iepinot sarunā arī Latvijas jautājumus, — tam nepietiek ar dūšu vien, jābūt arī krietnai porcijai mākas!

„Kādi ir jūsu nākošie nodomi?" bija mans nākošais jautājums.

„Tas ir jautājums, uz kuru nevienam nav viegli atbildēt, ja negrib celt gaisa pilis, kurām nav nekāda sakara ar dzīves īstenību," domīgi atbildēja K. Pētersons. „Tā kā esmu par savu dzīves uzdevumu izvēlējies dot latviešiem ceļojumu literatūru, tad jau, laikam, bez ceļošanas neiztikšu arī turpmāk, kamēr vien spēks būs kaulos un apstākļi atļaus. Ieturu zināmus starplaikus: tā kā pēdējais ceļojums notika 1967. gadā, tad jaunā jādodas šovasar. Vispirms došos uz Eiropu un Afriku. Cik tālu tikšu, vēl nezinu, bet ceļā paredzu pavadīt trīs mēnešus."

Izrādījās, ka mans apmeklējums iegadījies īsi pirms K. Pētersona došanās jaunajā ceļojumā, tādēļ jautāju, kur un kā var iegūt tik daudz naudas, lai paklaiņātu pa pasauli un apskatītu to.

„Ievērojot savas ceļošanas intereses, esmu arī maizes darbus izvēlējies radniecīgus, ja tā var teikt: strādāju vienā no lielākajiem ceļojumu birojiem. Tā es, plānojot citiem maršrutus, pa atmiņu takām izstaigāju visus pasaules stūrus.."

„Kā lasa jūsu grāmatas?" jautāju tālāk. „Vai varat arī par to kaut ko pastāstīt? Esat par to painteresējies?"

„Parasti še Ņujorkā runāju par saviem ceļojumiem tautiešiem, tos ilustrējot ar ceļā iegūtajiem krāsu diapozitīviem. Cik esmu vērojis, tautieši it labprāt klausās manos pieredzējumos svešās un tālās zemēs. Tas, liekas, arī ir iemesls, ka manas abas pirmās grāmatas sen jau izpārdotas."

„Nu — tad labu ceļa vēju!" atliek tikai novēlēt sarunas beigās uzņēmīgajam pasaules apceļotājam un interesanto grāmatu autoram.

Atceļā uz Bostonu prātā atplaiksnī jautājums: vai Kārlim Pētersonam šovasar nevajadzētu doties ceļā kā Amerikas latviešu apv-bas vai Brīvās pasaules latviešu apv-bas oficiālam pārstāvim? Vai tas nebūtu daudz ērtāk un izdevīgāk arī mums, kam tie plānie naudas maki? Kārlis Pētersons prot runāt, un nav šaubu, ka viņš prastu arī aizstāvēt Latvijas lietu!

Osvalds Akmentiņš

Paaudze, kuru mēs nepazīstam

(Pārnesums no 2. lpp.)

stinkts.

Varbūt to iedragājuši milzīgie upuri otrā pasaules karā, kad aizgāja bojā vesela paaudze, varbūt deportācijas. Skaidrs ir vienīgi tas, ka ar kultūras rosmi un nopūtām nekas par labu negrozīsies.

Ja būtu jāraksturo jaunie cilvēki no Rīgas, kuri lielāko tiesu ir studenti vai politechniku beigušie, tad jāsaka, ka viņi iespēju robežās vēlas domāt patstāvīgi, vēlas saglabāt latviešu valodu, latviešu folkloru. Neskārām lielos politiskos jautājumus, jo tiem nebija ne attiecīgas vides, ne piedienīgas situācijas. Nevar gaidīt no jaunā latvieša, lai, pirmo reizi satiekoties, viņš atklātu visu, ko domā un jūt. Nevajadzētu aizmirst, ka cilvēki ir mācījušies, dzīvodami arī laikā pēc Staļina, būt piesardzīgi, apsvērt katru vārdu. Viņi zināja, ka Rīgā pie Brīvības pieminekļa aizdedzinājies žīdu jauneklis, bet — tas, matēmatiku studējot, esot bijis sajucis..

Iepriecinošākais, manuprāt, bija tas, ka, satiekot sev līdzīga vecuma trimdas latviešu jauniešus, viņi nejutās cits citam svešinieki.

Kad jautāju, kādēļ Sibirijā vēl arvien dzīvo tik daudz latviešu, atbildes bija dažādas. Cits nemaz to „nezināja", kaut ansamblis viesojies arī Sibirijā. Kopsavelkot dažādas atbildes, izveidojās šāda aina: Vecie latviešu kolonisti, kuri bija apmetušies Sibirijā jau cara laikā, ir asimilējušies. Tie, kas tur atrodas tagad, ir izsūtītie, kuriem neļauj atgriezties, vai kuri paši nevēlas atgriezties. „Rīgā latvieši pret rehabilitētajiem izturas daudz cietsirdīgāk, ja tie atgriežas, nekā krievi Sibirijā," atzinās kāds ansambļa dalībnieks. Tad vēl ir tādi inteliģentā darba strādātāji, kuriem pēc augstskolas beigšanas trīs prakses gadi jāpavada Sibirijā, bez tam ir vēl t. s. „lielā rubļa mednieki". Kamčatkā inženierim maksājot gandrīz divtik, cik Rīgā. Lielā rubļa mednieki neesot vairākumā, bet viens otrs tomēr braucot uz Sibiriju „labprātīgi" iepelnīties. Vai uz Sibiriju izsūta arī vēl spaidu darbos? „Neviens jau neraksta, ja kādu apcietina. Mēs nekā par to nezinām," atteica jaunietis, kuram to vaicāju. Citu atbildi arī nevaram gaidīt, jo — laikraksti par to neraksta..

Tāda, dažos vilcienos skicēta, ir jaunās paaudzes garīgā seja, kuri piedzimuši kaŗa laikā vai pat pēc kaŗa. Par cik viņi ir pārliecināti sociālisti vai partijas biedri, tas būtiski nav svarīgi. Pats svarīgākais: par cik viņi jūtas latviešu tautas locekļi. Viņi lepojas ar saviem jaunajiem dzejniekiem, jaunajiem māksliniekiem, aktieriem; viņi atšķir labu mākslu un rakstniecību no ligatūras sajaukuma. Man liekas, ka tas ir pietiekami daudz. Ja vienam otram nav pavisam skaidra nacionālā apziņa, vainīgi ir ne vien okupācijas administrātori, bet arī mēs, jo neesam centušies rādīt nacionālu priekšzīmi.

Liekas, vislabāk latviešu jaunās inteliģences paaudzes gara centienus varētu raksturot ar Jezupa Laganovska vārdiem, kuri rakstīti 1965. gadā un iespiesti Rīgā (Laganovskis raksturo filistru cīņu pret visu jauno kultūrā un dzīvē, un šī cīņa, kā mēs zinām, ir partijas generāllīnijas pīlāru galvenā nodarbība): „Vēlāk citi phili, atsaucoties uz Vāgneru, negribēja atzīt Ravelu, Debisi, Stravinski, Bartoku. Tā tas ir bijis vienmēr, ne tikai mūzikā, bet arī tēlotājmākslā, literatūrā — katra jauna parādība tajos sastapusi lielāku vai mazāku pretestību. ‚Labāk viņu neklausīties,' par Debisī esot teicis Rimskis—Korsakovs, ‚vēl var pierast un galu galā iepatikties'." Savu domu Laganovskis pabeidzis ar uzsvaru: „Galu galā tāds taču ir dzīves un reizē ar to mākslas likums, ka viss jaunais rodas cīņā ar veco."

Pēteris Aigars

Klusībā paveikts . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

nas datiem un adresi.

Pārsteidz vēl kāda cita interesanta parādība. No dažām mājām deportēti tikai divi vai trīs veci cilvēki. Varbūt trimdā atrodas tautieši no tiem pašiem pagastiem, kas šo dīvainību varētu izskaidrot. Tā, piemēram, no Svitenes pagasta Igaumiem deportēta tikai 77 gadus vecā Cecīlija Olava, tāpat no Vecsaules pagasta Strautiņiem aizvesti tikai 81 gadu vecais Jānis Tupiņš un 68 gadus vecā Anna Tupiņa, bet no tā paša pagasta Sitiķiem 80 gadu vecā Minna Zalpētere. No Jēkabnieku pagasta Rencīem deportētas tikai 73 gadus vecā Dore Neimane un 52 gadus vecā Amālija Puķudārza, bet no Lielauces pagasta Cīruļiem — 69 gadus vecais Jānis Piks, 76 gadus vecā Anna Šina un 70 gadu vecais Jānis Šins, no Mežmuižas — Augstkalnes pagasta Purnatrenčiem — 81 gadu vecais Jānis Ērmanis, bet no Bārbeles pagasta Mieriņiem tikai 80 gadu vecā Matilde Šlosberga.

Ir vēl dažas citas dīvainības. No Jelgavas, Jūliānas ielas 9, dzīv. 9, deportēts Arnolds Krūmiņš, dzimis 1910. gada 13. jūnijā, un Arvīds Krūmiņš, dzimis 1910. gada 4. novembrī. Ja viņi būtu brāļi, tad to dzimšanas dati ir dīvaini..

Izdarīts arī mēģinājums iedalīt deportētos pēc vecuma grupām. Pagaidām gatava tikai aizvesto diagramma par Jelgavas pilsētu. Vīriešu vidū vislielākais deportēto skaits ir vecumā no 17 — 19 gadiem, tad no 21 — 23 gadiem, tad seko 34 — 36 gadi. Sieviešu grupā svārstības mazākas, tomēr galvenokārt aizvestas tādas, kuru darba spējas varētu būt visaugstākās.

1941. gada 14. jūnija naktī deportēto skaits, pēc A. Vildes datiem, iznāk 13.799, bez tam no cietumiem aizvesti 6082, atkāpjoties un bēgot no vācu armijas līdz aizrauti 8703. Kopskaits iznāk 28.584, bet pēc „Latvju enciklopēdijas datiem, kopskaits ir 32.895 tātad starpība — 4311. Latvijas kopīgais iedzīvotāju skaits, pēc LE datiem, toreiz bija 1.994.506, tātad — iznāk viens deportētais uz 69,7 iedzīvotājiem.

Apmeklējumā beigās pārrunāju ar Aleksi Vildi par viņa resp. Sesavas pagasta ievērojamākajiem sabiedriski kultūrālajiem darbiniekiem. Šai pagastā dzimis Latvijas pirmais valsts prezidents Jānis Čakste; izrādījās, ka viņa īstais uzvārds bijis Zirnis. Sesavas pagastā ir vairāki ciemati kuros apvienotas trīs vai četras mājas, pie tam ciematam ir kopīgs nosaukums, bet katrai mājai savs. Tā arī Čakstu ciematā bijušas trīs mājas — Zirņi, Alkšņi un Strautiņi. No šī pagasta nācis arī dzejnieks Vensku Eduards. Atkal ciemata nosaukums bijis Ķirmeni, kurā ietilpušas Kraukstes, Ķirkuči un Venski. Jānis Čakste vasaras parasti pavadījis Embūtes pagasta Aučos. Vienīgi viņa dēls Ģedimīns palaikam apciemojis Sesavas pagastu. Kad viņam kādreiz jautājuši, kad un kā viņu uzvārds no Zirņa pārmainījies uz Čaksti, viņš atbildējis: „Es jau arī nemaz lāgā neatceros, kad īsti tas Čakste to Zirni apēda.."

Dr. Nikolajs Vīksniņš

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

7./8. jūnijā — Jaunatnes un sporta svētki Sidrabenē.

21. jūnijā — Sidrabenē Jāņu gadskārtējais sarīkojums ar balli.

27. septembrī — Latviešu namā 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

1. novembrī — DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu karavīra daudzinājumu.

24. oktobrī — pl. 8 vak. TLB inž. un techn. kopas tradicionālā inženieru balle Inn on the Park.

24. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas sarīkojums (Tautas dejas un tautas dziesmas) Bickford Park Collegiate telpās.

25. oktobrī — TLB Diždanča 21. gada jubilejas balle Fantasy Farm sarīkojumu telpās.

SV. KATRĪNAS

14. jūnijā — pl. 3 p.p. Tradicionālās zušu makšķerēšanas sacīkstes rīko Sv. Katrīnes mednieku un makšķernieku klubs, ar spininga mešanas sacīkstēm Niagaras upē. Sapulcēšanās parastā vietā pie Niagaras upes publiskajā parkā. Beigas plkst. 12 naktī.

NIAGARA

26. un 27. jūlijā — Jaunatnes un draudzības dienas.

Skaidras un pareizas dikcijas . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

tais „l" sonorais plūdenis.

Svarīga arī palatalizēto jeb mīkstināto līdzskaņu pareiza izruna. Grūtības rodas ar nebalsīgā zobeņa „t" izrunu. Angļu valodas ietekmē jaunieši to parasti izrunā kā „th", kas ir tipiski angliska skaņa. Skolotājam būtu arī jāseko, lai svešu valodu ietekmē mūsu divskanis „uo" nepārvēršas par garo „o", tāpat „ie" par „ī". Retāk dzirdama akcenta pārstatīšana pēc analoģijas ar angļu valodu.

Gadās dzirdēt, ka skolēni savstarpējās sarunās pārmīšus runā gan latviski, gan angliski, jaucot vienā teikumā gan latviešu, gan angļu vārdus. Šķiet, viņi to dara, lai rastu pilnīgākas iespējas izteikties. Šāda parādība var ļoti kaitēt valodas fonētiskajai skaidrībai. Iespējama latviešu un angļu valodas skaņu savstarpēja asimilācija un citas fonētiskas pārvērtības. Tāpēc ieteicams, cik vien iespējams, šādu valodu jaukšanu novērst.

Ja gribam saglabāt savas valodas fonētisko skaidrību, kas ir izrunas un rakstības pamatā, tad uzmanīgi jāseko savai un bērnu izrunai, prasot no viņiem pēc iespējas skaidrāku latviešu valodas skaņu artikulāciju. Iespēja labot vērotās kļūdas vēl ir, bet tas jādara pēc iespējas agrāk.

Nopietna problēma valodas skaidrības kultivēšanā skolā var rasties ar jauktu laulību bērniem vai bērniem, kuru ģimenēs nerunā dzimtajā valodā. Ieteicams šādus bērnus nodalīt atsevišķā grupā, lai viņi neietekmētu bērnus, kuru ģimenēs runā latviešu valodā. Vēlāk šādu grupu ieteicams pievienot grupai, kurā bērni runā daudzmaz skaidrā valodā. Tā būtu novērstas savstarpējas asimilācijas iespējas.

Nobeigumā gribu aizrādīt uz kādu dīvainu pareģojumu, kas izskanējis ziemā notikušās jaunatnes Divreizdivi nometnes simpozijā „Latvietība 1984. gadā". Šai simpozijā izskanējusi doma, ka pēc 15 gadiem lielākā daļa trimdas organizāciju būšot „mirušas dabīgā nāvē", bet jauniešu kustība turpināšoties.

Ja tā, tad iespējams, ka nonākam pie stāvokļa, kad latviskās izcelsmes ASV un Kanadas jaunieši pulcēsies, priecāsies un sarunāsies kādā viņiem iemācītā svešā valodā, kura kādreiz bijusi viņu vecāku un senču dzimtā valoda, kura bijusi ne tikai savstarpējās sazināšanās līdzeklis, bet kurā izpaudies arī tautas gars. Lai tas nenotiktu, mācīsim mūsu bērniem un jauniešiem latviešu valodu nevis kā svešvalodu, bet kā viņu vecāku un senču runātu un pārdzīvotu dzimto valodu.

Ludviks Vīks

Tikai komūnisti spēj īsti mīlēt . . .

Pad savienības komūnistu partijas centrālkomitejas mēnešraksta jaunākajā izdevumā sniegti norādījumi par dzimumdzīvi ārpus laulības. „Šādi sakari nav morāli, ja tie dibinās uz savstarpēju iekāri un aizgrābtību," saka jaunās morāles sludinātāji. Komūnistiskajā sabiedrībā dzimumattieksmes katrā gadījumā esot tīras, vienalga — pirms vai pēc laulībām, jo „sapuvušie" privātīpašuma principi un vecie aizspriedumi atmesti. Nemitīga dzīšanās pēc peļņas kapitālistiskajās valstīs esot saindējusi arī attieksmes starp vīriešiem un sievietēm.

Padomju žurnāls arī citējis Ļeņinu, kurš esot mācījis, ka „komūnistiskajā sabiedrībā dzīves priekam jānomaina askētismu". Vīriešu un sieviešu tiesības esot vienlīdzīgas, un sievietes vairs neesot uzskatāmas par privātīpašumu, kā noteicot kapitālistu sapuvušie principi.

Žurnāls beigās piezīmē, ka dzimuattieksmēm jāpamatojoties uz „kopīgiem uzskatiem", citiem vārdiem — abiem partneŗiem jābūt komūnistu partijas biedra kartei kabāta vai rokas somiņā . . .

VĒLOS IEPAZĪTIES
ar veslīgiem dzīves uzskatiem vīrieti.
Esmu 48 g. v. vieniniece.
Ofertes šī laikraksta kantorī
Ingrīdai.

IZĪRĒJAMA
GLITA MĒBELĒTA ISTABA
AR VIRTUVI
(tālrunis un TV antena)
klusai personai.
Zvanīt Toronto 461-2592

pievārtē

KARĻA PETERSONA

plaiksnī jautājums: vai Kārlim Pētersonam šovasar nevajadzētu doties ceļā kā Amerikas latviešu apv-bas vai Brīvās pasaules latviešu apv-bas oficiālam pārstāvim? Vai tas nebūtu daudz ērtāk un izdevīgāk arī mums, kam tie plānie naudas maki? Kārlis Pētersons prot runāt, un nav šaubu, ka viņš prastu arī aizstāvēt Latvijas lietu!

Osvalds Akmentiņš

Klusībā paveikts . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

naș datiem un adresi.

Pārsteidz vēl kāda cita interesanta parādība. No dažām mājām deportēti tikai divi vai trīs veci cilvēki. Varbūt trimdā atrodas tautieši no tiem pašiem pagastiem, kas šo dīvainību varētu izskaidrot. Tā, piemēram, no Svitenes pagasta Igaumiem deportēta tikai 77 gadus vecā Cecīlija Olava, tāpat no Vecsaules pagasta Strautiņiem aizvesti tikai 81 gadu vecais Jānis Tupiņš un 68 gadus vecā Anna Tupiņa, bet no tā paša pagasta Sitiķiem 80 gadu vecā Minna Zalpētere. No Jēkabnieku pagasta Renčiem deportētas tikai 73 gadus vecā Dore Neimane un 52 gadus vecā Amālija Pukudārza, bet no Lielauces pagasta Cīruļiem — 69 gadus vecais Jānis Piks, 76 gadus vecā Anna Šina un 70 gadu vecais Jānis Šins, no Mežmuižas — Augstkalnes pagasta Purnatrenčiem — 81 gadu vecais Jānis Ērmanis, bet no Bārbeles pagasta Mieriņiem tikai 80 gadu vecā Matilde Šlosberga.

Ir vēl dažas citas dīvainības. No Jelgavas, Jūliānas ielas 9, dzīv. 9, deportēts Arnolds Krūmiņš, dzimis 1910. gada 13. jūnijā, un Arvīds Krūmiņš, dzimis 1910. gada 4. novembrī. Ja viņi būtu brāļi, tad to dzimšanas dati ir dīvaini...

Izdarīts arī mēģinājums iedalīt deportētos pēc vecuma grupām. Pagaidām gatava tikai aizvesto diagramma par Jelgavas pilsētu. Vīriešu vidū vislielākais deportēto skaits ir vecumā no 17 — 19 gadiem, tad no 21 — 23 gadiem, tad seko 34 — 36 gadi. Sieviešu grupā svārstības mazākas, tomēr galvenokārt aizvestas tādas, kuŗu darba spējas varētu būt visaugstākās.

1941. gada 14. jūnija naktī deportēto skaits, pēc A. Vīldes datiem, iznāk 13.799, bez tam no cietumiem aizvesti 6082, atkāpjoties un bēgot no vācu armijas līdz aizrauti 8703. Kopskaits iznāk 28.584, bet pēc „Latvju enciklopēdijas" datiem, kopskaits ir 32.895 tātad starpība — 4311. Latvijas kopīgais iedzīvotāju skaits, pēc LE datiem, toreiz bija 1.994.506, tātad — iznāk viens deportētais uz 69,7 iedzīvotājiem.

Apmeklējumā beigās pārrunāju ar Aleksi Vīldi par viņa resp. Sesavas pagasta ievērojamākajiem sabiedriski kultūrālajiem darbiniekiem. Šai pagastā dzimis Latvijas pirmais valsts prezidents Jānis Čakste; izrādījās, ka viņa īstais uzvārds bijis Zirnis. Sesavas pagastā ir vairāki ciemati kuros apvienotas trīs vai četras mājas, pie tam ciematam ir kopīgs nosaukums, bet katrai mājai savs. Tā arī Čakstu ciematā bijušas trīs mājas — Zirņi, Alkšņi un Strautiņi. No šī pagasta nācis arī dzejnieks Vensku Eduards. Atkal ciemata nosaukums bijis Ķirmeni, kurā ietilpušas Kraukstes, Ķirkuči un Venski. Jānis Čakste vasaras pavadījis Embūtes pagasta ...učos. Vienīgi viņa dēls Gediminss palaikam apciemojis Sesavas pagastu. Kad viņam kādreiz vaicājuši, kad un kā viņu uzvārds no Zirņa pārmainījies uz Čaksti, viņš atbildējis: „Es jau arī nemaz lāgā neatceros, kad īstas Čakste to Zirni apēda..."

Dr. Nikolajs Vīksniņš

VĒLOS IEPAZĪTIES

ar veslīgiem dzīves uzskatiem vīrieti.

...smu 48 g. v. vieniniece.

Ofertes šī laikraksta kantorī Ingrīdai.

IZĪRĒJAMA

...GLĪTA MĒBELĒTA ISTABA AR VIRTUVI

(tālrunis un TV antena)

klusai personai.

Zvanīt Toronto 461-2592

A T K A L D A B Ū J A M A

LILIJAS ZARIŅAS

SARKANĀ MIGLA

(Trešā izdevumā)

Autore stāsta par dzīvi okupētajā Latvijā kopš Jelgavas krišanas 1944. gada vasarā līdz izbēgšanai uz Rietumiem. Grāmata ir dzīves stāsts par visu, ar ko toreiz bija jāsaduras mūsu tēviem, mātēm, brāļiem un māsām. Tas tālu pārsniedz katru izdomu par pazemojumiem, kuŗi bija jāpacieš un jāpārdzīvo tiem, kam nebija laimes izkļūt brīvībā

Šī ir GRĀMATA, kas pārspēj visus iepriekšējos izdevumus PAR okupantu izrīcībām un DZĪVI okupētajā LATVIJĀ

Grāmata glīti iesieta — 588 lapas puses, maksā $7.50

DRĪZUMĀ DV APGĀDĀ IZNĀKS

P r o f. P. J u r e v i č a

refleksijas par latvisko eksistenci

DZĪVE UN LIKTENIS

Saturā: Pilnvērtīga dzīve. Kāpēc mēs gribam palikt latvieši? Kultūra un tauta. Pie kā turēties? Mūsu nacionālo centienu pamati. Kā dzīvot un izturēt. Kas jāsaka cilvēkiem? Snobisma varā. Jaunatnes veidošanās. Mūsu trimdas tautas pastāvēšanas nosacījums. Turēšanās pie tēvzemes. Eiropas šarms. Kultūras dienu nozīme. Kultūras bardzība. Pārdomas latvju tautas sēru dienā. Izlīgšana ar dzīvi.

158 lpp. Vāku zīmējis Alfreds Jaunzems.

Glīti iesieta maksā $4.20

Pasūtinot līdz 14. jūnijam, cena $3.50

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCA,

491 College Street, Toronto 174, Ont. Canada.

PASŪTINĀJUMA ZĪME.

Līdzam izsūtīt .... eks. „SARKANĀ MIGLA".

.... eks. DZĪVE UN LIKTENIS

Samaksai pievienoju $..............

Vārds, uzvārds ....

Adrese ....

....

Datums .... Paraksts ....

IEPRIECINIET SAVUS RADUS, PIEDERĪGOS UN PAZIŅAS

PAGAUGSAIŅI — Cenas ASV dolaros

2 — 2 kg cūku tauki, 2 kg cukurs, 2 kg rīss, 2,5 kg baltie kviešu milti, 40 cigaretes, brutto 10 kg	18.50
3 — 2 kg bēkons vai žāv. speķis, 1 kg cūku tauki, 1 kg žāv. karbonāde vai 1 kg šķiņķis, 5 kg	19.75
4 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	32.00
6 — 9 kg mannā vai baltie kviešu milti (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) un 40 cig. brutto 10 kg	16.00
8 — 19 kg milti vai mannā (svars no katra pēc pasūtinātāja vēlēšanās) brutto 20 kg	22.70
9 — 20 mārc. (8,5 kg) augstākā labuma kausēti cūku tauki 0,5 kg paciņās, brutto 10 kg	25.00
11 — 0,5 kg sviesta, 1 kg tauki, 1 kg kakao, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolādes, 80 cigaretes brutto 5 kg	22.75
12 — iepriekšējais sainis dubultots, 10 kg	38.50
13 — 2 kg sviests, 2 kg dūmdesa, 2 kg speķis, 1 kg pupiņu kafija, 340 gr rozīnes, 300 gr šokolades, 1 kg žāvēti jaukti augļi. 100 cigarettes, brutto 10 kg	38.45
14 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.00
15 — 2 kg cukurs, 2 kg sviests, 2 kg žāvēta karbonade, 1 kg pupiņu kafija, 400 gr šokolāde, 200 gr tēja. 454 gr kakao, 100 cig., 225 gr karameles, brutto 10 kg	38.80
16 — iepriekšējais sainis dubultots, 20 kg	69.90
19 — 9 kg milti, 6 kg cukurs, 4 kg rīsi, brutto 20 kg	26.65
20 — 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg dūmdesa, 1 kg žāvēta karbonāde, 0.5 kg pupiņu kafija, 2 kg cukurs, 1 kg žāvēti jaukti augļi, 454 gr kakao, 454 gr medus, 60 cigarettes, brutto 10 kg	31.00
21 — iepriekšējais sainis dubult. — 200 cigaretes, 20 kg	56.00
22 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 454 gr kakao, 500 gr sviests, 340 gr rozīnes, 50 gr „Neskafē", 300 gr šokolāde, 225 gr šokolādes karameles, 500 gr biskvīti vai piparkūkas, 240 gr konfektes un 20 svecītes	21.80
23 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais dubultots	35.90
24 — SVĒTKU sainis — 1 kg cukurs, 1 kg milti, 1 kg sviests, 1 kg rīss, 1 kg žāv. jaukti augļi, 1 kg dūmdesa, 500 gr pupiņu kafija, 454 gr kakao, 370 gr biskvīti, 100 gr tēja, 340 gr rozīnes, 200 gr šokolāde, 227 gr karameles, 20 svecītes un 60 cigaretes	30.00
25 — SVĒTKU sainis — iepriekšējais sainis dubultots, klāt 500 gr riekstu kodolu	53.00
31 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 1 kg sviesta, 2 kg cūku tauku, 2 mārc. kakao, 1 kg pupiņu kafijas, 1 kg žāv. augļu, 2 kg manna, 1 kg rīsu, 225 gr. šokolādes karameļu, 200 cigarešu	39.90
33 — 18,5 kg cukura, mannas vai rīsu (no katras preces tik, cik vēlaties, vai arī tikai viena prece) — 41 mārc.	24.90
34 — 4,5 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti, 2,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 20 mārc.	22.70
35 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	37.50
36 — 9 kg baltie „American" kviešu milti, bīdelēti; 4,5 kg rīss 4,5 kg cūku tauku — 40 mārc.	30.75
37 — 4 kg baltie „American' kviešu milti, bīdelēti; 2,5 kg žāv. šķiņķa, 2,5 kg bekona — 20 mārc.	29.75
38 — iepriekšējais sainis divkāršots — 40 mārc.	51.50
39 — 4 kg cūku tauku; 4,5 kg eksporta bekona — 19 mārc.	29.50
40 — iepriekšējais sainis divkāršots — netto 28 mārc.	52.50
41 — 2 kg cukura, 4,5 kg bekona, 2 kg rīsu — 19 mārc.	27.50
42 — iepriekšējais sainis divkāršots — 38 mārc.	45.50
43 — 4 kg cūku tauku; 2.5 kg cukura, 2 kg rīsu — 19 mārc.	20.90
44 — iepriekšējais sainis dubultots	36.50
45 — 8 kg cūku tauki, 9 kg eksporta bekona, žāvēts, kopā 38 mārc.	49.50
46 — 5 kg milti, 3 kg cukurs, 2 kg rīsi, 2 kg makaroni, 1 kg rozīnes, 250/350 gr raugs, sausais, 1,5 kg piena pulveris, 1 kg sviests, 500 gr siers, 1 kg žāv. augļi, 210/300 gr pudiņa pulveris, 320/400 gr zupas koncentrāts, 200 gr pipari, 200 gr lauru lapas, 50 gr vaniļas cukurs — 38 mārc.	37.00

Saiņa cenā ieskaitīts viss, jāpieskaita 8% Kanadas valūtai.

DV GRĀMATNĪCAS

491 College Street, Toronto 174, Ont.

— sainīšu nodaļa atvērta ik dienas no pl. 8.30 — 5 p.p. sestdienās no 8.30 — 2 p.p.

Government Information

Saskaņā ar vispārējo alkoholisko dzērienu tirdzniecības revīziju (ieskaitot alus un vīna) Ontario valdība pilnvarojusi Ontario alkoholisko dzērienu licenču pārvaldes direktoru paziņot sekojošas pārmaiņas, spēkā ar 12. maiju.

1. Līdzšinējais slēgšanas laiks sestdienās no plkst. 11.30 vak. pārcelts uz plkst. 1.00 svētdienas rītā. Šis laiks attiecas uz publiskām dzertuvēm un klubiem.
2. Alkoholisko dzērienu tirdzniecības laiks VISĀS licencētās pārdošanas vietās ir vienāds — no plkst. 12 dienā līdz 1 naktī, no pirmdienas līdz sestdienai.
3. Alkoholisko dzērienu pārdošanai ar maltītēm laiks pagarināts, tā ka pārdošana un apkalpošana notiek nepārtraukti no plkst. 12. dienā līdz 10 vak.
4. 1968. g. noteikumi par alkoholisko dzērienu pārdošanu Ziemsvētkos turpmāk attiecināmi uz Lielo piektdienu. Pārdošanas stundas šais dienās būs no plkst. 12—10 vak.
5. Starptautiskiem, nacionāliem vai provinces kongresiem alkoholisko dzērienu servēšanai svētdienās ar vai bez maltītēm izsniegs īpašas atļaujas par laiku no 12—10 vak. Šādas atļaujas (Special Occasion Permits) var piešķirt svētdienās arī citām sanāksmēm, bez jau minētajām, ar noteikumu ka:
   1) Alkoholiskos dzērienus servē vienīgi personai, kas ietur maltīti, sēžot pie galda.
   2) „Maltīte" nozīmē parasto ēdienu izvēli, ko pasūtina ēdienreizēs, bet tas nav attiecināms uz preceliem, sieru, biskvītiem, vīru, sviestmaizēm, hors d'oeuvres vai līdzīgām uzturvielām.
   3) Vietās, kur atļauts tirgoties ar alkoholiskiem dzērieniem, šo dzērienu caurmēra ieņēmumi nedrīkst pārsniegt pārdoto ēdienu caurmēra ieņēmumus.
6. Vasaras sezonai iestājoties, Dzērienu pārvalde apsvērs t.s. patio licencēšanu.

Bez tam tuvākajā nākotnē mainīs noteikumus, gādājot par vīriešu un sievieškārtas krogu u. c. dzertuvju apmeklētāju neierobežotu sēdēšanas iespēju, ja pārvalde būs saņēmusi attiecīgos pieprasījumus.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. HO 5-6251

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS

263 College ielā, Toronto.

(pie Spadina Ave.)

TEL. WA 2-6112, 2-6111

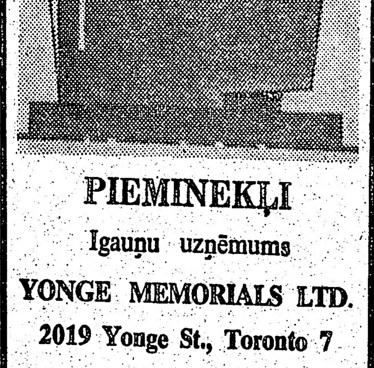

PIEMINEKĻI

Igauņu uzņēmums

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 Yonge St., Toronto 7

(starp Eglinton un Davisville)

487-2147, vakaros 445-8955

Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

Mūsu mīļais

Arnolds Reimanis

dzimis 1917. gada 31. janvārī Rīgā,
miris 1969. gada 27. maijā Hamiltonā, Kanadā.

Par viņu dziļi skumst:
SIEVA UN MEITAS DACE UN IEVA

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1403, Toronto

P Ā R S Ū T Ā M naudu uz L A T V I J U

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35., pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.

DV SAINĪŠU NODAĻA,

491 College St., Toronto 4, Ont.

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

Vieninieks, vidējos gados, nedzērājs, meklē dzīvokli, vai istabu ar virtuvi un lielu garāžu latviešu mājā, pilsētas rietumu daļā.

Zvanīt Toronto 769-7440 vakaros.

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai

DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

LICENCĒTAM LATVIEŠU KLUBAM „JAUTRAIS ODS"

125 Broadview Ave., Toronto, VAJADZĪGA

KLUBA VIRTUVES SAIMNIECE

Alga pēc vienošanās.

Pieteikties rakstveidā pie R. Kadiķa

42 Crockford Blvd., Scarboro 731, Ont.

Metro International Caravan

No ceturtdienas, 26. jūnija līdz pirmdienai, 30. jūnijam

APMEKLĒJIET:

RĪGU • Lisabonu
Varšavu • Helsinkus
Berlīni • Romu • Vīni
Meksiku • Kijevu
Amsterdamu •
Budapeštu •
Bratislavu • un
daudzas citas pilsētas

LAI BAUDĪTU:

- GARDĒŽU KĀRUMUS
- EIROPISKU IZKLAIDĒŠANOS
- MĀKSLAS PRIEKŠMETUS
- ATSPIRDZINĀJUMUS

BEZ TAM: tieši še, Toronto!

- BEZMAKSAS koncerti visos pilsētas distriktu centros
- BRĪVS ceļojums lidmašīnā divām personām uz Havaju ar CPA, uz Akapulko Meksikā ar Aeronaves de Mexico un daudz citu laimestu

PRIECĀJIETIES ARĪ JŪS! Iegādājieties 2 dol. „pasi" šī laikraksta birojā vai arī pie jūsu „international city" pārstāvja — R Ī G A, 491 College St. Toronto.

Sponsored by the Community Folk Art Council of Metropolitan Toronto 49 Wellington Street East, Toronto 215

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

Iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982

YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

DV, LNJAK un LSAK

Jaunatnes un sporta svētki

š. g. 7. un 8. jūnijā

SIDRABENĒ

SESTDIEN, 7. jūnijā, plkst. 13.00

SVĒTKU ATKLĀŠANA
ŠAUŠANAS SACENSĪBAS
JAUNATNES BASKETBOLA SACĪKSTES
Sacentīsies Kanadas meistarkomanda pret sastādīto.
VOLEJBOLA SACĪKSTES
Sacentīsies Kanadas un ASV latviešu komandas.

Plkst. 14.00 Futbola sacīkstes
Spēlēs latvieši pret igauņu „ESTONIA"

Plkst. 19.00 Virves vilkšana

Plkst. 20.00 Ugunskurs
Ugunskuru vadīs Edgars Ābele.
Pēc ugunskura azaids un DEJA.
Spēlēs jauniešu orķestris

SVĒTDIEN, 8. jūnijā, plkst. 10.00

DIEVKALPOJUMS
Sidrabenes brīvdabas baznīcā. Vadīs māc. A. Čops.

Plkst. 10.45 Vieglatlētikas sacensības
SKRIEŠANA, AUGSTLĒKŠANA, TĀLLĒKŠANA, LODES GRŪŠANA, ŠĶĒPA MEŠANA UN CITAS NODARBĪBAS.
BĒRNU NODARBĪBAS
ŠACHA SPĒĻU UN ŠAUŠANAS SACENSĪBU NOBEIGUMS.
Šacha spēles sāksies 7. jūnijā, plkst. 10.00 no rīta.

Plkst. 15.00 Uzvarētāju apbalvošana un svētku nobeigums

Ieeja abām svētku dienām $2.—, vienai dienai $1.50, jauniešiem līdz 16 gadiem ieeja brīva, jauniešiem virs 16 gadiem puscena.

Visus laipni ielūdz

JAUNATNES UN SPORTA SVĒTKU RĪCĪBAS KOMITEJA

IEGĀDĀJIETIES UN DĀVINIET

A. BERZIŅA

THE TWO FACES OF CO-EXISTENCE $6.00

GRĀMATA, KAS PALĪDZĒS JŪSU DRAUGIEM APGAISMOT MŪSU CĪŅU PRET KOMŪNISMU

Dabūjama DV Grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

SPORTS

VOLEJBOLĀ DIVI MEISTARTITULI LATVIEŠIEM

Kā jau īsumā ziņots, Ziemeļamerikas baltiešu meistarsacīkstes volejbolā un basketbolā igauņu sporta kluba Kalev tehniskajā izkārtojumā notika 17. un 18. maijā Toronto, basketbolā 2 meistartitulus iegūstot lietuviešiem, bet volejbolā divus latviešiem un vienu lietuviešiem. Būtu bijis patīkami, ja rīkotāji būtu sagatavojuši arī programmas, taču pašas spēles ērtajā un modernajā Downsview vidusskolas vingrotavā ritēja spraigi un raiti. Meistarsacīkstes oficiāli atklāja gan tikai spēļu otrā dienā ar dalībnieku parādi, kuras laikā igaunis Hermans publiku iepazīstināja arī ar klātesošajiem Ziemeļamerikas baltiešu sporta federācijas prezidija locekļiem. Latvijas karogu parādē nesa pazīstamais smagatlēts Alfreds Kārkliņš bet sacīkstes atklāja federācijas pr-dis Zanis Zentiņš.

Meistarsacīkstes volejbolā risinājās spraigi, bet tās nenoliedzami zaudēja ar to, ka šogad vairs nestartēja igauņu sieviešu vienība, toties interesi kāpināja tas, ka pirmo reizi notika spēles arī jaunietēm, kurās gan arī piedalījās tikai latvietes un lietuvietes. Igauņiem sieviešu vienība pajukusi jau labu laiku, atlikušajām aktīvajām volejbolistēm iesaistoties cittautiešu klubos. Pēdējos gados bija parasts redzēt ļoti spēcīgu lietuviešu sieviešu vienību, taču šoreiz neparedzētu apstākļu dēļ rūdīto spēlētāju vietā laukumā izgāja jaunietes, papildinātas ar tikai dažām seniorēm. Protams, reizē ar to nebija vairs līdzšinējās lietuviešu varenības, un latvietes guva uzvaru bez sevišķas piepūles, kaut arī pirmo setu zaudēja, jo nebija vēl pietiekami „iesilušas", kurpretim lietuvietes tikko beigušas sacensību jauniešu grupā. Latvietes, kuru sastāvā spēlēja Z. Endzeliņa, L. Morusa, M. Žulpa, E. Leja, V. Viškere, A. Alberta un I. Krūmiņa, guva meistartitulu, pieveicot lietuvietes ar 10—15, 16—14, 15—12 un 15—10 rezultātu.

Meiteņu grupā meistargods piekrita jaunajām lietuvietēm, kuras pārspēja latvietes ar 15—11, 15—10, un 15—11 rezultātu. Mūsu meiteņu vienībā spēlēja A. Alberta, I. Krūmiņa, A. Floriņa, D. Siliņa, M. Leja un B. Graikste.

Vienīgi vīriešu volejbolā piedalījās visas trīs tautības. Lietuviešu izlasei nebija nopietnu uzvaras izredžu, taču palaikam tā demonstrējusi tīri labu volejbolu un priekšsacīkstēs arī šoreiz būtu varējusi uzvarēt pret latviešiem vismaz otro setu, kad atradās 14—7 vadībā, taču neprata šo pārākumu nosargāt. Tā latvieši priekšsacīkstēs pārspēja lietuviešus ar 15—8 un 16—14, bet igauņus ar 15—4 un 15—4. Igauņi savukārt pieveica lietuviešus ar 15—10 un 15—9. Kamēr latvieši ar šīm divām uzvarām bija iekļuvuši finālā, savdabīgie meistarsacīkšu noteikumi prasīja iegauņiem spēkoties ar lietuviešiem vēlreiz t. s. pusfinālā, kaut bija tos uzvarējuši jau priekšsacīkstēs. Vispār, ja priekšsacīkstēs katra vienība spēkojas ar katru, tad jebkādi pusfināli un fināli liekas neloģiski, jo uzvarētāju noteic iegūto punktu skaits, bet vienāda punktu skaita gadījumā var notikt papildspēle. Vai būtu loģiski, ja t. s. pusfinālā lietuvieši pieveiktu igauņus un iekļūtu finālā, kaut abām vienībām nu būtu vienāds zaudēto un uzvarēto spēļu skaits? Igauņi lietuviešus tomēr pārspēja arī pusfinālā ar 15—8 un 15—10, un tā nekādas divainas komplikācijas neradās. Piezīmējams, ka tikpat divainu sistēmu latvieši lieto arī savās nacionālajās basketbola meistarsacīkstēs. Vai nebūtu laiks loģiskām reformām?

Finālspēle izvērtās sevišķi spraiga, latviešiem un igauņiem katru punktu gūstot tikai pēc sīvas cīņas. Latviešu izlasē lieliski iekļāvās un labi spēlēja vienīgais papildspēks no ASV — J. Daiga, ievērojami sekmējot uzvaru. Šī bija viena no skaistākajām volejbola spēlēm pēdējos gados, kaut latviešu sastāvā iztrūka rūdītie izlases spēlētāji Leja un Eichvalds, kuŗus sekmīgi aizstāja Prieditis un Ozols. Ar15—7, 17—15, 13—15 un 17—15 uzvaru latviešiem otru meistartitulu volejbolā izcīnīja J. Ozols, A. Richters, M. Žulps, R. Priedītis, J. Daiga un J. Vilmanis.

Basketbola meistarsacīkšu atreferējumu sniegsim mūsu laikraksta nākošajā numurā.

V./Z.

„VALSTS SACĪKSTE" FUTBOLĀ SIDRABENĒ

Latvijas neatkarības laikā mūsu futbolisti, izņemot mazu nesaskaņu laiku, regulāri vismaz reizi gadā sacentās valsts sacīkstēs ar Igauniju, bet bija gadi, kad iznāca spēkoties pat trīs reizes ar ziemeļu kaimiņiem. Šo gadu atspulgā latviešu un igauņu futbola vienpadsmiti 7. jūnijā sacentīsies trimdas „valstu sacīkstē" Sidrabenē, Kanadas DV valdes, LNJAK un LSAK kopīgi rīkoto jaunatnes un sporta svētku ietvaros. Spēles sākums paredzēts plkst. 2 pēcpusdienā.

Latviešus šai „valstu sacīkstē" pārstāvēs Toronto DV sporta kluba vienība, kuŗa kanadiešu futbola dzīvē pazīstama ar nosaukumu Latvian Hawks, bet igauņus Estonia FK. Abas vienības jau gadiem veci paziņas, jo piedalās Toronto un apkārtnes 2. kanadiešu līgas meistarsacīkstēs. Abu komplektējumu savstarpējās spēles parasti vienmēr bijušas ļoti spraigas, tādēļ ar lielāko interesi spēkošanās gaidāma arī šoreiz. Arī skatītāju skaita ziņā šo vienību savstarpējās spēles parasti bijušas „sekmīgas"; jāatceras tikai, ka pirms 12 gadiem latviešu un igauņu spēkošanās bija pievilkusi skatītāju rekordskaitu — 4500, par kādu, protams, šobrīd gan vairs nevar sapņot.

Līdzšinējās latviešu un igauņu savstarpējās spēlēs gan līgas meistarsacīkstēs, gan baltiešu turnīros latviešiem 16 gadu laikā vēl ne reizes nav izdevies igauņus uzvarēt, tādēļ ir gandrīz vai kuriozi, ka Ziemeļamerikas baltiešu meistartitulu latvieši izcīnījuši 2 reizes, bet igauņi tikai reizi, kamer 7 reizes meistara laurus plūkuši lietuvieši. Tādēļ ar interesi gaidāms 7. jūnija cīņas iznākums. Vai latvieši beidzot lauzīs „burvības loku" un panāks pirmo uzvaru pret līdz šim nepieveiktajiem igauņiem?

Spēles starplaikā paredzētas īpašas sacensības bumbas tālmešanā un žonglēšanā, piedaloties katras vienības diviem veiklākajiem futbolistiem.

A. G.

VĀRDU MAĢISKĀ VARA

(Pārnesums no 1. lpp.)

kusi Rietumos, — ref.). Viņa vēstule atmaskoja partijas galotņu divkosību, tās iejaukšanos Čechoslovakijas iekšējās lietās. Sešus gadus viņš nīka Mordovijas spaidu darbu nometnēs, zaudēja dzirdi un veselību. Kas palīdzēs strādniekiem, ja tie nestāvēs viens par visiem un visi par vienu? — Biedri Grigorenko (atvaļināts ģenerālis, — ref.), biedri Jakir (nošauta sarkanarmijas komandiera dēls, — vēsturnieks, — ref.), jūs esat rūdīti brīvības cīnītāji. Lai jums ir veselība stāvēt par taisno lietu! Krimas tatāri, kas atņēma dzimteni veselai tautai? Tas, kas nomelnoja veselu tautu, sarīdīja ar zīdaiņiem un beidzot ar sirmgalvjiem, ir visu tautu nāvīgākais ienaidnieks. Lai dzīvo jūsu dzimtene — Krimas tatāru republika! Lai dzīvo jūsu dēli un meitas, kas iemesti cietumos, tādēļ ka prasīja taisnību! Sadodieties roku ar visiem progresīvajiem cīnītājiem mūsu milzīgajā zemē. Dzimtene vai nāve...."

Un Jakimovičs turpina: „Es griežos pie saviem tautas brāļiem poļiem, lai kur viņi atrastos un ko strādātu. Neklusējiet, kad notiek netaisnība! Polija vēl ir dzīva, mēs vēl dzīvojam. Es griežos pie latviešiem, kuru zeme kļuvusi mana dzimtene, kuru valodu es runāju un kopš bērnības tāpat kā krievu un poļu. Neaizmirstiet, ka Mordovijas un Sibirijas spaidu darbu nometnēs cieš tūkstošiem jūsu tautiešu! Pieprasiet, lai viņus laiž mājās! Sekojiet rūpīgi katra liktenim, kas zaudējis brīvību politiskās pārliecības dēļ! — Vēju augstākās priedes nolauza, /Kas kāpās pie jūrmalas stāvēja —/ Pēc tālēm tās skatieniem gribēja sniegt,/ Ne slēpties tās spēja, ne muguru liekt."

Savu atvadvēstuli Jakimovičs pabeidz ar aicinājumu: „Akadēmiķi Zacharov, esmu dzirdējis jūsu ,pārdomas'. Žēl, ka nepaguvu jums atbildēt. Komūnisti visās zemēs, komūnisti Pad. savienībā jums ir tikai viens kungs, viens uzdevums — tauta. Bet tautu veido dzīvi cilvēki, kuriem katram savs liktenis. Kad pārkāpj cilvēku tiesības, sevišķi sociālisma un marksisma vārdā, divas nostājas nevar būt. Jūsu sirdsapziņai un godam ir jāpavēl: uz priekšu, komūnisti, uz priekšu! Tas bīstami padomju varai, ja cilvēkiem atņem brīvību un bīstot viņu uzskatu dēļ. — J. A. Jakimovičs, 1969. gada 24. martā, dažas stundas pirms apcietināšanas."

Daļa no šīs Jakimoviča atvadvēstules šai laikrakstā jau publicēta, bet nav lieki rakstīto atkal un atkal pārlasīt un pārdomāt, jo tā ir ārkārtīgi varonīga un godīga cilvēka atvadvēstule brīvajiem cilvēkiem, — cilvēkiem, kuri cīnās brīvības dēļ. Cik viņu ir Pad. savienībā, šai tautu cietumā? To mēs nezinām, bet šī un tāpat citu drosmīgo nemiernieku raksti un vēstules liecina, ka taisnības slāpes un brīvības alkas viņi ceno augstāk par personīgo labklājību, par dzīvību, par birokrātisko režīmiem. Mēs nezinām, no kurās dzirksts aizdegsies Sibirijas meži un Krievijas stepes, bet ne vienu vien dzīvības saplūdīs lielā nerimtīgā orātorijā, kura pārskanēs visu pasauli. Liekas, britu žurnālam bijis pilnīgs pamats jautāt, kas notiks Pad. savienības tautās līdz 1980. gadam.

Lodžs rezervē Saigonai veto tiesības miera sarunās

ASV delegācijas vadītājs Vietnamas miera sarunās Parīzē Henrijs Kabots Lodžs uzsvēris, ka bez vienošanās ar Saigonas valdību politisks nokārtojums Dienvidvietnamā nav iespējams. Šis paskaidrojums iedragājis ziemeļvietnamiešu un vietkongu cerības, ka ASV piekritīs viņu priekšlikumam par „miera kabinetu", kas aizstātu, kā Lodžs uzsvēra, „likumīgu un tiesīgi ievēlētu valdību". Saigonas priekšlikums par apspriedēm starp pašiem Vietnamas partiem ir vienīgais ceļš uz jautājuma nokārtojumu, — uzsvēra ASV delegācijas vadītājs, atbalstot divus sarunu galvenos punktus, kuri ietver ASV un to sabiedroto, kā arī Ziemeļvietnamas spēku izvākšanu no Dienvidvietnamas un pašu dienvidvietnamiešu politisku nokārtojumu.

Komūnistu pārstāvis ne tikai noraidīja šos divus sarunu punktus, bet apsūdzēja amerikāņus „neģēlīgā karā" Vietnamā, par spīti opozicijas pieaugumam pašu mājās. Komūnisti strikti pastāv uz amerikāņu atvilkšanu no Dienvidvietnamas bez jebkādiem noteikumiem un Saigonas valdības atteikšanos.

Parīzē uzskata, ka progress miera sarunās nebūs pirms ASV prezidenta Niksona un Dienvidvietnamas prezidenta Vantjū 8. jūnija tikšanās Midveja salā, Pacifikā. Parīzes sarunās iestājies atslābums ar Ziemeļvietnamas sarunveža Ksantjū prombūtni. Viņš Parīzi atstāja 24. maijā un atgriezies Hanojā. Ksantjū galvenās rūpes ir par to, kas organizēs pirmās vēlēšanas Dienvidvietnamā. Vietkongi šo vēlēšanu izkārtošanu gribētu uzticēt galvenokārt koalicijas valdībai, kurā ietetu arī komūnisti. Ja prezidents Niksons gribēs vēlēšanas organizēt ar Saigonas režīmu, nacionālā atbrīvošanas fronte tam nekad nepiekritīs," izteicies Ksantjū.

Tā ir Parīzes miera sarunu oficiālā un atklātā daļa, kura pavērsta pret pasauli. Bet ir vēl otrā — diplomātiskā un slepenā daļa. Slepenās sarunās ar amerikāņiem Ziemeļvietnamas pārstāvji atkārtoti analizējuši Niksona 8 punktu miera plānu, apspriežot to kā nopietnu priekšlikumu. Komūnisti visos sīkumos interesējušies ne vien par to, kas organizēs vēlēšanas Dienvidvietnamā, bet arī ar kādām vietām atvilkšies amerikāņu un to sabiedroto spēki, kuri atstās Vietnamu. Domāts par no ārpuses norobežotām un iepriekš noteiktām militārām apmetnēm, kurās sapulcētos atejošās karaspēka vienības līdz aiztransportēšanai. Tās zināmā mērā atgādinātu t.s. uztveršanas vai „gūstekņu nometnes", kurās amerikāņi labprātīgi „sagūstītos" paši... Niksona plāns paredz galveno spēku atvilkšanu 12 mēnešos, bet pārējās vienības novirzītu izolācijas bazēs, lai tās neiejauktos cīņu operācijās.

Ziemeļvietnama pašreiz atrodas divu svarīgu problēmu priekšā: vai nu līdz galam pārbaudīt amerikāņu pacietības mēru un tā nogurdināt pretinieku līdz trulai apatijai, vai arī palielināt plaisu Vašingtonas un Saigonas starpā.

Saigonas pašreizējās galvenās rūpes savukārt ir par to, vai Niksons principā ar mieru pieņemt koalicijas valdību, ja dienvidvietnamieši tai piekristu. Vašingtona atkārtoti norādījusi, ka Dienvidvietnamas prezidents Vantjū nav nostājies pret Niksona miera plānu. ASV prezidenta galvenais preses referents Ciglers paskaidrojis, ka Vantjū ir pilnīgi informēts par Niksona miera plānu un to atbalsta.

Ziņa par it kā augošajām nesaskaņām Vašingtonas un Saigonas starpā izplatīta no Seulas, kur Vantjū ticies ar Dienvidkorejas vadoņiem un izteicies, ka nekad nepiekritīs koalicijas valdībai ar vietkongiem, kā arī amerikāņu armijas daļu atvilkšanai no Dienvidvietnamas, ja to pašu nedarīs arī Ziemeļvietnama.

ASV senātors Edvards Kenedijs kādā runā Masačuzetas universitātē nule izteicies, ka Vantjū „jāizvēlas stāties pretī nākotnei vienam pašam vai jādod koncesijas."

ASV un Dienvidvietnamas armijas pievienojās 30. maijā izsludinātajam Budas dzimšanas dienas pamieram, bet tomēr notika 24 sadursmes.

● Pekingas radio draudējis Pad. savienību „noslaucīt no zemes", ja tā sākšot kaŗu pret Ķīnas tautu. Raidītājs uzsvēra: „Mums vienalga, kādu kaŗu jūs sāksit, vai tas būs mazs kaŗš, vai liels. Pat atomkaŗa gadījumā mēs nebūsim iekaujami. Mēs jūs noslaucīsim cieši un apņēmīgi, pamatīgi, tīri un pilnīgi."

Mūsu saimes loceklis

pltn. **Edvarts Grikis**

pievienojies aizsaules pulkiem šāgada 21. maijā Edmontonā, Albertā.

Per aspera ad astra!

Mīļā piemiņā paturēs
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA KANADĀ

Mūsu saimes loceklis

ltn. **Arnolds Reimanis**

pievienojies aizsaules pulkiem šāgada 27. maijā Hamiltonā.

Per aspera ad astra!

Mīļā piemiņā paturēs
LATVIEŠU VIRSNIEKU APVIENĪBA KANADĀ

Francijai vēl nav prezidenta

Francijā 1. jūnijā notika jaunā valsts prezidenta vēlēšanas, kurās tautai nācās izšķirties par 7 kandidātiem. Politiskie analizētāji paredzēja, ka neviens no kandidātiem negūs nepieciešamo absolūto balsu vairākumu, kādēļ prezidenta izraudzīšanai kļūs nepieciešams otrs vēlēšanu gājiens, kurā kandidēs vairs tikai abi lielāko balsu skaita ieguvēji pirmajā gājienā. Vēlēšanu priekšvakarā domāja, ka šie abi kandidāti būs Žoržs Pompidū, kas Degolla valdīšanas laikā līdz pagājušajam gadam 6 gadus veica ministru prezidenta pienākumus, un pašreizējais Francijas prezidenta pagaidu pienākumu pildītājs Alēns Pohē. Abi šie kandidāti priekšvēlēšanu laikā izrādījuši labvēlību pret Anglijas uzņemšanu Eiropas koptirgū. Pompidū arī deklarēja, ka ievēlēšanas gadījumā atkāpsies no savas agrākās politikas, kurai sekojis, lai atbalstītu Degolla centienus kā viņa ministru prezidents.

Vēlēšanu dienā Francijas slepenpolicija pastiprināju visu 7 kandidātu dzīvesvietu apsardzību sakarā ar diviem bumbu spridzinājumiem Parīzē dienu iepriekš. Pirmais lielais sprādziens notika īsi pēc pusnakts, kad tikko bija beigusies divu nedēļu ilgā vēlēšanu kampaņa, pagaidu prezidenta Pohē vēlēšanu kampaņas mītnes tuvumā, ievainojot kādu ielas slaucītāju. Drīz pēc tam notika otras bumbas eksplozija citā Parīzes iecirknī, sapostot sociālista Defēra dzīvokli. Defērs, kurš šai brīdī atradās Marseļā, apvainoja gollistus kā „bumbošanas" organizētājus. Spridzinājumiem neapšaubāmi ir politiskas aizkulises, kaut vainigie vēl nav zināmi. Bet ir skaidrs, ka to pamatā bijusi kaut kāda neapmierinātība, jo dienu iepriekš vēlēšanas bija apzīmētas par „nepārliecinošām": no ik 3 frančiem viens vēl neesot izšķīries, par kuŗu kandidātu balsot, tādēļ tieši šis lielais „nedrošo" balsotāju skaits izšķiršot vēlēšanu iznākumu.

Politiskie novērotāji bija paredzējuši pareizi: 1. jūnijā Francija vēl netika pie jauna valsts prezidenta, bet Pompidū un Pohē saņēma lielāko balsu skaitu. Viņi abi tad nu par prezidenta amatu sacentīsies otrā vēlēšanu gājienā, kas notiks 15. jūnijā. Līdz pirmdienas rītam bija saskaitītas 22.336.567 balsis t.i. 78% no kopskaitā 29 milj. balss tiesīgo vēlētāju. Gollistu kandidāts Pompidū saņēma 44,14% balsu, centrists Pohē 23,39%, komūnists Diklo 21,43%, sociālists Defērs 5,06%, ekstrēmais sociālists Rokārs 3,65%, federālists Dikatels 1,28% un trockists Krivins 1,06.% Pabeidzot balsu skaitīšanu, šie skaitļi var vairs tikai nenozīmīgi grozīties, tādēļ ir skaidrs, ka 15. jūnijā Francijas valsts prezidents kļūs Pompidū vai Pohē, kurš vēlēšanu otrā gājienā var rēķināties ar kreiso nogrupējumu balsīm.

● Tiesnesis Arturs Fakvins Memfisā noraidījis jaunu tiesas izmeklēšanu Džēma Irla Reja lietā, kuŗu uz 99 gadiem cietumā notiesāja par nēģeŗu mācītāja Dr. Kinga nošaušanu. Tiesnesis pavēlējis Reju nogādāt atpakaļ Nevšilles cietumā soda izciešanai. Reja 3 advokāti tomēr vēl nav atmetuši cerības uz lietas vēlreizēju caurskatīšanu.

AKTUĀLAIS KANĀDĀ

★ Kvebekas Lavala universitātes studentu apvienība izteikusi neapmierinātību ar goda doktora grada piešķiršanu Dž. Bradfīldam, Norandas raktuvju uzņēmuma direktoram, jo viņš piederot pie tiem uzņēmējiem, kas izmanto strādnieku šķiru. Bīdamās no demonstrācijām, Lavala universitātes vadība atsaukusi pavasara graduēšanas svinības, kurās bija paredzēta arī goda doktora grada piešķiršana AN ģenerālsekretāram Utantam.

★ Kolingvudas dokā norisinājies neparasts negadījums. 15 minūšu pirms oficiālās ceremonijas sākuma sācis slīdēt 730 pēdu kravas kuģis 125 strādniekiem vēl nostiprinot zem tā attiecīgās ierīces, lai kuģi varētu ielaist ūdenī. Divi nogalināti, 40 ievainoti, no tiem 9 nācies ievietot slimnīcā. Ievadīta negadījuma cēloņa izmeklēšana. Dokā nodarbināti 950 strādnieku un kopš dibināšanas 1905. gadā šis ir pirmais negadījums, kuŗā zaudēta dzīvība.

★ Kanadas izglītības darbinieku delegācija pabeigusi 2 nedēļu iepazīšanos ar Pad. savienības skolām un izglītības sistēmu. Delegācija apmeklējusi Maskavu, Ļeņingradu, Kijevu un Jerevanu. Kvebekas pārstāve Tereza Barone izteikusies, ka delegācija „studē, kā padomju izglītības sistēma varētu palīdzēt mainīt mācību programmu Kanadā"... Delegācijā piedalās arī Ontario izglītības viceministrs J. R. Makārtijs un Jaunskotijas izglītības ministrs Žeralds Dusē.

★ Kaut Toronto tikai nesen, t. i., sākot ar 1. maiju, ieveda jaunu zonu koda sistēmu, kas izmaksāja 70.000 dol. pasta departamentam vien, nerunājot par uzņēmumiem, laikrakstiem u. t. t., galvenais pasts saņēmis paziņojumu, ka pasta ministrija apsveŗ vēl citu zonu koda sistēmu. Pasta ministrs Kīrans uz jautājumu, kādēļ šādā gadījumā vispār ievesta 3 ciparu sistēma Toronto, nav pratis dot apmierinošu atbildi.

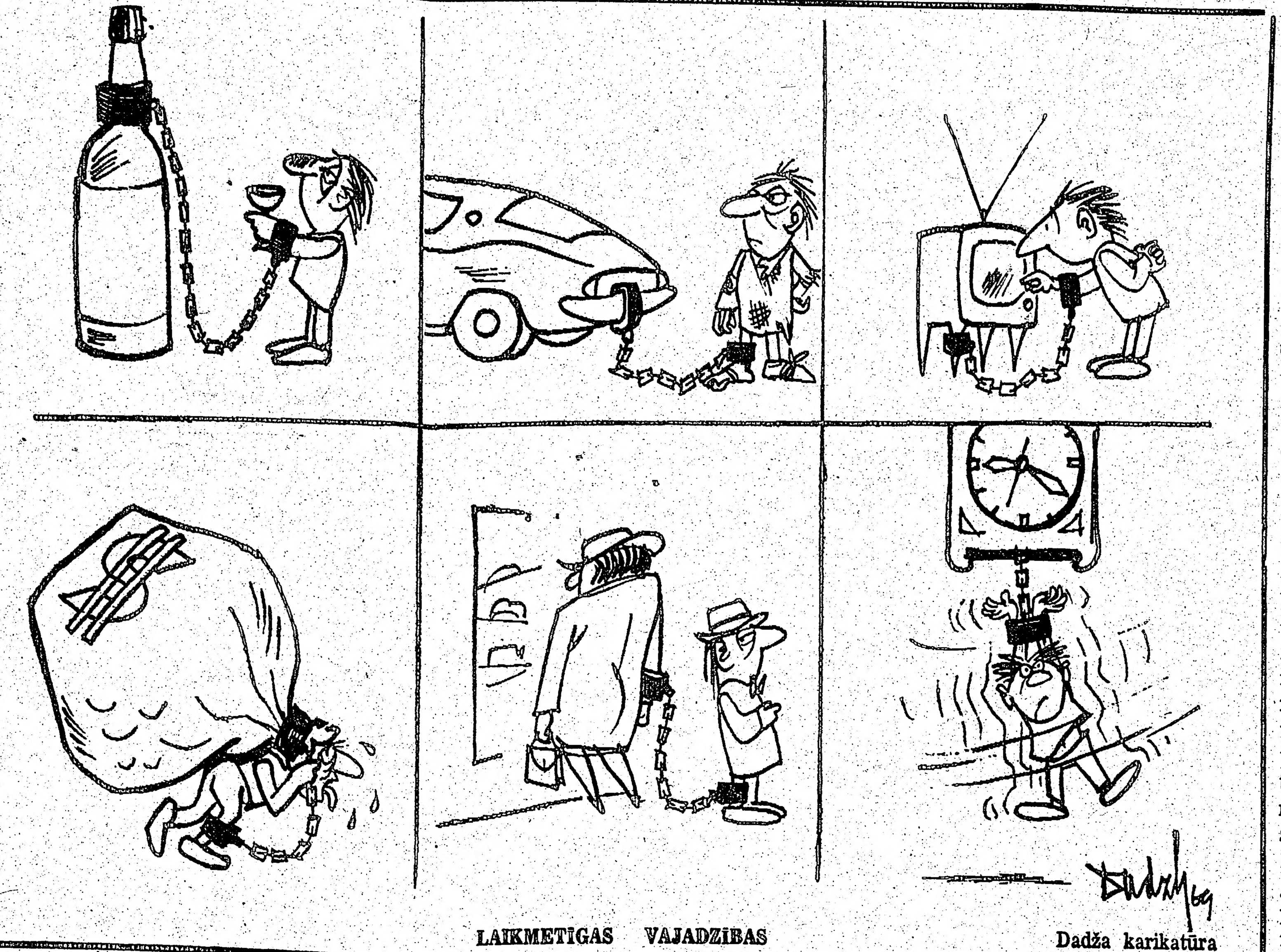

LAIKMETĪGAS VAJADZĪBAS

Dadža karikatūra